

M. Kallas.

SÕJATEADLANE

VI — VII

JUULI — AUGUST 1925.

SISUKORD:

R. K. K. A. (punaväe) Jalgväe lahingteenistus . Tõlkinud *K. Ainson*, major.

TALLINN.
„Sõduri“ väljaanne.

No. 10

SOJATTALANE

VI - VII

JULI - AUGUST 1932

RECORD

U.S. DEPARTMENT OF AGRICULTURE, BUREAU OF PLANT INDUSTRY

PLANT
INDUSTRY

M. Kotta

R. K. K. A.

(PUNAVÄE)

JALGVÄE

LAHINGTEENISTUS.

TÕLKINUD

K. AINSON,
MAJOR.

TALLINN.
„Sõduri“ väljaanne.

A.-S. „Ühiselu“ trükk Tallinnas, Pikk tän. 42.

SISUJUHTAJA.

A. Põhiväited	9
I. Nüüdisaja lahingu põhimõtted	9
II. Jalgvägi praegusaja lahingus, tema ülesanded ja omadused	11
III. Jalgväe relvad	12
IV. Jalgvägi lahingus	15
V. Jalgväe organisatsioon	18
B. Lahingkorrad	20
C. Juhtimine ja side	21
D. Lahingu julgeoleku tagamise teenistus	25
I. Luure	26
II. Valve-, õhu ja keemilisvaatlus	32
1. Kohal asumine, selle valve ja vaatlus	33
2. Rännak ja rännakvalve	36
3. Valve lahingus ja õhu ning keemiline vaatlus	40
III. Maskeerimine	41
E. Julgeoleku kaitseosade kokkupõrked	42
F. Jalgväe pealetungi tegevus	44
I. Lähenedamine	44
1. Rügemendi lähenedamine	44
2. Pataljoni lähenedamine	47
3. Kompanii lähenedamine	49
II. Pealetung	51
III. Kompanii juhtide ja rea võitlejate kohused pealetungi ajajärgul	56
IV. Rännak	59
V. Juhtide kohused rännakul	60
VI. Edu arendamine, jälitamine ja kindlustamine	61
VII. Juhtide kohused edu arendamisel	62
VIII. Abinõud ebaõnnestunud rännaku puhul	63
IX. Juhtide kohused ebaõnnestunud rännaku puhul	63

X. Maskeerimine pealetungimisel	65
XI. Seljataguse organiseerimine lahingus	67
1. Täiendamine laskemoonaga lahingus	68
2. Insenerilis-maskeerimis-abinõudega varustamine	70
3. Sanitaarabi ja evakuatsioon	71
4. Toiduga varustamine lahingus	72
G. Jalgväe kaitsetegevus	73
I. Üldlauseid	73
II. Rügement kaitsekorras	76
III. Pataljon kaitsekorras	78
IV. Laskurkompanii kaitsekorras	81
V. Laskurrühma paigunemine piirkondadesse	83
VI. Jao ja lüli paigunemine kaitseks	85
VII. Inseneerilised tööd piirkonna kindlustamisel	87
1. Üldalused	87
2. Valveriba maastiku organiseerimine	87
3. Peavastupanu riba inseneeriline organiseerimine	88
4. Reserviteriba maastiku organiseerimine	90
VIII. Kaitseosade lahing	91
IX. Vastutegevus vaenlase rünnakule, vastulöögi läbiviimine ja edu arendamine	94
Lahingu katkestamine	96
X. Taandumine	96
H. Öine lahing	97
I. Öine rünnak	97
II. Öine lahing (Lähenedamine ja rünnak)	98
III. Kohalikkude esemete või tugevasti kindlustatud vastase positsioon-osade öine ründamine	101
J. Lahingutegevus udus ja tuisus	102
I. Lahing metsas	102
K. Lahing mägedes	104
L. Tänavvõitlus	105

Eessõna.

R.K.K.A. Jalgväe lahingteenistus (Боевая служба пѣхоты Руководство для командного состава Р. К. К. А. Издание официальное. 1924. г.) on ametlikult „R.K.K.A. (pünaväe) Lahingettevalmistuse Valitsuse“ otsusel määrustikuna R.K.K.A. taktikaliseks väljaõppeks tarvitusele võetud.

Meie peaks põhjalikult tutvunema oma idanaabri taktikalise väljaõppega, sest ülihuvitav on teada, kuis tegutseks meie Vabadussõjaaegne vastane taktikaliselt tulevasis sõdades.

Käesolevasse määrustikku on autorid mahutanud kokkuvõtlikult jalgväe suhtes põhimõtteid ja juhtnõore, mis leiduvad Prantsuse ja Saksa lahingtegevust juhtivais määrustikes ja nende lisades. See asjaolu teeb määrustiku kui käsiraamatu jalgväe lahingteenistuse alal teatud piirini meile vastuvõetavaks. „R.K.K.A. Lahingettevalmistuse Valitsus“ määrustiku autorina on sissejuhatuses muu seas alla kriipsutanud, et pünaväe väljaõppel tuleb moraalset ettevalmistust eelistada materiaalsest.

Tõlkimisel on välditud venelastele omast keelelist ja mõtelist laiu tamist, on edasi antud vaid täpselt mõte.

Kui meile üleliigseist, on loobutud skeemide kirjastamisest, mis algkeeles selgitavad üht või teist taktikalist algmõistet. On tarvitatud meil tunnustatud taktikalisi oskussõnu.

Tõlkija.

REPORT

THE REPORT OF THE COMMISSIONERS OF THE GENERAL LAND OFFICE
FOR THE YEAR 1874

IN PURSUANCE OF AN ACT OF PARLIAMENT
IN THAT BEHALF PASSED IN THE SEVENTH YEAR OF HER MAJESTY'S
PRESENT MAJESTY'S REIGN

BY THE COMMISSIONERS OF THE GENERAL LAND OFFICE
AND BY THE SECRETARY OF STATE

LONDON: PRINTED BY RICHARD CLAY AND COMPANY, LTD.
BUNGAY, SUFFOLK.

1875

A. Põhiväited.

I. Nüüdisaja lahingu põhimõtted.

1. Kõikide sõjavägede, kõikide väeliikide objektiivsed omadused tulevad ilmsiks nende võimes pidada lahingut või abiks olla selle läbiviimisel.

2. Lahingu eesmärgiks on vaenlase elava jõu purustamine või koguni hävitamine ja vastase tehniliste abinõude vallutamine.

3. Sõjas on lahingul otsustav tähtsus, sellepärast peab ka selle võidurikkaks läbiviimiseks kasutama viimseini kõikide lahingust nii või teisiti osavõtvate väeosade objektiivsed omadused.

4. Nüüdisaja lahingus, kus vaenlase hävitamiseks tarvatakse suurel määral moodsaid hävitusabinõusid, on iseäralik tähtsus võitleja isiklistel omadustel ja tema lahingväljaõppel.

5. Usk asjasse, mille eest sõditakse, tagasihoidmatu iha astuda vaenlasega lahingusse ja võidelda võidurikka lõpuni, kokkumata kandes ka suuremaid kaotusi, need on alati kõige õigemaks pandiks võidule.

6. Nüüdisaja sõjaoludes ei saa võidu lootusi rajada ainult oma võitlejate moraalsetele omadustele ja nende meeleolule, vaid tuleb arvestada ka tehniliste abinõude väärtuse ja hulgaga, mis annavad võimaluse vaenlasele teha rohkem füüsilist ja materjaalset kahju, ning sellega nõrgendada tema moraalset alust ja oma sõjaväe täielikule väljaõppele, mis võimaldab kõiki olemasolevaid tehnilisi abinõusid edukalt kasutada.

7. Edukale lahingu läbiviimisele ja kiiremale võidule aitab alati kaasa vaenlase materjaalse jõu esialgne nõrgestamine, mis on saavutatav hoolsa ja tõsise agitatsioonitööga, nii vaenlase frondi piirkonnas, kui ka kaugemal seljataga.

8. Lahingu siht on alati võit, s. o. vaenlase võitlusabinõude hävitamine ja eriti tema elava jõu purustamine, sellepärast siis praegusaja lahing kui tervik, vaatamata tema kujule ja läbiviimismetoodidele, koosneb järgmistest perioodidest:

- 1) Rünnaku või vasturünnaku ettevalmistusest ja
- 2) nende viimine kuni vaenlase täielise hävitamiseni.

9. Rünnaku või vasturünnaku ettevalmistamisajajärku kuuluvad: 1) pealetungil: lahingrännak, hargnemine, lähene-mine ja pealetung; 2) kaitse: positsioonile asenemine ja vastu-panu vaenlasele tema lähenemis- ja pealetungi perioodidel.

10. Rünnaku või vasturünnaku perioodil: 1) peale-tungil: rünnak, heitlus vaenlase seisukohtade valdamisel, jälitamine ja kindlustamine vallutatud positsioonil; 2) kaitse-l: vastupanu vaenlase rünnakule, heitlus peamise kaitse-ribas, vasturünnak ja edu arendamine.

11. Rünnaku ettevalmistamise perioodil on tarvilik ära kasutada kõik võitluse abinõud ning võtted ja taotleda järg-mist: 1) sünnitada vaenlasele võimalikult rohkem ainelist ja moraalset kahju; 2) maksu mis maksab ligineda vaenlasele rünnaku distantsini.

12. Rünnaku või vasturünnaku perioodil hoogsalt ja ootamata tungida vaenlasele kallale ja edu korral järelejätmata arendada seda kuni vaenlase lõpuliku murdmiseni, vastase elava jou hävitamiseni ja ta tehniliste võitlusabinõude valla-tamiseni. Rändavate vägede tehnilised jõud on kohustatud oma vägedest mitte maha jääma, vaid abiks olema iga hinna eest oma vägedele saavutatud edu arendamisel.

13. Edu nüüdisaja lahingus tugeneb kõikide väeliikide koostööl, s. o. elava jõu ja tehnika otstarbekohases ja õiges kasutamises, mis saavutatakse tehniliste abinõudega soodusta-tud elava jõu (jalgväe laskuri) löögiga.

14. Lahingu kordaminek põhjeneb: a) juhtiva ülemuse täpsel, aktiivses ja lihtsas otsuses, b) üldise kui ka oma väeosa ülesande arusaamises lahingus — reamehest kuni ülemani, c) laialises algatusvõime avaldamises, mis juhitud ülesande edu-kamale täitmisele, d) järelandmata püüdes eesmärgile ja lõpuks e) väeosade ja relvliikide maksimaalses jõupingutuses ühise eesmärgi saavutamiseks.

15. Lahing koosneb pealetungi ja kaitse tegevusest, mis manööverdamise olukorras on lahingu kestvusel igas väeosas ligidalt üksteisega seotud.

Nii pealetungi- kui ka kaitse seisukorras on tarvis, et väe-osad asuksid vallutatud täketel ja liiguksid hargnenult rindes ja sügavuses ühelt täkkelt teisele, järkjärgult tulistamise abinõu-dega vallutaksid tulistamiseks soodsamad asukohad, elava jõu jaoks aga kasutaks varjatud ligemed kogumiseks löögi või vastulöögi punktidesse. Väeosade asetumine pealetungil val-

lutatud täkkel peab selle tükke kindla käeshoiu võimaldama samuti kui väeosade asetumine kaitse positsioonile peab soodustama ülemineku pealetungile.

16. Löök või vastulöök (rännakul) antakse nüüdisaja lahingus lahingkorra sügavusest küllalt tugeva rusikaga, mis moodustab abiosadest ja ka reservidest; sellepärast omab reserve ja abiosade õige kasutamine iseäralise tähtsuse.

17. Asjatundlik ja võimalikult tihedam üllatuste loomine vaenlasele nii tehniliste abinõude tarvitamises, kui löökide näol elava jõu abil on parem tagatis eduks.

18. Iga juht, kes lahingusse asuda otsustanud, peab selleks kokku seadma võimalikult lihtsa lahinguplaani ja sellega õigel ajal tutvustama ka oma alluvaid; plaani edukaks täitmiseks olgu rakendatud kõikide väeosade ja juhtide jõud.

19. Suuresti edenenuid õhujõud ja laialine arenevate keemiliste abinõude kasutamine sunnib kõiki väeosi nüüdisaja sõjalukorras alati valmis olema vastu astuma nende võitlusvahendite ootamatule hädaohule. Selleks olgu organiseeritud alaline atmosfääri- ja õhulinnre vaatlus.

20. Hävitusabinõude alaline rohkenemine ja täienemine sunnib laialt tarvitama nii loomulikku kui ka kunstlikku maski. Õõ pimeduse ära kasutamine sõjavägede tegevusel peab laialiselt maad võtma.

II. Jalgvägi praegusaja lahingus, tema ülesanded ja omadused.

21. Suurejoonelised edusammud sõjatehnikas ei ole siiski muutnud jalgväe tähtsust lahingus.

22. Jalgvägi jääb ikka selleks väeliigiks, mille võidu või kaotusega otsustatakse terve sõjaväe võit või kaotus.

23. Lahingu raskem osa lasub jalgväe õlgadel, sest ainult tema otsustav tegevus võib otsustada lahingu saatuse, s. o. saavutada edu ja seda ka kindlustada; teiste väeliikide ülesandeks on jalgväele kaasa aidata, olles temale võimalust mööda igakülgselt abiks.

24. Jalgvägi võib liikuda ja tegutseda igas kohas, kus seda võib teha inimene, võib vaenlast tabada püssi tulega, kui see on temast kuni kilomeetri kaugusel ja täägi või käsigranaadiga olles otse tema ligi.

25. Et jalgvägi suudab võitlust pidada igas olukorras ka teiste väeliikide toetuseta, siis peab tema ka alati valmis olema iseseisvaks tegutsemiseks.

Usk asja õiglusesse, mille eest võideldakse, mehisus ja

vastav ettevalmistus on jalgväe alaline abiline, ka siis, kui teised väeliigid ei saa teda aidata.

26. Arvessè võttes, et jalgväe omadustena peavad esinema: rippumattus, meelekindlus, suur füüsiline ja moraalne vastupidavus, iseseisvus suurtes massides kui ka väikestes gruppides ja üksikutes võitlejates, riskeerides oma eluga rasketes võitlustingimustes, peab ka jalgväe kasvatamisele ja väljaõppele pöörama kõige tõsisema tähelepanu.

III. Jalgväe relvad.

27. Et teha jalgväe rohkem iseseisvaks ja jõulisemaks lahingus, antakse temale ligi tehnilised abinõud relvade näol.

28. Kõiki jalgväe relvu võib otstarbe järele jagada kahte liiki: a) relvad, mis igale sõdurile välja antud (isiklikud relvad) ja b) relvad, mis teatava grupilisele üksusele välja antakse (grupi relvad).

29. Isiklikuks relvadeks arvatakse: püss täägiga, käsi-granaat, revolver ehk püstol.

30. Grupi relvadeks loetakse: automaat-püss, kerge kuulipilduja ja raske kuulipilduja püssi granaat ja jalgväe suurtükk.

31. Isiklikud relvad:

a) 1891. a. süsteemiline vintpüss:

Raskus ühes täägiga — 4,2 klg. (10½ n.). Kaliiber 3 liini. Laskeviis üksikpaukude kaupa. Laskekiirus — 10—12 pauku minutis. Laskekaugus — 3200 sammu sihinguga.

Tule mõjuvus — tabav üksik kuni 400 meet. (600 sammu), mõjuv grupi tuli — kuni 1000 m. (1200—1400 sammu). Kaugete maade peale võib tabamist loota lastes hulga püssidega ühe märgi pihta. Padruni salve mahutus — 5 padrunit. Padrunite tagavara iga laskuri peale 120 padrunit (umbes 7½ n.).

Püss on varustatud täägiga kallaletungiks ja kaitseks käitsi võitluses. Püss on määratud tabavaks kiiresti kaduvate märkide tulistamiseks, mis ilmuvad lähedatel kaugustel ja gruppidega laskmisel ka keskmistel kaugustel, mispärast teda senini loetakse jalgväe pearelvaks, mis võib ja peab täitma kõigi teiste relvade aset nende puudumisel ja rikkiminekul.

b) Käsigranaat: 1914. a. süsteemi granaat:

Raskus — 1,2 klg. (3 n.). Kaugus — 50—60 sammu. Lõhketevuse raadius — 5 sammu. Kildude laialijooks — 25 kuni 30 sammu.

„Mills'i“ süsteemi granaat:

Raskus — umbes 1½ n. Kaugus kuni 75 sammu.

Kildude laialipaisk — 50 sammu. Suurte kildude ja kauge laialijooksu tõttu pillutakse enamasti varjust.

Käsigranaatide otstarb — kuulipildujate ja laskepesade hävitamine ligidase maa pealt ja elavate märkide tabamine.

Käsigranaatidega võib mõjuvalt tabada vaenlast, kes enast meie lähedal on nõnda varjanud, et maastik ei lase teda tabada ei püssi ega kuulipulduja tulega ega ta täägiga.

Iseäranis soodsa vaenlase tabamise ja moraalse seisukorra halvenemise abinõuna osutub käsigranaat võitlustel kaevikutes, kohalikkude esemete ja kindlustatud seisukohtade pärast ja ootamata päevaste kui ka ööside kallaletungide puhul.

b) Revolvrid:

„Nagani“ süstemiiline revolver: Raskus — umbes 1 klgr. (umbes 2 n.). Kaliiber — 3 liini. Laskeviis — üksik. Laskekaugus — kuni 75—1000 sammu. Tabav ja mõjuv tuli — kuni 40—50 sammu kaugus. Salv — trummkujuline, laaditakse 7 padrunita.

„Browningi“ süstemiiline püstol. Raskus — 1 klgr. (2 n.). Kaliiber — 9mm. Padrunite arv — 7. Laskeviis — automaatline. Tabavalt laseb — kuni 40—50 sammu pealt.

Revolvri ülesanne — enesekaitse lähedatel kaugustel ja kriitilistel silmapilkudel.

32. Grupi (kolektiiv) relvad:

„Chocha“ süst. automaat. Raskus — 8 klgr. (umbes 20 n.). Salv — pide 20 padrunita. Tulistamise viis. — Automaatline tuli kuni 150 paku minutis, võib lasta ka üksikute paukudega. Mõjuv tuli — keskmistel kaugustel — kuni 1000 meetert.

Korralikuks tegevuseks nõuab head osade ja nende koostöötamise tundmist, täpselt hoidmist ja määrimist ja hoolsat salve ja pideme hoidmist.

„Fedorovi“ süst. automaat.

Raskus — umbes 4,5 klgr. (umbes 10½ n.). Salv — pide 25 padrunita ja seesmine — 10 padrunita jaoks. Tulistamise viis automaatline — 80—100 paku minutis, üksik tuli kuni 50 paku minutis.

Üksik tule tabavus ei lähe lahku püssi omast, automaatne, aga annab alalise tulistamise juures suure hajumuse tema eba-kindla asenduse tõttu. Väikeste valangute kaupa tulistamisel keskmistelt kaugustelt kuni 1000 meetrini on tabavus rahuldav. Mehanismi keerulikkuse tõttu nõuab hoolikat määrimist ja korrashoidu.

Automaat ei võimalda kestvaid automaattuld, raua pala-

vaksmineku pärast peab tulistama väikeste valangute kaupa vahedega — ilmuvate märkide pihta.

Nõuab ainult ühe inimese tegevust, on kergesti varjatud, mille tõttu annab võimaluse vaenlase üllatamiseks, avades läheda maa pealt tema pihta koondatud tule.

Kergus võimaldab teda igalpool kaasas kanda. Tule jõu poolest on 10 laskuri vääriline.

b) Kerge kuulipilduja:

„Lewis'i“ süsteemi kuulipilduja: Raskus — 12 klgr. (umb. 30 n.). Kaliiber — 3,03 liini. Tulistamise viis — automaatline, aga võimaldab ka üksikut tuld. Laske kiirus kuni 500 pauku minutis, kuid võib tulistada järjest ainult võrdlemisi lühikest aega. Laske kaugus ja mõjuvus samasugused kui püssilgi. Jahutus — õhuga. Salv — kettakujuline kasett 47 padruniga. Asendus — toelt. Mehanism — tugev ja lihtne.

Kerge kuulipilduja jaatavad omadused on liikuvus, väike kogu ja tule jõud (25 laskuri vääriline).

Võib järgneda jalgväele eesliini ja annab mõjuva massilise tule kuni 2000 meetri kaugusteni (2400 sammu).

Kerge kuulipilduja ülesanne on võimaldada laskuritele varjatud edasilikumist võitluses vaenlaste kuulipildujatega, mis-sugused takistavad edasilikumist.

c) Raske kuulipilduja:

„Maximi“ süsteemiline raske kuulipilduja. Raskus ühes lafett pingiga — umbes 64 klgr. (umbes 4 puuda). Kaliiber — 3 liini. Tule viis — automaatline. Laske kiirus — kuni 500 pauku min. Laske kaugus — kuni 3½ klm. (sihingu järele 3200 sammu). Tule mõju lähedatel ja keskmistes kaugustel — hea, suurtel kaugustel rahuloldav.

„Colt'i“ süsteemiline raske kuulipilduja.

Raskus ühes lafett pingiga — 32 klgr. Kaliiber — 3 liini. Tule viis — automaatline. Tule kiirus — 400—500 pauku min. Laske kaugus — kuni 3 klm. Salv — lint — 250 padruniga. Oma põhiomadustega on „Maxim'i“ süsteemist halvem.

Rasked kuulipildujad osutuvad kauge, kesk ja lähedamaa jalgväe relvana, millistel kõige suurem materiaalne ja moraalne mõju. Ootamata tule avamine raskest kuulipildujast omandab lahingus suure tähtsuse.

Raskete kuulipildujate tuleavamine kaugetelt distantsidelt annab häid tagajärgi suurte ja tihedate märkide ning maa-alade tulistamisel ja tõkke tule korraldamisel.

Keskmistel kaugustel võib nendega hästi tulistada väik-seid liikuvaid ja kohalasuvaid vaenlase gruppe.

Raskete kuulipildujate tuli peab olema lühiajaline aga võimalikult massiline. Teda peab avama võimalikult ootamata ja tulistama enam-vähem pikemate vaheaegadega. Mida ootamatum on meie tule avamine, seda suuremaid kaotusi toob ta vaenlasele ja seda mõjuvamad on tule tagajärjed.

Et tuld mitte katkestada, liiguvad kuulipildujad edasi eshelooneeritud sügavuses.

Raskete kuulipildujate ülesanne lahingus on vaenlase kuulipildujate ning jalgväe suurtükkide vastu võitlemine ja vastase elava jõu tabamine.

d) Püssi granaat. Raskus — $\frac{1}{2}$ —1 klgr. (1—2 $\frac{1}{2}$ n.). Kaugus — umbes 500 sammu.

Visatakse väikse mürsri abil, mis püssi otsa kinnitatakse. Tarvitatakse kuulipildujate pesade ja peidukohtadesse kindlustanud vaenlase laskurite hävitamiseks. ¶

e) Jalgväe suurtükid.

„Makleni” süsteemiline suurtükk. Raskus — 376 klgr. (umb. 20 puuda). Kaliiber — 37 mm. Laske kaugus — 2—3 klm. Tegelik tulekiirus kuni 20 pauku minutis. Mürsk — granaat.

Otsesihimisel annab tabawa tule kuni 1200 meetrini.

Jalgväe suurtükkide ülesanne on vaenlase tankide ja soomusautode vastu võitlemine, tema kuulipildujate hävitamine, jalgväe toetamine otse rünnaku eel ehk rünnaku ajal, kui diivsi suurtükiväe toetus kas raskendatud ehk võimata on, arvesse võttes oma jalgväe lähedust vaenlasele sellel lahingu perioodil.

Tulistatakse lahtiselt positsioonilt otsesihimisel. Ootamata läheda maa pealt avatud tuli mõjub rusuvalt vaenlase peale.

IV. Jalgvägi lahingus.

(Üldväited.)

33. Praegusaja lahingu olukorras omab otsustava tähtsuse jalgväe tegevusvõime keskmiselt 1000 kuni 600 meetrini (1500—800 sammu) ja lähedalt kauguselt algades 600 meetrist (800 sammu), need on kõige suuremad jalgväe pingutusperioodid.

34. Kahurvägi, mille lahingutegevus on seotud jalgväe omaga, on viimasele suureks abiks. Tabades vaenlast oma võimsa tulega juba suurematel kaugustel, võimaldab ta jalgväele edasitungimist, kaitsel aga — vaenlase pealetungi jõu murdmist; annab võimaluse jalgväele oma tule kaitse all läheneda vaenlasele kuni tema tulistamisabinõude distantsini.

35. Arvuline ülekaal ei ole mitte alati otsustava tähtsusega edu saavutamiseks. Edu saavutatakse otstarbekohase jalgväe tehnilise varustuse ja elava jõu — võitlejate õige kasutamiseega.

36. Nüüdisaja lahingu tuumaks on tulistusabinõude ja elava jõu õige kasutamine. Tulistusabinõud, nagu rügemendi suurtükid, rasked ja kerged kuulipildujad, automaadid j. m. võideldes vaenlase tulistusabinõude vastu ja hävitades ta elavat jõudu, aitavad kaasa oma laskurite varjatud ja kiirele edasitungimisele, kogumistele lähedatel kaugustel, vaenlase ründamiseks, vasturündeks (vastulöögiks) ja vaenlase edasitungimise takistamiseks, ründamise ajal aga rünnaku edukaks läbi viimiseks, edu laiendamiseks ja kindlustamiseks.

37. Jalgväe tulistusabinõude tegevus peab olema aktiivne ja otsustav, olles juhitud laskurite takistamata ja varjatud edasiliikumise võimaldamiseks, sest et toetuseta jalgväe edasitormamine toob enesega kaasa ilmaaegseid kaotusi ja võib lõppeda ka terve ettevõtte nurjaminekuga.

38. Alates kaugetest distantsidest, 2400 meetrit (3500 sammu), kuni viimase lahingu momendini — edu kindlustamiseni, lasub tule võitluse raskuspunkt rasketel kuulipildujatel. 1000 meetri (1400 sammu) kauguselt algavad tulevõitlusest osa võtma ka kerged kuulipildujad ja, lõpuks, 600 meetrist ja lähemalt võetakse tarvitusele kõik ülejäänud jalgväe tulistusabinõud (automaadid, püssid, püssi- ja käsigranaadid). Kõikide nende koostöö eesmärgiks on — valmistada teed täägile ja käsigranaadile, kaasa aidata nende tööle rünnakul, kaitsel, vasturünnakul, jälitamisel ja edu kindlustamisel.

39. Praegusaja lahingu tingimustes ei tohi mitte lööki — rünnakut (vasturünnakut) juhtida ühetasaselt terve vaenlase seisukohtade osa vastu, kuhu väeosa peale tungib; igal üksusel, rühmast alates, peab olema omaette äratähendatud pealöögi punkt, mille peale sunnitakse osa elavast jõust ja tehnilistest abinõudest.

40. Manööverdamise paenduvuse saavutamiseks, otstarbekohaseks maastiku kasutamiseks, elava jõu kaotuste vähendamise otstarbel, vaenlase suurtüki-, püssi- ja kuulipilduja tule läbi, niisama peab jalgvägi lahingus olema sõrendatud rindes ja sügavuses ka oma mitmesugute ja hulgaliste tulistusabinõude võitluseks kasutamise otstarbel. Sõrendamise ülesanne on enese varjamiseks kasutada kõige vähemaid maastiku volte ja sellel teel nägemata ja vähemate kaotustega koguneda löök-

punkti — rünnaku kohale teisi oma tulirelvadega tegutsedes segamata.

41. Rinnet pidi ja sügavusse sõrendatud lülid ja lülide grupid liiguvad, kohanevad ja tulistavad täitsa iseseisvalt; üksteise toetamist saavutatakse tule koondamise abil vaenlase nende gruppide pihta, mis kõige rohkem takistavad edasiliikumist; rünnaku ja vasturünnaku perioodidel tegutseb jälgvägi rohkem koondatud gruppidena, mis moodustatakse löögi punkti koondatud mitmest lülist, kuna kõik teised grupid oma tule koondavad nende tule paraliseerimiseks vaenlase ründamata positsiooni osade pihta.

42. Jalgväe manööver koosneb tulirelvade ja elava jõu manöövririst, mis mõlemad lähidalt seotud üldise eesmärgi — võiduga; üksteisega ühtlustatud, aga mis siiski täidavad igaüks oma eri otstarvet.

43. Tuliriistade manööver peab koosnema:

a) Tugevast tule löögist mõne üksiku tegeva või mitme vaenlase üksuse pihta, koondades selle märgi pihta võimalikult rohkem sõrendatud rindes meie tulirelvu, sellega maskeerides tuld mitte aga tulirelvu.

b) Kaitse korral õigel ajal ja pealetungil järkjärgulises kohaliste esemete ja vaenlase tulistamiseks kasulikkude tõkete oma alla võtmises.

c) Hüpetega edasiliikumises ühelt tulitõkkelt teisele.

d) Asenemises maastikul ja liikumises: rinnet pidi peasjalikult sõrendatult kuid sügavuses ainult astanguliselt.

e) Kompaniide ja rühmade liikumise suunimises — pea-löögi punktide vahedele, et rünnakueelseil momentidel ja ka rünnakul oleks võimalik otsekohe, põik- ja flankeeriva tulega paraliseerida vaenlase ründamata punkte, mis asuvad sügavusus rünnatava piirkonna tiival.

44. Elava jõu (laskur-lülid) manööver teostub:

a) Laskur-lülide kiires kogumises lähtetõketele rünnaku eel.

b) Kiires edasiliikumises hüpetega ühest tükkest teise.

c) Tabatava ruumi läbistumises sõrendatult sügavusse ja rinnet pidi.

d) Löögis — rünnakuks määratud punkti, vaenlase asetusse sissekiilumises ja edu arendamises lähtekohta koondunud lülidega.

e) Liikumise suunimisest pealöögi punkti.

Märkus: Laskurlüüid, mis asetatud peavastupanu ribas mõnda tulistamise punkti, täidavad tulistusabinõu ülesannet.

45. Kõikide võitlejate olukorrast õige arusaamine, usk oma relvasse ja oskus seda õieti kasutada — on alati aluseks edule.

V. Jalgväe organisatsioon.

46. Abinõuks, mis soodustab sõjaväe otstarbekohasema ja õigema kasutamise sõjas ja ühes sellega tema jõudu suurendab, on sõjaväe õige organisatsioon.

47. Jalgväe organisatsioon, kujunedes vastavalt tema taktika nõuetele, peab võimaldama kõikide tema üksuste otstarbekohase kasutamise ja juhtimise, alates kõige väiksemast (lüli, jagu) ja lõppedes kõige suurematega (pataljon, rügement).

48. Punaväe jalgvägi koosneb küti rügementidest, mis koondatakse ühes suurtüki ja ratsaväega kõrgemateks üksusteks — diviisideks ja korpusteks.

49. Küti rügement esineb kõige suurema jalgväe koondusena. Küti rügemendi moodustavad: rügemendi staap, 3 küti pataljoni, jalgväe patarei, maakuulajate kompanii, sidekompanii, pioneer-maskeerimise instruktorite komando, sõjaväe-keemia jaam, rügemendi klubi, sidumise salk ja majandusjagu ühes vooriga.

50. Küti pataljon on jalgväe taktiline koondus 4 kompaniist, nendest 3 laskur- ja 1 kuulipildujate kompanii.

51. Kuulipildujate kompanii koosneb 8 raskest kuulipildujast ja on tugevaks tulijõuks pataljoni ülema käes; lahingu iseloomust ja olukorrast tingitud tarvidustel võib rühmadena laskurkompaniide kõvenduseks nendele vahel ära jaotatud saada.

52. Laskur-kompanii on taktiline jalgväe koondus 3 lahinglaskur-rühmast ühetaolise koosseisuga ja 4 juhtimise rühmast.

53. Laskur rühm on jalgväe taktiline üksus, mis võib lahingut pidada, määrates omas pealetungi piirkonnas iseseisva pearünde punkti, võib lahendada ja täita mitmesuguseid lahingülesandeid, on omad lahingkorrad, soodsad manöövreerimiseks ja löögiandmiseks. Laskur rühma koosseis — 2 laskur ja 1 kergekuulipilduja jagu koosneb 2-st lülist, mis varustatud kumbki 1-he kerse kuulipildujaga, mille ülesanne on pidada võitlust vaenlasega tule ülekaalu saavutamiseks, oma tule toetusel võimaldada laskur jagude edasilikumist ja kogumist löökpunkti

lähtekohta. Iga laskurjagu koosneb 2-st ühetaolisest lülist, mis varustatud ühe automaadi ja püssidega, püssid püssigranaadipildujaga varustatud.

54. Juhtimise rühm koosneb 3-st jaost, esimene neist — luure ja side lülistest, teine — padruni muretsejatest ja kolmas — sanitäär-majandusline.

55. Jalgväe patarei, koosneb — 2 ehk 4-st 37 mm. jalgväe suurtükist, jaotatakse lahingu ajal eraldi tegutsevateks suurtükkideks, mis juurde antakse kõvenduseks nendele kompaniidele ja pataljonidele, missugused tegutsevad rügemendi pääloogi suunas, ehk mis kaitsevad tähtsamat ja kardetavamamat piirkonda; jalgväe suurtükke peab laialiselt kasutama võitluseks vaenlase tankide, soomusautode ja kuulipildujate vastu.

56. Luurajate kompanii koosneb kahest jalgväe ja ühest ratsaluurajate rühmast; iga jalgväe rühm omakord koosneb kahest kahelülilisest jaost, ratsarühm — kolmest mõõgakandja ja ühest kuulipilduja jaost. Iga jalgväe luurajate lüli on varustatud ühe automaatpüssi, püsside ja käsigranaatidega, mõõgakandja lüli — püsside, mõõkade ja käsigranaatidega, ratsa kuulipilduja lüli — ühe kerge kuulipilduja ja karabiinidega.

57. Side kompanii koosneb kahest telefonistide rühmast, missugused on ära jaotatud terve rügemendi üksuste teenimiseks kompaniidega lõppedes, ja ühest ratsa jalgratturite jaost, mis koosneb ühest ratsa — ja ühest jalgrattur-käskjalgade lülist.

58. Pioneer-maskeerimise instruktorite komandos on üks ülem ja 9 instruktori. Komandol on oma voor vastava kaevurmaskeerimise- ja inseneeriliste abinõudega; instruktorite ülesanne — antakse pataljonide ja kompaniidele juure ühe või gruppide kaupa tehnilisteks tööde juhatajateks ühes tarviliste tööriistadega ja materjalidega.

59. Rügemendi sõja-keemia jaamas on jaama ülem, eriteadlane sõjakeemia alal ja 9 vaatlejat. On olemas voor eri varandusega (tagavara gaasimaskid, abinõud ja keemiline lahingu moon). Ülesanne — alaline ilmastiku vaatlus, keemia võitlusabinõude tarvitamise võimaluste selgitamine nii oma vägede kui ka vaenlase poolt, oma väeosade õigela ajal hoiatamine hädaohu võimalikkuse puhul, vastuabinõude leidmine, mis tulevad tarvitusele võtta.

60. Rügemendi klubi sidumise salk ja majanduse jaoskond üldiselt rahuldavad terve rügemendi koosseisu kultuurilisi, füüsilisi ja majanduslisi tarbeid.

B. Lahingkorrad.

61. Jalgvägi astub lahingusse, liigub lahingus ja asetub kohal korras, mis on sõrendatud sügavusse ja rinnetpidi.

62. Lahingkordade sõrendamine:

a) raskendab vaenlasel vaatlemist ja killustab tuld;

b) annab jalgväele võimaluse ära kasutada kõige väiksemaid maastiku soodustusi ja kindlustada manöövreerimiseks tarvilise paenduvuse mitte üksi antud suuna väljatulemiseks, vaid ka vaenlase tabava tule eest kõrvale põiklemiseks, s. o. tugeva vaenlase tule all olevatest punktidest möödamine-
miseks.

c) Edaspidi annab võimaluse täielikult ära kasutada taga-
pool asuvate osade, esimeses järjekorras just raskete kuulipil-
dujate tulejõudu.

63. Lahingkordade sõrendamine ei tohi aga olla üleaarne, et mitte võimataks teha vastastikust abiandmist, mitte ei segaks ülesande täitmise üldsust, ja ei lubaks vahedesse kiil-
duda suurematel vaenlase osadel.

64. Nüüdisaja arenenud kahurtule mõjul, ette nähes tule alla sattumise võimalusi, peavad rügemendid aegsasti harg-
nema pataljonidena, viimased kompaniidena.

65. Vaenlase välja kahurväe tule piirkonnas hargnevad kompaniid rühmadena, distantsid ja vahed rühmade vahel püü-
takse nii määrata, et ühe schrapnellide valangu kuulide alla ei
sattuks mitte korraga kaks ehk rohkem rühmasid, sellest välja-
minnes ei või rühmade distantsid olla alla 150 meetrit (umbes
200 sammu) ja vahed mitte vähem kui 100 meetrit (umbes
150 sammu).

Rühmad liiguvad harilikult kahena kolonnis.

66. Liikumised kauge jalgväe tule all sünnivad rinnetpidi
laiendatud ja distantsides lahendatud lahingkordades; jagudes
lülid asetuvad trobikondadena või ahelikkudena.

67. Tulistamise võimaldamiseks rivistatakse lülid niiviisi,
et võitlejatele oleks võimaldatud tegutseda ja edasi tungida üks-
teist segamata, aga tingimisega, et juhtimine oleks igal ajal
kindlustatud, mispärast lüli rinde pikkus ei tohi olla üle
30—40 sammu.

68. Kogu lülid, mis asetunud maastiku soodsamatesse
punktidesse, luure, valve, tule või löögiandmise otstarbel, mood-
ustavad jalgväe koonduste lahingkorra.

69. Plaanikindlal lahingu arenemisel tulevad tegevusse järgimööda — luurajad, valve, rasked kuulipildujad, kerge kuulipilduja jaod ja lülid, laskurjaod ja lülid. Lahingu lõpp on käitsi võitlus.

70. Lahingkorra väline vorm muutub ühtelugu, aga siiski iga väeosa lahingkord igal lahing momendil peaks koosnema järgmistest osadest:

a) Üldise lahingkorra julgeolekut tagavatest osadest (luure, vaatluse, valve osad), milliste ülesanne halvata vaenlase edasiliikumist ja tegevust lahingu algusel.

b) Lahingutpidavad osad, niisugusteks on pealetungil pealetungivad osad, kaitsel — osad, mis moodustavad pea vastu-panu riba.

c) Reservosad, mis viimistlevad lahingu arenduse edu vallutatud maa-ala kindlustamise ja vaenlase jälitamise teel, või jälle korraldavad või vähendavad ebaedu.

71. Sõjaväelise jõu ehk abinõude hulga, mis iga lahingkorra osase määratakse, tingib igakord olukord; tuleb meeles pidada algnõuet: mida kõvem on vaenlase vastupanu, seda enam peab lahingkord olema esheloneeritud sügavusse, seda enam plaanikindlalt peab ta ehitatud olema kõikide tema osade edukama kasutamise huvides.

72. Lahingkordade muutmine jalgväe tegevuse iseloomu kohaselt selgitatakse vastavates käesoleva käsiraamatu osades: pääletung, kaitse, valve jne.

C. Juhtimine ja side.

73. Juhtimine koosneb:

a) Otsustamisest ja b) otsuse teostamisest.

74. Otsustatakse:

a) Selgitatud ülesande, arvestatud võitlusabinõude ja poliitilise olukorra põhjal;

b) igakülge olukorra tundmaõppimise, s. o. andmetel vaenlasest, maastikust, ajast, naabritest, saades neid andmeid — kas kõrgemaist instantsidest, isiklikul luurel või selleks eriti moodustatud osade abil.

75. Otsus viiakse ellu:

a) alluvatele ülesannete andmisega, mis kooskõlas üld-ülesandega ja etteseatud tegevuskavaga, lihtsate ja selgete käskudega ja korralduste näol;

- b) juhtimise organiseerimisega ja
- c) korralduste täitmise järele valvamisega.

Kõikide järkude ülemustele on sunduslik informeerida üks-teisi tegevuse käigu arenemisega.

76. Jalgväe juhtimine, nii väljaspool lahingut, kui ka lahingus tugeneb väljamäärustikus ülesseatud põhinõuetele vägede juhtimise kohta ja on seotud suurte raskustega, nii väeosadelt olukorra teadete üleandmises ülemusele, missugused neile tarvilised edaspidiste korralduste tegemiseks, kui ka nende korralduste edasiandmises väeosadele, iseäranis kui tähendatud korraldused nõuavad kiiret elluviimist.

77. Tehniline (peaasjalikult traadi teel) side eelmises § tähendatud korralduste ja teadete edasiandmiseks on tarvitusel alates diviisi staabist kuni kompanii ülemani, erandina ka kompanii ja rühma ülema vahel.

Sellepärast omab jalgväes iseäralise tähtsuse sisemine (ideeline) side, mis põhjeneb kõikide võitlejate arusaamisel üld-eesmärgist ja sellest järgnevatest eriülesannetest, väljendades seda ülesande piirides näidatud mõistliku enesealgatusega.

78. Lahingus, kui on raskendatud või võimatu lahingu osaliste tegevuse ühtlustamine järjekindlalt antud käskude, korralduste jne. teel, vastavalt olukorra arenemise ja muutmisele kõige paremaks koostötamiseks, järjekindlalt ka edu pandiks, on kõva ja kindel sisemine side.

79. Pääle tehniliste sideabinõude, millede laialisel ja asjatundlikul kasutamisel põhjeneb suuremate jalgväe koonduste, nagu jalgväe diviisi, rügemendi, pataljoni, mõnikord ka kompanii juhtimine, on jalgväes veel sunduslikud järgmised sidevahendid.

a) signalisatsioon,
akustiline — vilede, sarve, sireeni j. t. abil, optiline — lip-pude, laterna, heligraafi, rakettide, signaallinade (sideks õhu-väega) abil jne.

b) käskude edasiandmine käskjalgade, ratsanikkude, jalgrattasõitjate ja lahingus käskjalgade abil.

c) ettekannete ja käskude edasisaatmine postituvide ja saatekoorte abil.

80. Vaenlase tabava tule võib loota pidada sidet ainult lühikeste, ennem kindlaksmääratud leppemärkide abil, nagu see jalgväe määrustiku I jaos ettenähtud.

81. Signaliseerimiseks lippudega ja valgustusaparaati-

dega, kus need signaliseerimiseks tarvitusel, peab olema tarviline arv:

a) lippe.

Juhtumiseks, kui lippe ei ole, peavad võitlejad olema õpetatud signaliseerima rätikutega, mütsidega jne., niisama ka nii antud signaale vastu võtma.

b) Laternaid, kuni üldise tüübi väljatöötamiseni, võib tarvitada igat süsteemi, mis võimaldavad reguleerida valgustamisaja vältust.

Laterna kasutamisel, mis võimaldab töötada valguse katkestamisega, võib tarvitada ka kahte laternat mitmevärviliste klaasidega; niisugusel jutumisel signaliseeritakse samuti kui lippudegagi.

82. Paljudel juhtumistel, iseäranis kui signaliseeritakse kaugemate maade tagant, oleneb signalisatsiooni edu soodsast signaliseerimise kohast. Signalist peab väga hoolikalt maskeeritud olema, et ta signaalid oleks vastuvõtjale hästi näha, sealjuures aga vaenlasele võimalikult nägemata jääks. Tarviduse korral võib signaliseerida kas istudes, lamades või varjust.

Kõige parem on maastik, kus signaal tuleb nähtavale taeva foonil või puhtalt, varjudeta maastikul.

83. Lipu nähtavuse kaugus on 1,5 klm. ja laterna nähtavus öösel 3 klm.; binokliga vaatlemise korral võib eelmisi kaugusi kahekordseiks lugeda.

Märkus: Üldised valgusega signaliseerimise reeglid, täieline ja lühendatud, on näidatud kõige lihtsama optilise signalisatsiooni käsiraamatus. USKA. 1922. a. väljaanne.

84. Vaenlase poolt tarvitusele võetud eksitamiste ärahoidmiseks ei tohi rakettide värv ja väljalastud rakettide arv mitte alati üks ja seesama olla.

Eelväed võivad rakettidega ära tähendada oma saabumise teatavatele piiraladele, niisama ka suurtükitle väljakutsumiseks jne.

Raketiga võib anda ka signaal üldiseks rünnakuks, vasturünnakuks, seismajäämiseks ja kompanii või suurema koonduse tagasitõmbumiseks.

85. Side abinõuks õhuväega on signaal lina (tahvel).

Kokkulepitud jalgväe lennuki signaali järele: „Kus teie olete“, peab otsekohe ülaltähendatud signaaltahvlid (linad) välja panema, mille järele meie lendur võib meie jalgväe osade seisukohti kindlaks teha. Lennuki uue signaali järele võetakse tahvlid (linad) jälle ära.

Tahvlid või linad peavad olema ühelt poolt valged, teiselt poolt orang-punased või mõnda teist värvi.

86. Erilise tähtsuse jälgvää lahingtegevuses omavad käskude, ettekannete jne. edasiandmine tabava vaenlase tule piirkonnas, kus ei ole võimalik ratsakäskjalgu ega jalgrattasõitjaid selleks kasutada.

Selles piirkonnas tarvitatakse ainult jala käskjalgu (jooksureid).

87. Võitlejad, kes on määratud jooksuri kohuseid täitma, peavad hästi oma üleannetega tutvustatud ja jooksul treeneeritud olema, et võiks kiiresti üle saada tugevasti tulistatud aladest.

88. Jooksur-käskjalad annavad edasi kirjalikke ja äärmisel juhtumisel, suusõnalisi teateid. Viimasel juhusel peab jooksur-käskjalg, saades edasiandmiseks käsu, teda kordama, ja päale täitmise tagasi ilmudes peab üleantud käsku uuesti kordama.

89. Jooksur-käskjalg ei tohi mitte käsku viies ennast antud ülesande täitmisele lasta eksitada ei takistustest ega ka teistest ülesannetest. Haavamise puhul peab ta pöörama kõige lähemaloleva väeosa poole, mille ülem peab kõik abinõud tarvitusele võtma, et käsk õigel ajal oma kohale jõuaks. Juhtumisel, kui ta otsitavat ülemust ei leia, peab jooksur-käskjalg sellest ette kandma selle ülemusele, keda tema viimase näinud.

90. Jooksur-käskjalad jooksevad järkjooksudega maa kuni 150—200 meetrini (225—300 sammu), kiiresti läbi, kui maa on kaugem, siis seatakse sisse vahepostid, mis korraldused edasi toimetavad.

91. Kui on ette näha õine lahing — peavad jooksur-käskjalad veel päeval ennast teedega tutvustama.

92. Tarbekorral peab sideks kasutama ka padrunikandjad ja sanitaare; kus see võimalik — kasutada suusõnalist edasiandmist ühelt sõdurilt teisele või teate edasi pildumisega ühelt teise kätte.

93. Erijuhtumistel postituvide ja saatekoerte kasutamise viis on ette nähtud sellekohastes juhtnõoides.

94. Lähtepunktideks juhtimisel ja side organiseerimisel kompaniides ja vähemates üksustes lahingus võivad olla järgmised andmed:

Nr. Nr. järjek.	ÜLEM	LAHINGU AJAJÄRK	JUHTIMISE VIIS JA ABINÕUD
1.	Rügement Pataljon	Igal ajal	Käsu kirjade ja käskudega, kirjalikult, telefoni kaudu, jala ja ratsa käskjalgade ja rattasõitjate läbi.
2.	Kompanii	Hargnemise ajajärgul	Käskudega suusõnal või kirjalikult käskjalgade läbi.
		Lähenemisel	Niisama.
		Pealetungil ja kaitsel	Signaalide abil, telefoni teel ja ainult erijuhtumistel käskjalgade, silmas pidades, et käskjalg võib ka mitte kohale jõuda.
		Rünnaku eel ja selle ajal	Lähemate osadega (komp. reserv.) suusõnal ja isikliku eeskujuga signaalidega ja leppemärkidega.
		Jälitamisel	Suusõnal ja käskjalgadega.
3.	Rüütu	Lähenemisel, pealetungil ja rünnakul	Suusõnal, hääle signaalidega, tarbekorral ka iseäraliste sidemees- tega.
		Rünnaku eel	Suusõnal, häälesignaalidega, leppemärkidega ja isikliku eeskujuga.
4.	Jagu	Kõikidel ajajärgudel	Isikliku eeskujuga, suusõnal, leppemärkidega, häälesignaalidega.
5.	Lülid	Kõikidel ajajärgudel	Koht lüli ees, juhtimine isikliku eeskujuga, suusõnal, leppemärkidega, häälesignaalidega (vile).

D. Lahingu julgeoleku tagamise teenistus.

95. Igal jalgväe ülemal ja igal väeosal peavad olema teated:

a) vaenlase, tema jõudude, kauguse, asetuse ja eesmärkide kohta;

b) maastiku kohta, kus tuleb aseneda, liikuda või lahingut pidada;

c) oma naabritest — nende ülesannetest ja kaugusest;

d) oma väeosa ja vaenlase meeleolust;

e) kohalikkude elanikkude meeleolust, kus praegu ehk tulevikus tuleb asetuda ehk tegutseda.

96. Niisugused teated on tarvilikud, et iga väeosa oleks alati valmis ja võiks:

a) pidada lahingut omale kasulikumates tingimustes;

b) vastu võtta lahingut igas seisukorras (asudes puhkusel, rännakul) ja igal ajal (päeva ja ööse) täiesti ettevalmistatult ja niisuguses seisukorras, et mitte üksi vaenlase pealetungi tagasi lüüa, vaid et teda purustada;

c) vältida vaenlase ootamatu õhu ja gaasi kallaletunge;

d) võtta vaenlaselt võimalust koguda teateid meie jõudude ja üleannete üle.

97. Jalgväe alaline lahinguvalmis olek saavutatakse kõikide tema üksuste õieti organiseeritud julgeoleku tagamise teenistusega.

98. Lahingu julgeoleku tagamise teenistus koosneb:

1) Maapealsest ja õhuluurest;

2) maa- ja õhuvalvest;

3) õhu ja keemia distsipliini pidamisest kõikides väeosades;

4) maskeerimisest.

I. Luure.

99. Teated vaenlase, tema jõudude, asetuse, kauguse, kavatsuste, niisama ka maastiku üle, kus tegutseda tuleb, saavutatakse luurega.

100. Vaenlase luuret, s. o. tema üle teadete kogumist toimetatakse:

a) alalise kokkupuutumise läbi vastasega ja tema toimingu jälgimisega selleks väljasaadetud väeosade poolt.

b) Vangide ülekuulamisega ja saavutatud materjalide hoolika uurimisega.

c) Järelepärimistega kohalikelt elanikelt.

101. Maastiku luuret ja selle omaduste tundmaõppimist, mis mõjutavad väeosade asetumise ja tegutsemise, teostatakse:

a) maastiku hoolikal uurimisel kaartide ja plaanide järele;

b) teadete muretsemisega, kas selleks väljasaadetud eri-väeosade kaudu või kohalikkude elanikkude ülekuulamise teel.

102. Vaenlase luuret peab toimetama vahetpidamata iga väeosa oma asu-raioonis ja ribas, kus tal tuleb liikuda ja tegutseda, nende abinõudega, mis väeosa ülemal käsutada.

103. Mingisugune olukord, kui kiiret tegutsemist ta ka ei nõuaks, ei tohi õigustada luure puudumist, ta võib ainult mõjuda aja peale, mis luure peale kulutatakse ja teadete hulga peale, mis luure võib anda.

104. Manöövrirõõja olukorras ei tohi igakülgne teadete puudumine vaenlase üle mitte mõjuda ülemuse tahte peale la-

hingut edurikkalt läbi viia; kuid väheste luure teadete põhjal tehtud otsus peab vahetpidamata täienema vaenlase kohta saadud lisateadete najal, mis hangitud järjest intensiivsemalt töötava terve väeosa ja tema üksuste luureorganide poolt.

105. Iga juhi paremaks omaduseks on oskus minimaalsetel luureandmetel vaenlase üle teha õige otsus lahingu läbiviimiseks.

106. Kõiki luurel saadud andmeid peab võrreldama üksteisega, selgušetus peab kõrvaldatama täiendavate järeloomistamiste ja võimalikult ka uue luurega.

107. Ainult kindlasti läbiviidud kord, kus alluvad õigel ajal edasi annavad ülematele kõiksugu luureandmed, niisama ka ülemuse informeerimine omi alluvaid saadud teadetes, mis puutuvad nende ülesannete täitmisse, võib kindlustada lahingu kordamineku, õigel ajal tarviliste uute otsuste vastuvõtmise ja väeosadele täiendavate, otstarbekohaste käskude andmise.

108. Luuret rügemendi abinõudega toimetatakse 15—20 klm. sügavuses ribas. Suurematel kaugustel toimetatakse luuret diviisi abinõudega ja ainult iseäralistel juhustel rügemendi poost.

109. Iga jalgväe koondus või osa, rügement, pataljon, kompanii ja üksikult tegutsev rühm korraldab omale oma tegevuse piirkonnas alaliselt luuret, et saada teateid, mis võimaldaks temale tagajärjerikkamalt oma ülesande täita.

110. Jalgväe luure ülesanded olenevad lahingu käigust ja oma ning vaenlase vägede tegevusest.

111. Rügemendi luureabinõuks on maakuulajate kompanii, mis koosneb jala- ja ratsaluurajaist.

Selle järele missugune ülesanne rügemendi poolt luurele antud, võib maakuulajate kompaniid kõvendada temale juurdeantud laskurühmade ja tehniliste abinõudega (kerged ja raske kuulipildujad, rügemendi suurtükid, soomusautod jne.).

112. Pataljoni ja kompanii luure abinõuks on kompanii luurajad, keda kõvendatakse teatavate ülesannete täitmisel laskur- ja kuulipildujate lülidega.

113. Rügemendi luurajate ülesandeks pealetungil on:

1) Lähenedes lahinguväljale:

a) Vaenlase valveosade liinini välja tungida ja selgitada nende asenemist ja jõude;

b) vaenlase tiibade ja positsiooni nõrgemate kohtade kindlakstegemine.

Ratsa luurajad toimetavad luuret ratsa patrullidena ratsaja jalgrivis.

2) Rügemendi hargnemise ajajärgul (kaugus 8—10 klm. vaenlasest):

a) läbi tungida vaenlase valveosadest ja kindlaks teha tema asetus peavastupanuribas;

b) kui võimata on lahinguta pääseda peavastupanu ribani, siis tagasi tõrjuda vaenlase valveosad;

c) võtta oma alla paremad vaatepunktid maastikul ja nendelt katsuda kindlaks teha vaenlase asetus ja varjatud ligemed vaenlasse.

Luuret toimitakse rügemendi jalg- ja ratsaluurajate abil, keda kõvendatakse mõnikord jalgväe üksuste ja tehniliste abinõudega.

3) Rügemendi lähenemise ajajärgul: Kuni pataljonide ja kompaniide luurajate kohale jõudmiseni täidavad eeltähendatud ülesandeid.

4) Rügemendi pealetungi ajajärgul: Oma vaatluspunktide vahelt pataljoni ja kompanii luurajaid läbi lastes — koonduda ülema poolt näidatud suunas ja punkti.

114. Rügemendi luurajad kaitselahingus:

a) valgustavad kogu maastikku valvepiirkonna ees kuni poole päeva tee (10—12 klm.) kauguseni;

b) vaenlase luurajate ilmumisel selgitavad nende liikumise suuna, paraliseerides nende luuret;

c) vaenlase survele taanduvad aeglaselt ühelt täkkelt teisele vaenlast silmast laskmata;

d) taganedes oma valveosade liinini, koonduvad ülemuse poolt näidatud suunas ja punkti.

115. Pataljoni ja kompanii luured täidavad ülesandeid, mis on kirjeldatud käesoleva käsiraamatu pealetungi ja kaitse peatükkides.

116. Peale ülemalnimetatute on jalgväe luureabinõuks veel:

a) kaarti tähelepanelik uurimine, mida täiendada isiklise järelevaate ja kohaliste elanikkude ülekuulamise teel;

b) naabritelt saadud teated;

c) ülemate isiklikud ja selleks määratud vaatlejate vaatlused;

d) peale selle peavad kõik võitlejad lahing-, rännak- ning puhkusvalves ja ka lahingkorra eelmised osad tähelepanelikult vaenlase ja naabrite tegevuse järele valvama ja kõigest nähtust teatama oma ülemusele.

117. Luure osade ja abinõude töö vaenlase kohta teadete hankimise abil peab kestma järeljätmata kõiksuguste võtete abil ka lahingu vaheaegadel nii päeval kui ööl. Eeltähendatud

täitmise mõttes ei ole küllalt sellest, kui väeosad panevad välja valve, — peab tingimata välja saatma ka luure.

118. Luure võib anda nõutavad tagajärjed ainult sel juhtumisel, kui:

- a) ta on õieti organiseeritud;
- b) konkreetselt äratähendatud luure otstarb ja andmed, mis temalt oodatakse;
- c) on antud abinõud vastavalt ülesandele;
- d) ülesanne on täideviidav ja võimalikult lihtne.

119. Jalgväe luurajate tegevusaeg on keskmiselt mitte üle ühe ööpäeva. Alalise luure teostamise farvidust silmas pidades ei tohi korruga üle poole rügemendi luure abinõusid tegevuses olla.

120. Et võimalik oleks õigel ajal luurajaid teistega vahetada, peab vahetuse juba aegsasti välja saatma, silmas pidades, et nad võiks õigel ajal ilmuda määratud raiooni ja siin tegutsevatest luurajate liinist läbi minnes saada vahetevahelt tarviliku informatsiooni.

121. Luure edu oleneb peaasjalikult luurajate tegutsemisest. Tegevus peab olema varjatud, maastik asjatundlikult kasutatud, ettevaatlik ja hábematuseni julge.

122. Lahingusse peavad luurajad astuma siis, kui ei leidu teist teed ülesande täitmiseks.

123. Rügemendi luureosad teostavad luure lülidena, jagudena ja rühmadena.

124. Pataljonid ja kompaniid toimetavad luuret luurelülidena ja jagudena.

125. Luurelülil ülem luurab isiklikult, saates tarbekorral ette ja kahele poole välja paaris piilureid (mitte kaugemale otsepaugu kaugusest 200—300 mtr.), ülejäänud sõdurid moodustavad luurelülil südame.

126. Luure jagu tegutseb samuti kui luure lülil.

127. Luurerühm luurab oma koosseisust väljasaadetavate luurelülidega, millede arv oleneb maastikust ja ülesandest. Ülejäänud mehed moodustavad luurerühma südame. Luurelülide kaugus rühma südamest ei tohi olla üle tabava püssitule ulatuse (500—600 m.).

128. Luurerühmale, jaole ja lülile antakse juure tarviline arv abinõusid kiiremaks teadete edasisaatmiseks (jala- ja ratsakäskjalad, jalgrattad, mootorrattad jne.).

129. Piilurite, luurelülide ja luurerühma vahel peetakse silmsidet või hoitakse ühendus kõige lihtsamate leppemärkide

200
054

lülid

tr

abil. Selle juures ei või märgid ja signaalid milgil tingimisel luurajaid demaskeerida.

130. Piilurite ülesanne on kõige järele valvata, kõik kohalised esemed läbi vaadata ja kõige üle, mis antud ülesandele vastavalt tähelepanu vääriks nähtud, teatada luurerühma jao või lüli südamele. Eeltähendatud silmas pidades liiguvad piilurid võimalikult varjatult ühelt varjundilt teisele, hoides liikumast teid mööda, tarvitades vaid tee ääri, kasutades maastiku omadusi ja värve (otstarbekohane on piilurisi ja üldse luurajaid riietada maastikule vastavasse riietesse: talvel — valged mantlid, kevadel — helerohelised, suvel — tumerohelised, mitmesuguste triipudega ja plekkidega (camouflage), sügisel — helepruun jne.).

131. Lüli, jao ja rühma süda ei tohi liikuda koondatult, vaid nii, et igaüks võiks omale leida otsekohe varju ja et kõik kogu ei osutuks suureks märgiks; muidugi ka mitte nii kaugel üksteisest, et võimata teineteist kuulda.

132. Luurelüli, jao ja rühma süda liigub ühelt luure täkkolt, punktilt ehk kohaliselt esemelt teisele: lagedad kohad tulevad kiiresti läbi jooksta või roomata ühe või mitme kaupa liikudes ühelt varjundilt teisele.

133. Vaenlase luurajatega kokkupõrgates on tarvis püüda neid pussipauguta, kallale tormates kiiresti, ootamata ja vaikselt.

134. Kui antud ülesande täitmiseks luurajatel tarvilik on pääseda läbi vaenlase valveliini, siis liiguvad lülid, jaod ja rühmad energiliselt edasi, surudes tagasi vastasolevaid vaenlase gruppe, kasutades lähematelt kaugustelt ümberhaarimise ja ristuld.

135. Kui luurajatel tuleb vaenlase ülivõimu eest taganeda, siis sündigu see visalt, kinni haarates igast selleks kõlblikust kohalisest esemest, jätkates kogu aeg vaenlase järele valvamist, mitte aga oma julgeoleku saavutamiseks vaenlasega sidet kaotades.

136. Kui luurajad juhtuvad jääma oma järeltulevate eelvägede laskepiirkonda, siis peavad nad püsima saavutatud punktidel, kuni oma väeosade möödumiseni, aidates tulistades vaenlast olemasolevate tulistamisabinõudega. Ainult siis, kui eelväed on luurajate vahelt läbi läinud, võivad viimased koonnuda selleks näidatud punkti.

137. Kõigest, mis luure ajal nähtud ja teada saadud, peab luurelüli, jao ja rühma ülem viibimata teatama selle ülemale, kes tema välja saatis.

138. Ettekanded peab saatma (kui ülemus asub kaugemal, kui 1 kilom.) kirjalikult ligiantud sidelaste, käskjalgade või luureosa sõduri kaudu. Teatele peab tarviduse korral skeem juurelisatud olema, et oleks parem ettekandest aru saada.

139. Ettekandes peab lühidalt ja võimalikult selgemalt edasi andma kõik saadud teated vaenlase üle, see juures tuleb pearõhku panna:

a) täpse koha näitamise peale, kust teade saadetud (näidata kaartil);

b) aeg (24-tunnilise arvamise järele) millal ära saadetud;

c) millal ja kus teated saadud;

d) mil teel ja kellelt teated saadud.

Märkus: Otstarbekohane on luurajaid juba aegsasti varustada sellekohaste plankidega, kus täpselt üles loetud küsimused, millele luurajad peavad vastuse muretsema.

140. Luurelülil, jao ja rühma ülem on kohustatud käsku saamata ja vaatamata sellele, et nendele olid näidatud tähtajad, mil luure käigust teated anda, viibimata ette kandma, ka enne määratud tähtaega:

a) väljaastumise ajast;

b) esimesest vaenlasega kokkupuutumisest;

c) oma sõjaväe võõraste väeosadega kokkupuutumisest;

d) kaitseta vaenlase tiiva leidmisest;

e) temale näidatud lõpupunkti jõudmisest;

141. Koos jalgväe luurajatega peab välja saadetama ka üks või rohkem rügemendi pioneer-maskeerimise instruktori, kes, liikudes luure ülema näpunäidete järele kohustatud on tegema eriluuret teede, sildade ja ülekäigu kohtade kõlbulikkuse ning maastiku iseäralduse üle selle või teise maskeerimise abinõu tarvitusele võtmise suhtes, mida järeltulevad väeosad peaks kasutama ja äratähendades käepärast oleva materjaali tarvismineva pioneer- või maskeerimise tööks jne.

142. Jalgväe luurajate järele peavad otsekohe tulema suurtükiväe luurajad oma erieesmärkide saavutamiseks.

143. Pealetungil, kui võimalik juba ühes rügemendi luurajatega, aga alati pataljoni ja kompanii omadega, peavad kaasa minema gaasi instruktorigid, ülesandega eeloleva maastiku keemilised omadused läbi uurida (üles leida mürgitatud maad, metsad, lohud, orud) ja oma järeltulevaid väeosi varitseva hädaohu eest hoiatada.

144. Pealetungil peavad ühes pataljoni ja kompanii luurajatega liikuma ka jalgväe suurtüki patarei luurajad, otsides varjulisi teid ja soodsaid positsioone patarei tarvis.

145. Alalise ja võimalikult sügava vaenlase ja eeloleva maastiku vaatlemise otstarbel peab laialiselt ära kasutama nii kohalikud võimalused (katused, puud, vabriku korstnad, tornid), kui ka kunstlikud vaatlusabinõud (rippuvad aerostaadid, lennukid, eriliselt ehitatud vaatetornid).

146. Lahingutpidav jalgvägi ei kasuta neid teateid, mis saadud ülaltähendatud abinõude ja võtete abil, vaid ka neid, mis saavutatud õhuluurelt, mille organiseerimine ja toimetamine kuulub tervelt rügemendi ülemast kõrgema ülemuse (diiviisi, korpuse jne. ülemate) hoolde.

II. Valve, õhu- ja keemilisvaatlus.

147. Valve osutub abinõuks, mis sõjavägesid hoiab:

- a) Vaenlase ootamata kallaletungi,
- b) liikuva või kohalpäisiva jalgväe-peajõududele juurepääsemise vaenlase luuresalkadel;
- c) lahingu eest mittesoodsas olukorras;
- d) vaenlase ootamatu tule, õhu- või keemilise kallaletungi võimaluse eest.

148. Eeltähendatud ülesande täitmine saavutatakse väeosa koosseisust tarvilise salga ähvardavas suunas ettesaatmisega nii kauge maa peale, et:

- a) võimalik oleks õigeaegne ja lahingu mõttes soodne valvatavate vägede hargnemine;
- b) pealetungival vaenlasel oleks mitte üksi võimalus võetud oma väeosadega vallutada edaspidise lahingu mõttes soodsat täket või kohalikke esemeid, vaid et ta ka sunnitud oleks enneaegu hargnema lahinguks ja sellega paljastama oma kavatsusi ja jõude.

149. Valveosade etteläkitamine peab sündima igas olukorras, nii puhkel kui ka valvel; niisama ka liikumistel kas lähenemise või taganemise otstarbel, olgu see vaenlasest kaugel või jälle otsekoheses läheduses.

150. Olukorra ja tegevuse eesmärgi kohaselt jaguneb valve:

- a) liikumatuks valveks — sõjavägede asetumisel puhkusele või kaitsele;

b) liikuvaks valveks — vägede liikumise kaitseks vaenlasesse või vaenlaselt.

Märkus: Tarbekorral võib kasutada kombineeritud valve metoode — kohaliste esemete ja tākete oma alla võtmisel tiibadel (üksikud kõrgustikud, jõgedest ülekäigud), millede võimalikult pikem oma käes pidamine või aegsasti oma alla võtmine võib meie pealetungi- või kaitse vägedele kasulik olla.

151. Nüüdisaja suuresti arenenud õhuväe ja sõjakeemia pealetungi kui kaitse abinõude arenemise juures on vajalik, et kõik väeosad oleks igal ajal valmis vastu minema tähendatud hädaohtudele, milleks peab olema organiseeritud vahetpidamata õhu ja keemia vaatlus, mis oleks alalises ühenduses luureteenistusega.

152. Vaenlase elava jõu ja ka tehniliste abinõude ootamata kallaletungi hädaohu ärahoidmise abinõudeks peale ülal tähendatute on veel väeosade alaline valmisolek kõiksugu ootamatusi igal ajal vastu võtma. Niisugune valmisolek saavutatakse otstarbekohase vägede gruppeerimisega nii kohal asudes kui ka liikudes.

1. Kohal asumine, selle valve ja vaatlus.

153. Vaatamata vaenlase kaugusele ja oma eelvägede arvule, peab iga väeosa (rügement, pataljon, kompanii) puhkuseks kohale asumisel ootamatuste ärahoidmiseks kõik abinõud tarvitusele võtma.

154. Kui vaenlane asubki meist kaugemal kui kahe päeva teekond (üle 50 klm.) ja meie eel asuvad õige tugevad eelväed (terve jalgväe rügement), siiski võib igat väeosa ähvardada hädaoht vaenlase õhuvägede ootamata kallaletungi näol, mille juures võidakse tarvitada keemilisi ja teisi tugevaid lõhkepomme või kuulipildujate tuld.

155. Sellepärast peab eeltähendatud seisukorras iga rügement nii paigutatud olema, et:

- a) kõik tema osad oleks vaenlase vaatluse eest varjatud;
- b) väeosa asukohas ei oleks suuri vooride koondusi ega suurt märgatavat liikumist;
- c) rügemendi keemiajaam välja paneks vaatlusposti ja toimetaks õhuvaatlust (vaatluspost peab ettenihutatud olema vaenlasele ligemale ja asetama mõnele kõrgemale kohale); vaatluspostiga oleks sisse seatud telefoniühendus;
- d) vaenlase poole viivatele teedele (seljatagusele ja tii-

badele ainult kohaliste elanikkude vaenulikkuse korral) oleks välja pandud valvelülid, jaod või rühmad;

e) rügemendi osadele, mitte suuremale pataljonist, oleks määratud kogumise kohad häireks või kiireks kogumiseks.

f) tarvitusele võetaks ettevaatuse ja antud tehnilised abinõud vaenlase õhujõudude tagasitõrjumiseks, niisama ka tema poolt keemiliste ja lõhkeainete tarvitamise vastu;

g) määratakse korrapidaja kuulipilduja kompanii, kust oleks kõrgematesse punktidesse väljaspool rügemendi asukohta üles seatud lennukite vastu võitlevad rühmad, kuid rügemendist mitte kaugemale kui üks kilomeeter;

h) loodaks tehniline ja võimalikult ka elav side eeltöötavate väeosade, naabrite ja seljatagusega;

i) aastaaja ja maastikuga arvestades asukoht ei ühtuks mitte asulatega ja voodid asetuks eraldi.

156. Iga kütirügement (pataljon, kompanii), asudes puhkusele vaenlasest mitte kaugemal, kui kahe päeva teekond ja eel suuremate jalgväe osade puuduses peab olema valmis igal ajal vaenlasega (tema jalgväe, ratsaväe ja soomusväcga) lahingusse astumiseks ja täiesti kindlustatud õhu ja keemiliste ootamatuste vastu.

Selleks peab vaenlase vastu välja saadetama:

- a) luure, mille tegevus on juba kirjeldatud eelpool ja
- b) puhkusvalve.

157. Valve teenistuse täitmiseks määratakse rügemendist osa, mille suurus ja koosseis on järgnevalt:

- a) vaenlase kaugusest;
- b) maastikust, ilmastikust ja ajastikust;
- c) rügemendile määratud rinde laiusest.

158. Julgeoleku kindlustamise valve osa koosseisu ei või igatahes mitte rohkem määrata kui kolmandik polgu (pataljoni) koosseisust, aga temale tuleb juure anda (rippuvalt olukorrast) rügemendi suurtükid, side- ja insenerilis-maskeerimise abinõud, gaaside vaatljad ja, kui on, ka välja-suurtükiväe osad.

159. Valveosade kaugus valvatavast väeosast on määratud maastikust ja rügemendi peale pandud ülesandest, aga igatahes ja ikka peab tema kaugus rügemendist olema niisugune, et:

- a) kindlustaks rügemendi hargnemiseks tarvismineva aja;
- b) oleks kooskõlastatud eeloleva maastiku tule, vaatluse ja valdamiseks raskete piiralade kaugusega, millede õige-

aegne ja kindel oma vallutamine tagab meile kasulikkudes tingimustes rügemendi hargnemise ja lahingu läbiviimise;

c) kindlustaks valveosale õigeaegse abi tema seljataga puhkusel asuvate väeosade poolt.

160. Valveosa väljasaates peab rügemendi ülem:

a) andma teated vaenlaste ja naabrite kohta;

b) seletama ülesande, mis antud tervele grupile, kuhu kuulub rügement ja ka terve rügemendi ülesande;

c) kaartil ära näitama tække, milleni peab valveosa välja tungima;

d) näitama valvepiirkonna (rinde laius);

e) määrama aja, milleks valveosa peab asetuse lõpetama;

f) varustama valveosa tarviliste tehniliste abinõudega;

g) näitama koha, kus saavad ja peavad puhkusel asuma kõik ülejäänud rügemendi osad;

h) näitama korra ja aja teadete saatmiseks;

i) määrama tunni ja korra uueks väljaastumiseks ja valveosa ülesande selleks puhuks;

j) ettesaadetud valveosadega looma katkestamata side.

161. Julgeoleku kindlustamiseks (valveks) määratud osade väljasaatmine sündigu õigel ajal enne rügemendi jõudmist määratud puhkekohale, silmas pidades, et hetkel, kui rügemendi ülejäänud osad jõuavad puhkekohale, valveosad oleks juba jõudnud näidatud tækkeni ja ta kindlasti oma alla võtnud.

162. Valveosa asetub määratud piiralal samuti, kui iga väeosa kaitsekorras, ainult selle vahega, et piirkonnad on pikemad rindes ja vähem esheloneeritud sügavusse.

163. Maaala riba, millele on asetatud valveosa, jagatakse kompaniide ja rühmade piirkondadeks. Kompaniid ja rühmad asetuvad nii, nagu näidatud vastavates, kaitset käsitavais peatükes, jagunedes valve-peakaitse ja reservide-ribadeks.

164. Arvesse võttes valve ülesannet ja vaenlase kaugust, võivad osad kõik kohe peavastupanu ribas asetuda oma kohtadele nagu kaitsehahingus, või ära tähendades piirkonnad rühmadele ja punktid maastikul jagudele ja lülidele, ise aga asuda koos mõnes varjatud kohalises esemes, asetudes valitud positsioonile ainult teate puhul vaenlase ilmumisest.

Märkus: Piirkondades, mis vaenlasele kättesaamatud, lepitaakse ainult vaatluse abinõudega.

165. Iga valveosa organiseerib ja saadab omalt poolt välja luure eeloleva maastiku, samuti ka oma asetusele viivate hiilide luureks.

166. Valveosad organiseerivad keemilise ja õhu vaatluse ja tankide vastase kaitse, võtavad tarvitusele abinõud maskeerimiseks ja luure korraldamiseks, nagu see vastavates kaitset käsitavates peatükkides ettenähtud.

167. Rügemendi osad peavad puhkusele asenedes hoolsalt omi seisukohti maskeerima: peasjalikult peavad nad asuma väljaspool asulaid, üleliigne kuhjumine ei ole lubatav; organiseeritakse keemiline ja õhu vaatlus rügemendi keemiajaama abinõudega; saadetakse välja ja paigutatakse nagu eelpool tähendatud aeroplaanide vastu võitlemiseks raske kuulipilduja rühmad; vooi mittelahingosad asetatakse eraldi, hoolasti maskeeritult ja laiali; määratakse korrapidaja osa. Määratakse kogumise kohad häireks. Teede peale, mis asukohast välja viivad, asetatakse valvepostid.

168. Lahtiste tiibade korral, saata nende suunas rügemendi ülema teadmisel ja korraldusel eriosad, milledet selgitatagu:

a) täkked, milledeni tuleb välja tungida;

b) nende ülesanne, ja

c) tegevuse iseloom rügemendi puhkusel oleku ajal ja edasilikumise puhul.

169. Eraldi tegutsevat pataljoni valvatakse tema koosseisust väljasaadetud kompaniidega, milledele kaasa antud rasked kuulipildujad.

170. Eraldi tegutsev kompanii valveosadega, mis umbes rühma suurused.

2. Rännak ja rännakvalve.

171. Rännaku otstarbeks võib olla väeosade lahingu väljale juhtimine, nende lahingust väljaviimine, või vaenlase haaramine.

172. Oma suuna järele jagatakse liikumised:

a) pealetungi liikumine, kui väeosad liiguvad vaenlasele vastu, või temale pealetungi otstarbel, või eesmärgiga kiiresti vallutada kaitseks mingisugust mitte soodsat eelolevat tüket;

b) taandusliikumine — kui väeosad ennast vaenlasest lahti kiskudes lähevad tagasi määratud tükkele selle kaits-

mise eesmärgiga, või et asuda pealetungiva vaenlase suhtes soodsamatele seisukohtadele;

c) tiibliikumine — kui väeosad liiguvad vaenlase tiibade haaramise otstarbel, et anda hoopi tema tundelikumasse kohta — tiiva ja seljatagusele, või jälle ümbergrupeerimise otstarbel, et asuda lähtekohtadele.

173. Rännaku edukas läbiviimine oleneb:

a) tema õigest korraldusest;

b) kõikide abinõude tarvitusele võtmisest, mis kindlustavad liikuvate väeosade julgeoleku ootamata vaenlase kalaletungi vastu (maast ja õhust);

c) rännaku distsipliinist — s. o. kõikide reeglite silmaspidamisest, mis võimaldavad rännakkolonni korraliku liikumise ja aitavad rännakul viibivate vägede jõudu kokku hoida.

174. Jalgvägi liigub rännakkolonnis — kõik osad igal juhtumisel selleks eraldi ettenähtud rännakkordades.

176. Jõu kokkuvõid saavutatakse rännaku õige organiseerimise läbi, kindla korrahoidmisega liikumise ajal, õigeaegse suurte ja väikeste puhkuste määramisega; krae lahti teha ja, kui ei ole nõuetav varjatud liikumine, siis suitsetada, rääkida ja laulda lubamisega, kolonni algul liikuvate osade vahetusega, kolonni venimise ärahoidmisega ja abinõude tarvitusele võtmisega, et ei oleks mahajääjaid.

177. Rännaku organiseerimisel peab silmas pidama liikumise eesmärki, kaugust vaenlasest ja temaga kokkupõrkamise võimalust, ajastikku, ilmastikku, maastikku, millel tuleb liikuda ja päeva teekonna pikkust.

178. Suurematel kaugustel vaenlasest (kaugustel, mis ei lase oletada kokkupõrkeid vastasega maal, liiguvad kõik vankrid ja nende peal sõitvad osad kolonni sabas; väikestel kaugustel aga liiguvad kompanii vöörid (padruni kaarikud) ja kuulipildujate kompaniid vastavalt oma kompanii ja pataljoni järele.

179. Rännaku korral, vaenlasest mitte kaugemal kui ühe päeva teekond, liigub vööri mittelahingosa, 2-se järgu vöör, erikolonniina rügemendist eraldi.

180. Rännaku organiseerimiseks peab rügemendi ülem määrama ja organiseerima peale teadete vaenlasest ja rügemendi ülesandest veel:

a) väljaastumise aja ja liikumise korra;

b) koonduspunkti, kuhu peavad kindlaks määratud ajaks iseseisvalt koonduma kõik rügemendi osad (iga pataljonile

määratakse oma aeg öökorteri kohalt väljaastumiseks, silmas pidades, et koondukohas üks osa teist mitte ei ootaks, vaid jõuaks kohale eelmise osa rännakkolonna moodustamise lõppmomentiks;

c) suurpuhke kohta (suur puhke peab olema väeosa päevateel teisel poolel);

d) kõikidele rügemendi osadele järgmised öökorteri kohad (organiseerides korterjeeride väljasaatmist, ära tähendades väljasaatmise aja ja missugustest üksustest);

e) valveosade väljasaatmise ajad, ära näidates nende liikumise korra ja täkked, milledeni nad peavad välja tungima;

f) naabri kolonnidega (väeosadega) side;

g) oma liikumise asukoha ja asetäitjad.

181. Rügemendi kolonnid peab kõik aeg valitsema rännak-, õhu- ja keemilisdistsipliin.

Tulistamise otstarbel madalale laskuvate vaenlase lennukite tagasitõrjumiseks olgu määratud eri raskekuulipildujate valverühmad, missugused liikugu täiesti lahingvalmis ja avagu vaenlase aeroplaani allalaskudes nende pihta otsekohe tuli.

Suurte ja väikeste puhkete kohad peavad nii valitud olema, et kõik rügemendi osad võiks kõiksugu vaenlase luurajate eest varju leida. Puhkeks lähevad kõik teelt kõrvale.

182. Keskmise jalgväe päeva teekond on 25 klm., käigu kiirus umbes 4 klm. tunnis, 50 min. käigu ja 10 min. väikese puhke juures.

Märkus: a) Päevateekonna pikkus jalgväele muutub arvesse võttes ilmastikku, ajastikku ja teede seisukorda. b) Liikudes küit-hobustel või tehnilistel abinõudel suureneb käigu kiirus ja sellega ühes ka päevateekond. c) Jalgväe kiiruse suurendamine mõjub väsitavalt tema peale.

183. Liikumise julgeoleku kindlustamise abinõuks on rännakvalve, missuguse teenistuse täitmiseks saadetakse kolonnist tiibade kaitseks vaenlase sihis ja ka seljataha valveosad.

184. Peale liikuvate vägede üllatuste eest hoidmise on rännakvalve veel kohustatud:

a) vaenlase valve- ja luureosadega kokkupõrke puhul neid tagasi lööma ehk tõrjuma, püüdes vallutada niisuguseid kohalisi esemeid, mis võimaldaks meie vägedele soodsama lahinguks hargnemise;

b) vaenlase tugevamate pealetungivate osadega kokku puutumise korral — vallutama vaatlemiseks ja tulistamiseks

soodsamad täkked ja esemed ja pidama neid seni oma käes, kuni järeltulevad väed hargnevad ja valve liinini välja jõuavad;

c) lahingu korda seadvate järeltulevate väeosade kohale jõudmisel jätkama ühes nendega lahingut.

185. Valve osade tegevus peab otsustav ja aktiivne olema, et vaenlast kiiresti kahjutaks teha, 1) viia teda eksiteele temaga võitlevate vägede arvu kohta ja 2) sundida teda kas kaitse seisukorda asuma või kõiki tema jõude hargnema ja vastu võtma ning ettekavatsetud plaani enneaegselt teostama hakkama.

186. Valve osade suurus ja koosseis olenevad:

- vaenlase kaugusest,
- maastiku iseloomust,
- liikumise otstarbest ja
- meie väeosade olemasolust valve osade eel.

Kui vaenlase kaugus on üle kahe päevatee, ja meie eel on tugevad oma jalgväe osad, siis võib piirduda rügemendist ja pataljonist valve rühmade ja kompaniist — valve lülide väljasaatmisega.

Vaenlase vähema kauguse juures (vähem kui 2-he päeva tee) ja suuremate jalgväe osade puudumisel meie ees, peab valve tugevus olema kuni $\frac{1}{3}$ kõige kolonni jõududest.

Osad, mis valveks välja saadetud, nimetatakse eel-, parem ja vasak- ja taga-valve osadeks.

Pealetungi liikumisel saadetakse tugevamad osad ette ja nõrgemad asetatakse tiibade- ja taga-valveks.

Tiibliikumisel — enam tugevad osad tiivale vaenlase vastu ja nõrgemad — tiibade ja taga-valveks.

Tiibliikumisel — enam tugevad osad tiivale vaenlase vastu ja nõrgemad eel-, tagavägedesse ja meie vägede poolsele tiivale.

Taganemisel — enam tugevad — tagaväed ja nõrgemad — tiibadele ja ette.

187. Laskurosad, mis valveks välja saadetud, kõvendatakse;

a) raskete kuulipildujate juurdeandmisega — osadele, mis mitte vähem rühmast ja rügemendi suurtükkide — osadele, mis mitte vähem kompaniist;

b) diviisi suurtükiväe ja soomusosade juurdeandmisega — osadele mitte vähemad kui pataljon;

c) rügemendi pioneer-maskeerimise instruktorite juurdeandmisega ühe teatava osa vastavate kaevurriistadega; otstarb — teede luure, sildade parandamine jne.

Tegen

*Suuru
KOOSSEIS*

*Valve
dam*

d) rügemendi keemia vaatlejate juureandmisega, kes liiguvad eelmiste valve orgaanide juures;

c) rügemendi side kompaniist side abinõude — ratsa käskjalgade, jalgrattasõitjate ja käskjalgade jne. juureandmisega.

188. Eel (tiib, taga) pataljon saadab omalt poolt välja eel- ja tiibvalve rühmad; olukorra järele antakse neile juure raskest kuulipildujad.

Rügemendi liikumise ja tegutsemise riba peab kõik valve rühmadega kaitstud olema.

189. Valve pataljon liigub rügemendi ülejäänud osade kolonnist niisugusel kaugusel, et kindlustada:

a) rügemendile aega lahingkorda hargnemiseks ja

b) omale rügemendi kolonni koosseisus liikuva kerge suurtükiväe tule toetust.

Märkus: Umbes 3—5 klm.

190. Tiibadelt valvatakse rügemendi valve rühmadega, mis läkitatakse paremale poole esimesest peajõudude kolonni pataljoni koosseisust ja vasakule — teisest peajõudude kolonni pataljonist.

191. Külgrave rühmad liiguvad neid väljasaatnud pataljoni osade kõrgusel ja nii kaugel viimastest, et kaitsta neid vaenlase kauge kuulipilduja tule eest (1—2 klm.).

192. Iga valverühm (pea-, kül- ja taga) saadab omalt poolt vaenlase ja külgede suunas välja valvelülid, millede arv oleneb olukorrast ja maastiku iseloomust, mida mööda valve rühmadel tuleb liikuda.

193. Valve lülid liiguvad niisugusel kaugusel neist väljasaadetud osadest (rühmadest), et viimaseid ära hoida ootamata vaenlase mõjuva kuulipilduja ja kauge püssi tule eest — kuni 800 meetrit.

194. Valve lülid saadavad omalt poolt välja maastiku läbi-vaatamiseks paarispiilurid, kes olles üksteisele nähtavad ja oma lülist 200—300 meetrit, peavad täpselt järele vaatama läbikäidud maa-ala.

195. Sel juhtumisel, kui vaenlane meist mitte üle kahe päevatee kaugel ei ole, saadetakse igast rügemendist ja väeosast nende ülemate korraldusel ette juure, mis liigub poole päevatee kaugusel (12—15 klm.) väeosa ees.

3. Valve lahingus ja õhu ning keemiline vaatlus.

196. Valve, keemilis- ja õhu vaatlus peab olema alaline nii lahingu vältusel kui ka lahingu vaheaegadel.

197. Valve lahingus seisab alalise vaenlase silmaspidamises, tiibade kaitses ja rügemendi sõjakeemilise jaama alalises tegutsemises, meteoroloogilises taeva ja ilmastiku uurimises.

198. Vaatlust teostavad kõik juhid, kui ka reamehed lahing-osas ja lahingkorras, samuti ka eriti selleks määratud sõjaväelased.

199. Lahingu katkestamise momentidel peab otsekohe vaenlase suunas välja saatma valveosad ja piilurid.

200. Tiibade kaitset teostatakse selleks otstarbeks eriti määratud osadega, millede suurus, koosseis ja kaugus oleneb valvatava väeosa suurusest, koosseisust ja ülesandeist. Kõige parem tiiva kaitse on alaline tiivapealne luure teostamine tehniliste abinõudega (rasked ja kerged kuulipildujad, soomusautod või rongid).

201. Valvet, õhu ja keemilis-vaatlust, samuti ka vaatlust vaenlase järele lahingus teostatakse nii, nagu see on näidatud käesoleva käsiraamatu päätükkides „Pealetung ja kaitse“. Rügemendi keemiajaam toimetab igal juhtumisel alalist meteoroloogilist ja õhu-vaatlust, selleks pataljoni piirkonnadesse välja saates poste (mitte vähem kui 2). Keemia jaama postidega kui ka jaama enesega loovad kõik rügemendi osad alalise side nii tehniliste abinõudega kui ka signalisatsiooni abil.

III. Maskeerimine.

202. Maskeerimine esineb kindla abinõuna jalgväe ülearuste kaotuste ärahoidmiseks ja takistades vaenlase maa-pealset kui õhuvaatlust ja viies vaenlast eksiteele meie tegevuse eesmärgi ja jõudude suhtes.

203. Maskeerimise abinõude ja võtete kasutamine on mõeldav ainult sel juhtumisel, kui kõikidel, sõdurist kuni juhtideni, on selleks õigel ajal omandatud vastav oskus ja harjumus ja kui kogu sõjavägi kõrvalekaldumata silmas peab õhu keemilisdistsipliini reegleid.

204. Maskeerimine jaguneb:

a) loomulikuks — kui kasutatakse varjavad maastiku omadused, kohalikud esemed, maskeerivad poosid ja liikumised ;

b) kunstlikuks — kui kasutatakse selleks juhuslikku materjali (puuokse, vilja vihke, heina kimpe jne.) maskeerivaid riideid — mask-mantel, mask-vaip, mask-present, suitsu loori, kaitsevärvilisi värvimisi triibuliseks või maastiku värvi (co-

monflage) maskeerivate ehituste soetamist (kunstlikud kõrgustikud, künkad, surnuaiad jne), vaele märkisid vaenlase tarvis (vaele patareid, kuulipildujate pesad, kaevikud).

205. Mitmesuguste maskeerimise viiside ja võtete kasutamine oleneb:

a) maskeerimise objektist (kaevik, vaatepunkt, vanker, kuulipilduja, laskur jne.);

b) maskeerimisobjekti olukorrast paigal või liikvel);

c) kaugusest, vaenlasest ja kavatsetavast tegevusiseloost;

d) ajast, mis võib maskeerimiseks tarvitada;

e) maastikust, millel või mida tuleb maskeerida.

206. Maskeerimise võtteid lahingus, kui ka väljaspool lahingut, liikumisel nii ka koha peal viibides käsitatakse vastavates määrustikkudes ja õperaamatutes.

E. Julgeoleku kaitseosade kokkupõrked.

207. Luure ja rännakvalve osad võivad oma liikuvate väeosade julgeolekut kindlustades, kokku põrgata:

a) vastu liikuvate vaenlase luure- ja valveosadega (vaenlase liikuva valvega);

b) puhkusel või kaitseks paigunenud vaenlase luure ja valve osadega (vaenlase liikumata valvega);

208. Luurajad kokku põrgates liikuva vaenlasega:

a) püüavad pääseda võimalikult lähemale vaenlase valveosadele, et kindlaks teha tema jõude ja liikumise suuna;

b) valguvad läbi vaenlase valveosade, vallutada püüdes vaenlase tiibadel asuvaid esemeid;

c) astuvad tarbekorral vaenlasega lahingusse, see juures laialt kasutades manöövert, vangistades üksikuid luurajaid, kui ka terveid vaenlase salku, neid segadusse ajades oma aktiivse ja jultumiseni julge tegevusega.

209. Põrgates kokku kaitsele asunud vaenlase osadega:

a) püüavad pääseda vaenlase asendi sügavusse ja kindlaks teha kaitse valve asetust;

b) haaravad oma alla maastikul leiduvad vaatluspunktid (esemed), vahetpidamata vaenlase järele valvates;

c) vaenlase tiibu kindlaks tehes, katsuvad kiiresti nende taha pääseda.

210. Valvelülid, kokku põrgates vaenlase eelosadega peavad:

a) tagasi lüües vastase väikseid eelosasid, jätkama edasi liikumist, püüdes vallutada ja oma käes hoida paremaid vaatlusesemeid;

b) mitte mingil juhtumisel võimaldama vaenlase luurega kaitsevalve osadel pääseda meie valve liini taha;

c) ainult äärmise vaenlase vastupaneku korral jätta edasitungimine;

d) kui omal jõul edasitungimine mingil tingimisel võimalik ei ole, seisma jäädes kindlasti oma käes pidada kord haaratud esemed, kuni kohale on jõudnud järel liikuvad valveosad, kellega ühiselt edasitungimist jätkata.

211. Valve rühmad, kokkupuutudes vaenlase liikuvate või kaitsel asuvate eelvägedega, peavad:

a) eelvalve rühmad — kiiresti välja liikuma, seisatama jäänud lülid liinile, ning liitudes viimastega ühiseks lahingkorraks, püüdma pealetungivat või meie edasitungi takistavat vaenlast segi lüüa;

b) määratud positsioonile välja tulles, avama kuulipildujaist massilise, hävitava tule pealetungiva või kaitseseisukorras asuva vaenlase pihta, et teda peatama sundida või tema kaitsevõimet paraliseerida;

c) raskete kuulipildujate ja eelrühmade tule kaitsel hargneb lahingkorda eelpataljon, mis, vallatud tahtest vastast purustada, selleks kasutab positsioonil asuvaid raskeid kuulipildujaid teljena manöövreeriva ja vaenlasele hoopriandva jalgväe ja laskurkompaniidele ja rühmadele;

d) kaitsekorda asub eelpataljon ainult sel juhtumisel, kui täitsa selge on, et vaenlast purustada ja tagasi visata silmnähtavalt võimata.

212. Edaspidised jalgväe tegevused on samasugused, kui pealetungil ja kaitsel.

213. Jalgväele ligiantud tehnilised abinõud (suurtükivägi, soomusvägi jne), peavad kõigiti temale kaasa aitama algatust oma kätte võtta ja koondades vaenlase ja tema tuliabinõude pihta kõige lühema aja jooksul kõige intensiivsema tule, kindlustada omale tule ülekaalu ja sellega moraalselt purustada vaenlast ja hävitada tema edasitungi tahet.

214. Luure ja tiibade valve asjatundlik kombinatsioon rinde kaitses ja löögilt tiibadelt peab laialist käsitlust leidma vaenlasega kokkupõrgates.

F. Jalgväe pealetungi tegevus.

215. Jalgväe pealetung koosneb löögi ettevalmistamisest ja selle arendamisest kuni vaenlase lõpuliku purustamise ja hävitamiseni.

216. Löögi ettevalmistamine koosneb lähenemise ajajärgust, s. o. jalgväe tegevusest vaenlasest niisugusel kaugusel, mis kõrvaldab võimaluse tarvitada edasitungimise tee läbimurdmiseks varustusel olevaid tehnilisi abinõusid ja pealetungi ajajärgust enesest, s. o. sellest ajajärgust, mil jalgvägi, kasutades omi tehnilisi abinõusid (relvastust) murrab nende abil omale tee kaitsel asuva vaenlaseni.

217. Rünnak, see on vaenlasele elava jõu abil löögi andmine, kiire tungimine tema asetusse ja järk-järgune kaitsja seisukohtade valdamine nii sügavuses kui ka rindes.

218. Jälitamine ja vallutatud positsioonidesse kindlustamine — s. o. kordaläinud rünnaku edasiarendamine sihitud vaenlase täielise hävitamisele ja saavutuste kindlale käeshoiule.

I. Lähenemine.

219. Lähenemise ajajärgul vaenlase suurtükitle piirkonnas peab pealetungiv jalgvägi püüdma saavutada peaeesmärki — ennast hoolsalt varjates võimalikult väiksemate kaotustega läheneda vastasele kuni distantsini, kust võib vaenlasega võitlusse astuda jalgväe oma relvade abil.

220. Praegusaja väljasuurtükiväe tule ulatus ja edenevad tulistamise meetodid lubavad lennukitelt korrigeerides, avada tuld juba kaugelt distantsidelt (10—12 klm.), mis sunnib pealetungivat jalgväge hargnema palju varem, kui see oli enamalt. Sellega arvestades märgib lähenemise alguse ära moment, millest peale teostub või võib teostuda (arvesse võttes maastiku iseloomu) jalgväe edasitungimine, vastase suurtüki tule all.

221. Lahinguväljale ilmumine sünnib enamasti rügemendi või pataljoni kolonnides, mis lähenemise ajajärku jõudes, hargnevad „pataljonidena“, või „kompaniidena“.

2. Rügemendi lähenemine.

222. Arvesse võttes üldist tegevuse eesmärki, rügemendile antud ülesannet, kavatsetud tegevusplaani, diviisi ja rü-

gemendi luurelt saadud teadete põhjal — rügemendi harutamiseks rügemendi ülem:

a) annab pataljoonide, jalgväe suurtükkide ja lahingu voori ülematele ja vanemale arstile teateid vaenlase, lahingu olukorra ning üldise tegevuse eesmärgi üle ja annab pataljonidele nende eriülesanded;

b) annab kaarti järele, võimalikult maastikul olevate esemete järele täiendades, pataljonidele nende liikumisribad;

c) organiseerib täiendava luure, andes sellele konkreetseid ülesanded ja ette seades kindlad tähised, kuhu luure peab välja jõudma;

d) määrab suurtükid pataljonidesse, arvesse võttes pataljonide piirkondade suhtelist tähtsust;

e) annab rügemendi juure määratud suurtükiväele ülesanded, ära tähendades raiooni positsioonile asetumiseks;

f) kui olukord nõuab, määrab pioneer-maskeerimiskomando ülemale eriülesanded;

g) teeb keemia jaama ülemale korralduse keemilis-vaatluse organiseerimiseks rügemendi piirkonnas;

h) määrab ära lahingvoori ja rügemendi sidumissalga edaspidise liikumiskorra või nende asukohad;

j) määrab oma asukoha ja teadete saatmise aja;

i) teeb rügemendi side ülemale korralduse side loomiseks pataljonidega, samuti ka naabritega (paremalt vasakule);

k) määrab enesele asetäitjad;

l) kannab divülile ette rügemendi hargnemisest.

223. Oma asukoha tervel pealetungi ajal määrab rügemendi ülem silmaspidades juhtimise soodsust ja püüdes isiklitselt näha suuremat ja tähtsamat osa rügemendi pealetungi piirkonnast.

224. Pataljonide juhtimist toimetab rügemendi ülem ratsa ja telefoni side abil, missugune tõmmatakse valitud komando punktidest.

225. Rügemendi vanem arst, kui sidumis salk on kohale asunud ja äramahutunud, organiseerib haavatute evakueerimise.

226. Rügemendi relvastusohvitser organiseerib lahingvoori kohale asumise järele rügemendi osade täiendamist lahingmoo- naga, pidades tihedat sidet pataljonidega.

227. Rügemendi hargnemine „pataljonidena“ tehakse harilikkudes tingimustes pataljonide laialiminekuga vahedele (kuni üks kilomeeter), mis võimaldavad pataljonidele edasisel hargnemisel manöövri vabaduse.

228. Rügemendi reserv, rippuvalt olukorrast ja tegevuse plaanist, liigub lahingkorra keskpaiga taga või astangkorras ühel tiival lahingosadest, niisugusel kaugusel, mis kindlustab teda lahingliinis liikuvate pataljonide pihta sihitud vaenlase mõjuva suurtükitle eest.

229. Manöövri-sõja oludes tuleb tihti tegutseda laiadel rinnetel, mispärast ka antavad lahingu piirkondade ulatused väga kujunevad mitmesugusteks, kuid siiski ei tohi lahingkorrad laiust ja sügavust osutada osade juhtimise võimaluse, nende koostöö ja õigeaegse lahingusse astumise kahjuks.

230. Pataljonidele peab nende piirkonnad andma vastavalt nende peale pandud ülesannetele: tähtsamal suunas kitsam, kõrvalisemal — laiem, millega saavutatakse — esimesel juhtumisel lahingkorra sügavust ja löögi tugevus, aga teisel juhtumisel — vaenlase sidumine laial rindel.

231. Pataljonide liikumine lähenemise ajajärgul teostatakse diviisi suurtükiväe tule kaitsel, missugune sellel perioodil asub võitlusse vaenlase suurtükiväega, ühes sellega püüdes võtta omale positsiooni, mis paremini võimaldab tema tööd edaspidisel pealetungil ja rünnakul.

232. Rügemendi ülem ei pea mitte piirama rügemendile ligi antud välisuurtükiväe tegevuse vabadust temale positsiooni ja tule kiirust ära määrates. Tema peab aga suurtükiväe ülemusega pidama lähedat sidet, aidates teda orienteerudes ja teatades märke, mis takistavad edasiliikumist.

233. Kui vaenlane on tulistanud meie pataljone keemiliste mürskudega, siis peavad keemia komando luurajad kindlaks tegema nende hädaohtlikuse ning leides maastikule kaua püsima jäävaid gaase — hoiatama läbi mürgitatud maa-ala tulevaid reserve.

234. Vaenlase lennukite ilmudes tingimata kõrvaldada aladelt, mis oma heleda ooni tõttu ülevalt väga demaskeerib. On kasulik väeosadel aegajalt seisatama jääda, võttes ebaõiged rivi vormid, mis pealetungi rinde suhtes ebaõigelt suunitud; niisama peab otsekohe võtma tarvitusele abinõud vööri ja suurtükiväe varjamiseks, asetades neid varjulistesse kohtadesse või kattes vankreid, suurtükke ja hobuseid maskeerimisvaipadega (presentidega).

235. Peale hargnemist — rügemendi ülem:

1) Vaatab selle järele, et pataljonid alal hoiaks nendele antud suunad ja teeb tarvilikke täiendusi ja muudatusi algülesannetes, kooskõlas lahingolukorraga.

- 2) Valvab juurde antud suurtükiväe tegevuse järele.
- 3) Tutvustab pataljoni ülemaid luurelt saadud teadetega ja orienteerib neid lahingolukorras.

2. Pataljoni lähenemine.

236. Peale pataljoni väljaviimist rügemendi kolonnist lahingosa pataljoni ülem:

- a) tutvustab kompanii ülemaid lahingu olukorraga, määrab üldise tegevuse eesmärgi ja annab pataljonile ülesande;
- b) valvab pataljoni liikumisvalve teostamise järele kompaniidelt väljaläkitatud valve lülide poolt;
- c) korraldab õhuvalve;
- d) määrab laskurkompaniide, raskete kuulipildujate, juureantud rügemendi suurtükiväe ja voori liikumise korda.
- e) peale eelpool tähendatu, viib isiklikult pataljoni käteenäidatud suunas, sellejuures valides varjatuid teid ja liikudes eelosades.

237. Hoofsalt maastiku läbi vaadates liiguvad valve lüüdi eel ja pataljoni tiibadel niisugusel kaugusel, mis võimaldab pataljonile kaitse ootamata vaenlase tule vastu (umbes 500—600 mtr.). Valvelülide hulka kuuluvad kompaniide luurajad või kompaniide laskurlülid.

Valvelülide väljasaatmise juures peab neid määrama kolmest kompaniist ja nendes suunades, milledes saavad liikuma kompaniid pataljoni hargnemisel „kompaniidena“.

238. Ühes valvelülidega liiguvad nende tegevusjoonel ka kompaniide keemia vaatlejad.

239. Rasked kuulipildujad peavad liikuma pataljoni kolonni algul.

240. Juureantud jalgväe suurtükid liiguvad pataljoni kolonni sabas.

241. Määratud õhuvaatlejad peavad vaenlase aeroplannide ilmudes sellest otsekohe teatama oma osasse vastavate maskeerimisabinõude tarvitusele võtmiseks ja lennukite vastu võitlemiseks.

242. Iga pataljon liigub ühes kolonnis niikaua, kuni vastane ei ole meie liikumist tähele pannud, ehk maastik ei muutu nii lagedaks, et edaspidine liikumine võib kardetavaks saada ja vaenlase ootamata suurtüki tule enese peale tõmmata.

243. Pataljoni hargnemiseks „kompaniidena“ teeb pataljoni ülem isiklikult järgmisel korraldused:

a) tutvustab kompanii ja jalgväe kui ka juureantud suur-
tükide ülemaid lahingu olukorraga, teatab üldise tegevuse
eesmärgi ja annab kompaniidele eriülesanded;

b) määrab kompaniid lahingossa ja reservi ja näitab kätte
kaartil või maastikul suuna ja liikumisribad;

c) annab kuulipildujate kompaniile ülesande, tähendades
tegevuseesmärgi ja liikumiseloomu;

d) tähendab juureantud jalgväe suurtükkidele liikumis-
raiooni;

e) määrab ära padruni- ja sanitaar kaarikute liikumis-
korra ja asukohad;

f) annab juhtnöörid keemiliste mürskudega tulista-
mise puhuks;

g) loob side käskjalgade ja signalisatsiooni abil kompanii-
dega ja rügemendi suurtükkidega;

h) pataljoni hargnemisest kannab ette rügemendi ülemale.

244. Oma asukoha määrab pataljoni ülem juhtimise sood-
suse saavutamiseks lahingosa kompaniide liinil. Tema juures
asub pataljoni sidevaatlejate jagu.

245. Normaalsedel tingimustel tehakse pataljoni hargne-
mine lahingosa kompaniide laiali viimisega sarnastele vahedele
(umbes 500 meetert), mis kindlustavad manööverimise vaba-
duse kompaniidele nende edasisel hargnemisel.

246. Pataljoni reserv liigub edasi varjatult lahingkorra
keskpaiga taga või astangkuna tiival olenevalt olukorrast ja
tegevusplaanist ühelt täkkelt teisele.

247. Kompaniidele, mis tegutsevad tähtsamatel aladel, tu-
leb anda kitsamad tegevuspiirkonnad, et võimalik oleks edas-
pidi oma jõude seda enam esheloneerida sügavusse.

248. Rasked kuulipildujad liiguvad „rühmadena“ hargne-
des pealetungivate kompaniide ees (olenevalt maastikust ja
vastase tulest kaarikutel või inimjõul kantuna), olles seejuures
alati valmis oma tule kaitse alla võtma hargnevaid kompaniisid
ja toetama valve lüüsid.

249. Rügemendi suurtükid, valides omale maskeeritud ja
varjatud teed, juhitakse edasi oma ülemuse poolt pataljoni üle-
malt näidatud kohas, raioonis ja suunas.

250. Pataljon, liikudes lähenemise ajajärgul pataljoni ülem:

a) vaatab selle järele, et kompaniid kinni peaks antud
suunadest ja teeb tarvilised parandused ja muudatused, mis tin-
gitud lahingu olukorrast;

- b) orienteerib aegajalt kompaniide ülemaid lahingu olukorraga ja annab neile edasi luurelt saadud teateid;
- c) peab sidet suurtükiväe vaatlejatega, kes liiguvad pataljoni juures.

3. Kompanii lähenemine.

251. Kompanii väljaviimise järele pataljoni kolonnist kompanii ülem:

- a) säeb kokku üldise tegevuskava lähenemisajajärgul;
- b) tähendab ära kompanii liikumise tee;
- c) hoiab eellikuvate valvelülidega sidet, kõvendades neid, kui tarvis nende liinile ühe või mitme laskurlüli või koguni kergete kuulipildujate saatmisega kompanii koosseisust;
- d) määrab kindlaks rühmade ja padruni kaarikute liikumiskorra;
- e) viibib isiklikult liikumist juhtidest kompanij eesotsas.

252. Valvelülid, liikudes oma kompaniide ees, püüavad võimalikult kiiremlt välja jõuda eelolevate rügemendi valvete liinile, et saada vaenlasele võimalikult lähemale. Vaenlase luure piilkonde ja salku tagasi surudes ja astudes võitlusesse kokkupuutumisel tema valve piirkonnas asuvate osadega, püüavad valvelülid viivitamata sisse murda vaenlase seisukohadesse ja visata teda tagasi tema peavastupanu rippa.

253. Valvelülide tegevus peab olema kiirelt ja aktiivselt sihitud peatsemale läbitungimisele vaenlase peavastupanu liinile.

254. Valvelülid, liikudes eel niisugustel kaugustel, et kindlustada pealetungivaid kompanii osasid ootamata vaenlase kuulipildujate tule vastu, peavad omavahel olema tuli- ja silmühenduses, olles alati valmis toetama naabreid, nii oma tule kui ka otsekoheste tegevusega.

255. Keemilisuure, liikudes valvelülide liinil, toimetab maastiku kui ka ligipääsuteede luuret, kindlaks tehes mürgitatud alasid ja hoiatades nende eest oma kompaniisid.

256. Laskurkompaniidele juureantud rasked kuulipildujad liiguvad nende ees, rügemendi suurtükid ülemuse poolt kättenäidatud kohtadel.

257. Padruni kaarikud liiguvad otsekohe oma kompaniide järel.

258. Kompanii liikumispiirkonna tulistamise puhul keemiliste mürskudega ja mürgitatud aladest läbi minnes, peab gaasi maksid ette pandama.

259. Kompanii hargnemise alguse „rühmadena“ määrab tuli ja maastik, kui edaspidine liikumine üldises kompanii kolonnis on ühendatud võimalikkude kaotustega suurtükitle läbi.

260. Kompanii hargnemise eel tema ülem:

a) teatab üldise tegevuseesmärgi rühma ülematele ja selgitab kompanii ülesande;

b) annab igale rühmale ülesande, niisama ka juureantud rasketele kuulipildujatele ja rügemendi suurtükkidele;

c) näitab maastikul rühmadele kätte pealetungi ribad ja määrab suuniva rühma;

d) annab ülesande ja tähendab liikumise iseloomu ja koha kompanii reservile;

e) määrab kompanii padruni ladu ja sidumise punkti asukohad;

f) tähendab ära oma asukoha liikumisel;

g) peab sidet kompanii piirkonnas liikuvate suurtükiväe vaatlajatega.

261. Kompanii hargnedes „rühmadena“ võib lähenemisajajärgus enese alla võtta 300—500 meetrit rinnet ja kuni 800 meetrit sügavuses.

263. Kompanii reserv, rippuvalt tegevusplaanist ja maastikust, liigub kas lahingkorra keskkoha taga või astangus tiival, kauguses, mis väldib lahingosa pihta sihitud suurtükitle tabamise.

264. Edasi nihkudes ja vaenlase tule kõvenedes hargnevad rühmad järkjärgult „jagudena“ ja „lülidena“.

265. Kergekuulipilduja jaod rühma hargnedes „jagudena“ liiguvad ees.

266. Padruni kaarikud nihkuvad seni edasi, kui seda võimaldab vaenlase tuli ja jäävad siis seisma varjatud kohas, mille määrab kompanii ülem.

267. Kompanii liikumisel „rühmadena“ juhivad kompanii ülem rühmasid käskudega (suusõnal ja kirjalikult — käskjalgade ja signalisatsiooni abil).

268. Rühmad hargnedes „jagudena“ rühma ülemad:

a) määravad jaod lahingossa ja rühma toetusse, ühtlasi äramäärates ka suuniva jao;

b) valvavad otstarbekohase maastiku kasutamise ja õigete rivikordade tarvitamise järele oma pealetungi ribas.

c) juhatavad omi jagusid hääle, leppemärkide ja side-meeste abil.

269. Rivikordadel „jagudena“ lahingosa jaod ja rühma toetus võtab rindes ja sügavuses oma alla umbes 150—200 meetrit.

270. Lähenemisajajärgul jao ülem:

a) viib isiklikult oma jao määratud suunas;

b) valvab õige rivikordade tarvitamise ja maastiku omaduste kasutamise järele.

c) harutab suurtükitle tabamise puhul oma jao „lülidena“, määrates ühe nendest suunivaks, mille juures ise liigub.

271. Ja ülemannes lahingkorda „lülidena“, lähevad viimased üle niisugustele vahedele, mis neid hoiab mõlemaid korraga ühest shrapnellist tabamise eest (20—30 meetrit), ja annab võimaluse lülidele hargneda.

272. Lähenemisajajärk lõpeb siis, kui jalgvägi astub sarnasusse piirkonda, kust võib oma relvaga tegutseda, ja kui kestva välja suurtükitle kaasabil, võib ise oma tulega enesele teed rajada.

273. Pealetungi ajajärgu tegevusele lähenedes, peab rügemendi, pataljoni ja kompanii ülematel juba lõpulikult selginema tegevuskava ja väeosad peavad olema õieti suunitud, et järgneval edasiniikumisel ei oleks ülearuseid ümbergrupeerimisi, mis võivad tuua asjatut aja, abinõude ja jõu kaotusi.

Selleks ajaks peavad jalgväe osade seljatagused välja töötama kindla kava lahingumoonaga varustamiseks ja haavataute evakueerimiseks ning väeosadele, juurdearvatult kompaniini, peab sissesetatud olema telefoni side.

II. Pealetung.

274. Pealetungi ajajärgu alguseks igal edasiliikuval väeosal on selle väeosa käsitada olevate tulirelvade tegutsemisvõime algus.

275. Pealetungi ajajärgul on igal ülemal vaja püüda tuua oma väeosa niisugusele kaugusele vaenlasest, et teda rünnata võimalikult vähemate kaotuste ja suurema jõu kokkuhoiuga.

276. Peab alati silmas pidama, et aeglane ja loid pealetung pikendab jalgväe hävitava vaenlase tule all viibimist, toob teda füüsilisele ja moraalsele nõrgenemisele, hävitab pealetungi varustust ja suurendab kaotusi, mis tihti lunastavad ainult uute pingutustega.

277. Jalgväe pealetungi riba laius pealetungi ajajärgul oleneb tegevuseesmärgist ja võib lugeda keskmiselt:

rügement	2 klm.
pataljon	1 „
kompanii	500 mtr.
rühm	250 „

Reservid ja rühmade toetused peavad pealetungi ajajärgul asuma lahingu osadest mitte kaugemal, kui viimastelt vaenlaseni.

278. Jalgväe tulistusabinõude tule tabavuse järele võib terve pealetungi ajajärk jaguneda tegutsemiseks kolmes tulepiirkannas:

a) raskete kuulipildujate kaugetule piirkond (umbes 2 klm. alates);

b) mõjuv püssi ja kuulipildujate tule piirkond (alates 800 meetrist);

c) kõikide jalgväe tulirelvade lähedamaa tulepiirkond (alates 400 mtr.);

279. Pealetungi ajajärgul on rügemendi ülem kohustatud:

a) valvama lahingu arenemise ja lahingu olukorra järele;

b) rügemendi reservi lõpulikult suunima ja andma temale ülesande;

c) valvama väljasuurtükiväe tegevuse järele, temale näidates, missuguste piirkondadele on tarvilik tuld koondada;

d) kui olukord nõuab, kõvendama pataljoni piirkondasid reservist raskete kuulipildujatega;

e) rügemendi tiiva haaramisel vaenlase poolt võtta tarvitusele vastuabinõud, saates haarava vaenlase väeosa tiivale kas rügemendi üldvaru või pataljonide osavarud.

280. Pataljonide ja rügemendi suurtükiväe juhtimist toimetab rügemendi ülem telefoni ja ratsaside abil.

281. Pealetungi ajajärgul pataljonide ülemad pealekohuste, mis ette toodud rügemendi ülema kohta — jaotavad ära kompaniide lahingpiirkondade vahel juureantud jalgväe suurtükid ja osa rasketest kuulipildujatest, kui isiklikult nende juhtimine on raskendatud lahingu olukorra ja maastiku iseloomu tõttu; juhivad ülejäänud raskete kuulipildujate tegevust;

282. Astudes kauge kuulipilduja tule mõjukonda, kompanii ülem oma isiklise luure ja luurajailt saadud andmete põhjal:

a) määrab kindlaks tegevusplaani ja valib pealöögiks punkti;

b) juhhib laskurrühmade liikumist;

c) valvab raskete kuulipildujate tarbekohase edasinihkumise järele (kui niisugused on juurde antud), andes nendele tule ülesanded;

d) alalise lahinguvälja ja vaenlase järele valve teel teeb kindlaks viimase asukohad ja teeb täiendusi ja mõningaid muudatusi varem rühmadele antud ülesannetes;

e) määrab kindlaks korra padrunitega täiendamises;

f) organiseerib vaatluse lahinguvälja järele ja annab juhtnõore vaenlase poolt ettevõetud tulistamise puhuks keemiliste mürskudega;

g) rühmade juhtimist toimetab kompanii ülem käskjalgadega, signaliseerijatega ja kompanii telefonišidega.

283. Kompanii pealetungi kõige kaugema kuulipilduja tule mõjukonnas toetatakse väljasuurtükiväe ja raskete kuulipildujate tegevuse abil, missugused võivad vaenlast tabada ja hävitada märke, mis takistavad pealetungi kaugematel distantsidel.

284. Kergete kuulipildujate ja massiline püssituli on vähe mõjuv niisugustel kaugustel ja, vaenlasele väheseid kahjusi sünnitades, kujuneb aina otstarbetuks padrunite raiskamiseks ja vähendab pealetungi kiirust.

Kompaniide ja rühmade jõudes keskmiste distantsideni, leiavad rasked kuulipildujad ikka suurenevat vaenlase tule vastupanu, mis pärast ka nende võitlus tule ülekaalu pärast muutub raskeks, selleks viiakse võitlusse kerged kuulipildujad, mis hakkavad rühmade edaspidist pealetungi toetama, liikudes nende eel kuni läheda maa tule distantsini.

285. Keskmistest distantsidest alates asuvad rasked kuulipildujad soodsamatele positsioonidele, tulistavad pealetungivate osade vahelt ja võimaluse korral ka üle oma osade peade, sellega saavutades vahetpidamata tuld. Uutele positsioonidele liiguvad rasked kuulipildujad nägemata. Selleks olgu nende

nihkumist. Niisugusteks märkideks peaasjalikult osutuvad raske- ja kerged kuulipildujad, automaadid, eel- ja suurtükiväe vaatluspunktid.

288. Padrunitega täiendamise raskused lahingus nõuavad valit tule distsipliini kõikidest kompanii tulirelvadelt.

289. Lahingu oludes osutuvad väga tihti takistavateks märkideks pealetungil vaenlase kuulipildujad, mis asuvad naabruskondades. Niisugustel juhustel selleks jäetud osad või kuulipildujad koondavad kõikidelt punktidelt oma tule tähendatud märkide pihta.

290. Kui mõni osa, grupp või kuulipilduja, vabalt edasi nihkudes näeb vaenlase poolt peatatud naabrit, siis on tema otsekohe kohustatud oma tulega soodustama naabri edasilükkumist.

291. Juurdeantud jalgväe suurtükid on tarvis lahingusse tõmmata valmineva rünnaku momendi eel; mainitud ajaks tähendatud suurtükid toimetatakse maskeeritult maastikul sellele kohale, mis kõige soodsam tulistamiseks. Kõige soodsamateks positsioonideks jalgväe suurtükkidele on need, mis flankeerivad tulistamiseks määratud vaenlase positsiooni piirkondi.

292. Jalgväe suurtükkide märkideks on peaasjalikult kuulipildujad ja vaenlase jalgväe suurtükid, milliste hävitamine kompaniil käsitada olevate relvadega ei ole alati võimalik.

293. Vastase tankide või soomusautode ilmumine kompanii või pataljoni võitluspiirkondadesse võib olla aluseks jalgväe suurtükile varasemaks avamiseks.

294. Et jalgväe suurtükid enesest silmapaistvat märki kujutavad, siis peab iseäralist rõhku panema sellele, et nendele leida niisuguseid varjatuid kohti, kus ligidal oleks soodsad lahitud positsioonid, milledele suurtükid (laskmise ajaks) välja veeretatakse.

295. Laskurülide pealetung kaugemale kuulipildujate ja mõjuva tule piirkondades sünnib nende järkjärgulise valgumisega varjatud kohtadele ja maastiku ligipääsuteedele rühma ja kompanii pealetungi ribas.

296. Iga lüli, saabudes maastiku varju, ei pea selles kaua peatuma, vaid energiliselt järgmise tække poole edasi liikuma, püüdes võimalikult kiiremini vaenlasega kokku puutuda ja temaga käsitsi võitlusse astuda.

297. Valgumine varjunditesse (maastiku voldid, lehtrid, kohalised esemed), peab sündima hüpetega või jagudena, roomates lülidena või üksikult — oleneb tulest ja maastiku iseloomust.

Iga hüppe kaugus oleneb vaenlase tule mõjust ja võitlejate füüsilisest jõust.

298. Tarvilik on hüpped teha varjundilt varjundini, võimalikult vähe peatades nende vahelistel lahtistel kohtadel, sellega saavutame elava jõu kokkuhoiu ja pealetungi tempo kiirenemise, kuna vastane tagasitõrjumatus pealetungi hoost ruumem demoraliseerub.

299. Lahtistel ja kõvasti tulistatavatel aladel tehakse hüpped ükshaaval või lülide osadena ja roomates.

300. Edasi nihkudes paiguneb kompanii lahingkorra sügavus ettepoole;

a) rasked ja kerged kuulipildujad ja jalgväe suurtükid asenevad kohtadele, mis kõige soodsamad nii rünnatavate vaenlase positsioonide piirkonna tulistamiseks (flankeeriv positsioon), samuti ka tema ründamata piirkondade tulistamiseks (rinde tuli).

b) rühmade toetusosad tõmmatakse lahingosa lülide juure ja ühinevad viimaste liiniga rünnakueelsel momendil;

c) kompanii varu tõmmatakse lahingosa liini juurde ja pealetungi punkti lähemale.

301. Rünnakueelsel ajajärgul pannakse tegevusse kõik jalgväe lähedamaa lahingabinõud (püssid, granaadid, pommipildujad ja rügemendi suurtükid).

Tähendatud hetkel peab terve lahingkord olema vaimustatud ühest püüdest — läheneda vaenlasele käsitsi võitluseks.

302. Kogu pealetungimise vältusel peab kompanii ülemuse ja sõdurite tähelepanu pöördud olema hoolsa maskeerimise peale nii maapealse, kui ka õhuvaenlase eest, milleks on tarvis:

a) täieliselt ära kasutada maastiku kaitseomadused; põõsastikud, orud, kraavid, kohalised esemed, mürskude lahtrid j. m.;

b) lahtised maaalad, mis vaenlase tulest hästi tabatavad, kiiresti läbi jooksta üksikult või lülidega ja kui on olemas suitsu granaadid või pommid jne., tekitada oma ette suitsu loorisid;

c) on kohane ka ära kasutada kunstlist maskeerimist maastiku karva riide-maski näol laskurite automaatide, kuulipildujate ja jalgväe suurtükkide tarvis.

On tarvis laialt kasutada kaevurtöid.

303. Keemiliste mürskudega tulistamisel peavad nende lõhkemise raioonis kõik võitlejad ajaviitmata maskid ette panema ja hädaohu möödumisel nad jälle ära võtma.

304. Gaasimaskid ette pannes ei lõpetata tulistamist, vaid seda jätkatakse ka maskides.

305. Mürgitatud maaala avalikuks tulekul, läbistatakse see tingimata gaasimaskides, hoiatades tagaliikuvaid reserve ja toetusi.

306. Terve laskurlülide pealetung peab kandma vahetpidamata valgumise iseloomu pealöögi punkti (piirkonna) poole, rünnaku kohale: lahingosa lülid ja toetused peavad liikuma tema suunas, valgudes rünnakueelse tesselähtekohtadesse, kergekuulipilduja lülid, rasked kuulipildujad ja jalgväesuurtükid liiguvad rühmade ja kompaniide löökpunktide vahedele, oma tulega paraliseerides vastase tuld, mis avatakse rünnatavatest või ründamatutest piirkondadest.

III. Kompanii juhtide ja rea võitlejate kohused pealetungi ajajärgul.

307. Rühmaülema kohused:

- a) anda jagudele ülesanded,
- b) anda tuleülesanded kergetele kuulipildujatele,
- c) isiklise luure põhjal tähendada ära rühma pea löögi-punkt,
- d) määrata rühma toetusosa ja anda temale õige suun,
- e) näidata lähtesem rünnakueelseks kogumiseks,
- f) juhtida jagude liikumist,
- g) valvata ja organiseerida padrunitega varustamist;
- h) juhtimine — sidemeeste signalisatsiooni ja leppemärkide abil.

308. Jaoülema kohused:

- a) juhtida lülide liikumist;
- b) valvab õige kohaliste esemete, varjude ja maskide ära kasutamise järele;
- c) juhib automaatide ja lülide tuld;
- d) valvab lülide korraliku padrunitega varustamise järele,
- e) juhtimine — häälega, signaalidega ja leppemärkidega.

309. Lülivanema kohused kaugetule piirkonnas:

- a) valvab kohaliste varjude otstarbekohase ära kasutamise järele kaotuste vähendamise otstarbel, õige maskeerimise ja sissekaevamise järele;

b) olles lüli eesotsas, peab kiiresti kõvasti tabatavatest aladest läbi jooksma;

c) kaasa aitama naaberlülide edasinihkumisele, ise aga julgelt ja kiirelt edasi tungida;

d) täpselt peab kinni jao ülemalt näidatud suunast;

e) juhtimine — hääle ja märkide abil;

310. Kuulipildujate ja püssi mõjuva tule piirkonnas peab lüli vanem:

a) tule ülekaalu saavutamiseks iseseisvalt tulistama;

b) oma kuulipilduri ja laskurite tuld juhtima;

c) määrama sihingu;

d) oma tulega aitama kaasa naabrite edasiliikumisele;

e) tarbekorral juhtima kõigi sõdurite tuld;

f) kasutades väiksemaidki maastiku volte, püüdma kiiresti jõuda rünnaku eelsele kogumisesemeni, missugune jao-ülema poolt näidatud;

g) valvama õige ja kiire padrunitega varustamise järele, nende tarvitamist reguleerides;

h) juhtimine — hääle ja märkidega.

311. Laskuri kohused lahingus:

a) iga laskur peab aru saama oma lüli, jao, rühma ja kompanii lahingülesandest;

b) peab olema täis julgust vaenlase ligipääsemiseks tema positsiooni ründamiseks ja käsitsi võitluseks, kiskudes kaasa oma seltsilisi kiirele edasiliikumisele;

c) liikuda ja kohaneda nii, et näha ja kuulda nii oma lüli-vanemat, kui ka naabreid;

d) alati olla oma naabrile abiks tule, täägi, labida ja ka isikliku kaasabiga;

e) avada tuld lüli-vanema käsul ja lasta tabavalt;

f) valida omale soodne koht laskmiseks, milleks, jäädes oma lüli piirkonda, nihkuda ette, paremale või vasakule poole mitte omi naabreid segades;

g) otsepaugu kauguselt tulistada iseseisvalt, ise märki, sihtpunkti ja sihingut valides;

h) valvama oma padrunite tagavara järele, ette kandes oma lüli vanemale, kui pool on ära tarvitatud ja täiendades oma tagavara surnutel, haavatutel ja padruni kandjatel;

i) mitte iialgi lahkuma oma lülist, kui kõik lüli koosseis on rivist välja löödud, liituda naabri lüliga ja viimasega jatkata pealetungimist;

j) kui kergelt haavatud, siis padrunid naabrile anda ja rühma ülema loaga minna sidumise salka, püssi kaasa võttes; raskesti haavata saades roomata varjulisse kohta, kuhu jääda kuni sanitaaride tulekuni;

k) lüli vanema, kuulipildur-sihturi või naaber-kuulipilduri rivist väljalöömise puhul — kohe astuda nende asemele ja jätkata algatud tööd lõpuni;

l) keemiliste mürskude tule alla sattudes, või mürgitatud maaaladest läbi minnes, panna kiiresti ette gaasimask ja jätkata tulistamist märkide pihta, mis takistavad pealetungi;

m) hüpates rünnakule, kiiresti koonduda käigul oma lüli-vanema ümber ja, töötades täägi, lae, käsigranaadi ja tulega, hävitada ettejuhtuvaid kuulipildujaid, automaatsid ja vaenlase laskureid.

312. Kerge ja raske kuulipilduja ülema kohused:

a) kokkuhoidlikult tarvitada padruneid, andes tabavat tuld lühikeste valangutena märkide pihta, mis takistavad meie rühma või kompanii laskurite edasinihkumist. Kui märk hävitatud või kadus, viia tuli kiiresti üle teistele märkidele, mis takistavad naabri edasi nihkumist;

b) liikumisel, hüpetel ja tulistamisel osavalt maskeerida maastikul oma kuulipilduja ja numbrid, kasutades maastiku volte, esemeid ja mürskude lehtreid;

c) rünnakeelsetel hetketel püüda saavutada niisuguseid laskekohti, kust oleks võimalik rünnatavaid vaenlase piirkondi võtta flankeeriva või põiktule alla, et toetada ründavaid võitlejaid tulega nii rünnakeelsetel, kui ka rünnakaegsetel hetketel;

d) rünnaku kordamineku puhul viibimata ilmuda vallutatud punktidele vaenlase positsioonil ja oma tulega aidata kaasa laskur lülide edaspidisele edasinihkumisele;

e) rünnaku ebaõnnestumisel oma kuulipilduja tulega varjata laskurite tagasitõmbamist, olles valmis eneseohverdamisele.

313. Lahingvälja vaatleja kohused:

a) valib omale vaatlemiseks soodsad, varjatud, avara silmaringiga kohad;

b) valvab tähelepanelikult lahingvälja järele, teatades oma ülemale ilmuvatest märkidest ja vaenlase ümbergrupeerimisest;

c) oskab silmamõõdu ja vastavate riistade abil määrata kaugusi vaenlase märkideni, teatades neid oma ülemale;

d) laskmise juures valvab kuulide langemise järele ja teatab oma osale eel- ja tagalangetest.

314. Juhtimisrühma ülema kohused:

a) õieti organiseerida padrunitega varustamist;

b) valvab korraliku padrunitate juurdeveo ja haavatute ära-
saatmise järele;

315. Kompanii side ülema kohused:

a) korraldab side ja kompanii ülema käskude kiire edasi-
andmise rühma ülematele;

b) valvab korraliku side järele seljatagusega ja suurtüki-
väega.

IV. Rünnak.

316. Rünnak — see on jalgväe tegevuse eesmärk. Kord algatatud rünnak peab, maksku mis maksab, edukale lõpule viidama.

317. Rünnaku ajajärk haarab enesesse jalgväe tegevuse vastase seisukohtade valdamisel, tema peavastupanu liini näol, tema elava jõu hävitamise ja võitlusabinõude omandamise.

Rünnak koosneb reast üksteisele järgnevaist jalgväe võitlusist vaenlase vastupanu riba vallutamisel.

318. Rünnaku algusmoment valitakse, märgates vastase jõudude segiminekut ja demoraliseerumist.

Nörkenud või korratu, mittetabav vastase tuli näitab pealetungijale vaenlase jõu raugemist ja valminud rünnakhetke saabumist.

319. Juhtumisel, kui vastase jõu murdmine pealetungija tulega ei näi veel saavutatud olevat, ei pea pealetungija mitte seisatama mõtte ees, kas rünnata või mitte, vaid saabudes vaenlasele küllalt lähedale, tormata tema kallale laialdaselt, tarvitades käsi- ja püssigranaate.

Möödapääsematud suured kaotused niisugustel juhustel tasuvad aga ennast siiski ära antud ülesande täitmisega.

320. Rünnakueelsel momendil püüab iga jagu ja ka lüli oma kätte saada rünnaku algatust, ootamata vanema ülemuse käsku.

321. Rünnaku viib läbi iga rühm oma ette, selles seisukorras, missugusena nemad järkjärgulisel valgumisel rünnaku eelsetele lähtekohtadele saabusid.

322. Hirm käsitsivõitluse ees demoraliseerib vaenlast. Ainult üksikud turbepunktid, vastupanu sõlmed, mis ründava

tulega mitte küllalt murtud, loomulikult näitavad üles kangekaelsust, kuid nende vastupanu likvideerub üldise eduga.

Lähedalolevad laskurid atakeerivad neid sel juhtumisel käsigranaatidega.

323. Tihti tuleb käsivõitluses ülematel ja reameestel juhtida neid meeste trobikondasid, kes rünnaku ajal nende kui enam ettevõtlikkude ümber koonduvad.

Sellepärast on ka ülemuse aktiivsus see, mis aitab käsitsi võitluses juhtimist alal hoida.

324. Rünnaku algusega viivad rasked kuulipildujad ja jalgväe suurtükid tule vaenlase osade, kuulipildujate ja suurtükkide peale üle, mis asuvad sügavamal tema kaitseseisukohtadel või atakeerimata piirkondadel.

325. Väljasuurtükivägi viib oma tule vaenlase seisukohtade sügavusse — reservide toetuste ja vaenlase suurtükiväe peale, niisama tulistab nende piirkondade kahjutukstegemiseks, mis väljaspool meie rünnakut.

326. Selleks määratud isikute ja signaalraketide abil peetakse sidet oma väljasuurtükiväega, kellele vaenlase seisukohtadel edasijõudmise esemed äratähendatakse.

327. Vaenlase seisukohtadel mõne soodsa punkti valdamisel nihutatakse sinna kohe kerged ja ligiolevad rasked kuulipildujad üles. Teised rasked kuulipildujad ja jalgväe suurtükid koondavad tule ründamata punktide pihta vaenlase seisukohtadel ja, järkjärgult edu saavutades nihutatakse rünnaku vaenlase peavastupanu piirkonna sügavusse, liiguvad vallatud seisukohtadele, et sealt oma tulega võimaldada laskurosade edasitungimist kaugemale.

V. Juhtide kohused rünnakul.

328. Kompanii ülema kohused:

a) Kompanii reservi ja olemasolevate jõudude ja abinõude (kuni iseenese ja oma sidevaatlejateni) lahingusse juhtimisega mõjutada rünnaku kordaminekuks;

b) pealöögipunktil olles viib isikliselt reservi rünnakule, valvates löögi arenemise järele;

c) hoiab sidet seljataguse ja oma suurtükiväega.

329 Rühma ülem rünnakul:

a) Näitab kergetele kuulipildujatele soodsamad seisukohad rünnaku toetamiseks;

b) kompanii ülema käsku ootamata, kui seda ei eita üldine ülesanne, ja oma toetust järele rünnaku lähtekohta tõmmates, tormab vaenlase kallale, püüdes võimalikult sügavamale tungida tema seisukohtadesse.

330. Jao ülem:

a) Annab rünnakule minekul kergetele kuulipildujatele ülesanded;

b) tormab ülejäänud jao meestega, rühma ülema erilisi käske ootamata vaenlase lähemate seisukohtade kallale, vaenlasele aega andmata enese korraldamiseks, püüdes hävitada oma teel iga vaenlase vastupanu ja vallata kuulipildujaid.

VI. Edu arendamine, jälitamine ja kindlustamine.

331. Edukalt alustatud rünnakule ja vaenlase eelmiste vastupanu sõlmede valdamisele peab järgnema julge, energiline ja innukas vaenlase seisukohtadesse sissetungimine kuni kõige tema vastupanu piirkonna valdamiseni.

332. Iga rühm arendab edu, tungides vaenlase seisukohtadesse iseseisvalt, omi naabreid jälgimata. Edu saavutatakse kõikide üldise edasirühkimisega. Sissetunginud rühmade tegevuse julgeoleku kindlustamine lasub taga liikuvate reserve ja toetuste, niisama ka raskete kuulipildujate ja rügemendi suurtükkide peal.

333. Kui sissetunginud osad leiavadki omal teel uued vaenlase vastupanu pesad, siis arendavad nad oma sissetungi kõige tabavamas suunas, hoidudes otse löökide, kui rohkem sissetungi takistavate eest, atakeerides purustamata vaenlase vastupanu pesi löökidega tiibadelt ja seljatagant, laialt kasutades käsi- ja püssigranaate. Järeltulevad osad tarvitavad peajasjalikult kergeid kuulipildujaid üksikute vaenlase pesade likvideerimiseks.

334. Vallatud piirjoontele tõmmatakse rutuliselt reserve, kes arendavad edu tiibade suunas. Vaenlase vastupanu piirkonna valdamise järele organiseeritakse edaspidist jälitamist kõrgema ülema korraldusel pataljoni ja rügemendi ülematest.

335. Meie eelmiste osade edukat edasinihkumist võivad takistada ka võimsad vaenlase tulilöögid tiibadelt ja tema seisukohtade sügavusest. Niisugusel juhusel oleneb edu meie suurtükiväe õigel ajal antud abist, kellele märgid peab kätte juhatama jalgväe ülemus. Suurtükiväe kaasabi kiirendamiseks on pealetungivate väeosade juures alaliselt suurtükiväe vaatleja.

336. Järelejätmatult energiline jälitamine viib vaenlase lõpuliku purüstamiseni. Selleks otstarbeks tuleb laialiselt kasutada suuremate koonduste (diviisi) puutumata reserve.

337. Rünnaku ajal, niisama ka ebaõnnestanud rünnaku järele peab ründaja iga silmapilk valmis olema vaenlase vasturünnakuks, või koguni vastupealetungiks. Niisugusel juhtumistel annavad vallatud punktidesse ülesseatud rasked kuulipildujad võimaluse, toetades nendele, kas arendada edu või tagasi lüüa vaenlase vasturünnaku.

VII. Juhtide kohused edu arendamisel.

338. Edu arendamise ajajärgul on rügemendi ülem kohustatud:

a) Rünnaku algates juhtima rügemendi reservi tegevust, seda kasutades löögi arendamiseks kõige kasulikumas suunas, andes konkreetse tegevuse eesmärgi ja saabumise piirjooned;

b) valvama rügemendile juurdeantud väljasuurtükiväe tegevuse järele, andes temale ülesanded ja mõnikord ka märke kätte näidates;

c) pidama sidet üldiselt diviisi suurtükiväe ja naaber-rügementidega;

d) organiseerima vaenlase jälitamist, selleks ära kasutades kõik käepärast olevad ja senini tarvitamata jõud ja abinõud, luurajad, soomusväed jne.;

e) kiiresti organiseerima uutel kohtadel ja uute abinõudega rünnakust osavõtnud oma väeosadega;

f) kõik abinõud tarvitusele võtma korra jaluseadmiseks rünnakust osavõtnud väeosades;

339. Pataljoni ülem on kohustatud:

a) Pataljoni reservi tegevusse saates (kui see ei ole veel tehtud) ja isiklikult tema tegevust juhtides, arendama edu tiibade ja pealöögi suunas;

b) vaenlase peavastupanu riba valdamise järele jälitamist organiseerima, selleks kasutades rünnakul vähemkannatanud osi;

c) juhtima oma raskete kuulipildujate ja juurdeantud rügemendi suurtükkide tegevust;

d) pidama alaliselt sidet pataljoni piirkonnas tegutsevate suurtükiväe vaatlejatega, andes nendele tuleülesandeid;

e) looma kiiresti korda rünnakuga segadusse sattunutes kompaniides;

f) valvama naabri pataljonide tegevuse järele, olles igal ajal valmis neile abi andma mitte üksi tulega, vaid rünnates naabri piirkonnas kaitselasuvat vaenlast tiivast.

340. Jälitamise edu arendamisel ja vallatud positsioonide kindlustamisel peab kompanii ülem:

a) mitte katkestama edu arendamist ja jälitamist enne terve vaenlase vastupanu riba valdamist;

b) esimesel võimalikul juhtumisel püüdma kompaniid korda seada ja asetades inimesi oma osadesse;

c) vallatud positsiooni kindlustamisel asetama rasked kuulipildujad maastikult soodsatele punktidele;

d) korraldama padrunite tagavara täiendamist ja haavate väljakandmist.

341. Rühma ülema kohused on samad, mis kompanii ülemaal.

VIII. Abinõud ebaõnnestanud rünnaku puhul.

342. Ebaõnnestanud rünnaku juhtumisel ei tohi mitte taganeda; väeosad peavad rünnakueelsetel seisukohtadel peatuma ja ennast kiiresti kindlustama. Et laskurkompaniidele võimaldada aega võita enese korraldamiseks uueks rünnakuks, jätkavad rasked kuulipildujad vaenlase tulistamist, olles valmis ka ennast ohverdama.

343. Rügemendi, pataljoni, kompaniide ja rühmade ülemate hooleks peab olema ajaviitmata moodustada uus löögirusikas, millega vaenlast uuesti ja parematel tingimustel rünnata.

344. Kui kompaniidel mitte korda ei lähe rünnaku piirjoonel peatuda, siis peab taandumine sündima järk-järgulise laskurühmade ja kuulipildujate tagasiviimisega tagapool olevatele piirjoontele, see juures vaenlase pealekäimist oma alalise tulega nõrgendades.

345. Jalgväe suurtükke peab taandumisel kasutatama vaenlase kuulipildujate ja jälitavate soomusvankrite tulistamiseks, tarbekorral ennast ohverdades, et oma väeosa päästa.

IX. Juhtide kohused ebaõnnestanud rünnaku puhul.

346. Rügemendi ülem on ebaõnnestanud rünnaku puhul kohustatud:

a) kõige tema korralduses olevate jõudude ja abinõudega seisukorra jalule seadma, organiseerides uusi löögi-

gruppe vaenlase vastulöökide paraliseerimiseks ja uute rünnakute läbiviimiseks;

b) looma tuliseina oma tagasilöödud väeosade ette, andes selleks ülesandeid rügemendile juure antud välja suurtükiväele ja nõudes ka toetust diviisi üldtegevuse suurtükiväelt;

c) juhtumisel, kui taandumine saab möödapääsematuks, määrama takke või maastikriba, milleni kompaniidel taanduda;

d) viima taandumise läbiviimisel esimeses järjekorras kiiresti ja varjatult tagasi rügemendi ja pataljonide seljatagused asutused.

347. Pataljoni ülem on kohustatud:

a) pataljoni reservi tegevusse saates organiseerima tema abil uue rünnaku;

b) juhtima kuulipildujate kompanii ja juure antud jalgväe suurtükide tegevust;

c) korda seadma kompaniisid, andes nendele uued ülesanded ja mõnikord ka uued piirkonnad;

d) tarviduse korral organiseerima taandumist, määrates korra ja piirjooned, milledeni taanduda.

348. Kompanii ülem on ebaõnnestanud rünnaku puhul kohustatud:

a) määrama rühmade kindlustamise piirjooned ja andma rasketele kuulipildujatele ülesanded;

b) püüdma löögirusikat organiseerida, mille abil võimaluse korral uuesti võiks rünnakule üleminna;

c) igat viisi püüdma kompaniis korda alal hoida.

349. Rühma ülem on kohustatud:

a) peatama tagasipaisatud võitlejaid;

b) kindlustuma vaenlasele kõige lähemal täkkel ja valmis olema tema vasturünnaku tagasilöömiseks, asetades selleks kerged kuulipildujad ja automaadid soodsaile punktidele;

c) taanduma ainult kompanii ülema käsul.

350. Jao ülem on kohustatud:

a) jääma võetud takkele ja püüdma automaatide, granaadipildurite ja järelejäänud laskurite tulega tõmmata enese peale vaenlase püsima jäänud osade tuld ja sellega anda võimalust naabritel, toetustel ja reservidel järele tulla tema liinile; et pärast ühes nendega uuele rünnakule asuda;

b) jaoülem ei tohi taanduda rühma ülema käsuta.

X. Maskeerimine pealetungimisel

351. Praegusaja vaatlusabinõud ja relvade suurenev hävitusvõime, mida kaitseisukorras asuv vastane tingimata kasutab, nõuavad pealetungivailt osadelt ja üksikult võitlejailt kõigil lahingu ajajärkudel alalist ja järjekindlat maskeerimist.

352. Lähenemise ajajärgul on vastase vaatlemine võimalik peaasjalikult aerostaatidelt, lennukitelt, kõrgustikkudelt, esemetelt jne. Ainult viimasel lähenemise ajajärgul omab iseralise tähtsuse maapealne vaatlus.

353. Lahingkorra osade maskeerimist saavutatakse liikumisega sarnastel aladel, mis vaenlasele nägematud (maastiku ebatasadused ja voldid, niisama ka kohalised esemed — metsad, põõsastikud, külad, aiad jne.) ja missugused juba aegsasti kaardi järele ära tähendatud või kindlaks tehtud teadete põhjal, mis saadud pioneer-maskeerimis-instruktoritelt, kes liiguvad ühes luurega.

354. Liikumiseks peab kasutama varusid ja sarnast ümbüst, mis omalt värvilt võitlejatele sarnaneb; jaotamine võimalikult väiksematesse allüksustesse hõlbustab laiemalt kasutada väikseid kohalisi varjundeid ja maastiku maskeerimise omadusi.

355. Vaenlase lennukite ilmumisel peab varju maha heitma ja hoiduma liikumisest.

356. Vaenlase vaatlemiseks täitsa lahtiste alade läbiminekul puhul võib kasutada suitsuloore, mida tekitavad suur-
tükivägi või eelolevad luurajad suitsusünnitavate pyrotehniliste abinõudega, või heinakuhje, hao hunikuid jne. põlema süüdates.

357. Valveks, luureks ja piilumiseks ettenihutatud laskurülid ja üksikud laskurid peavad ennast samuti hoolega maskeerima, kasutades selleks väiksemaidki maastikvolte, kohalikke esemeid, varje ja maastiku värvi. Arvestades aastajaga ja maastikuga, peab laialdaselt kasutama ka maskirüüde, puuoksi, vilja vihke ja niidetud heina.

358. Pealetungi ajajärgul vaenlase kauge ja eriti mõjuva kuulipilduja ja püssi tule aladele jõudes peavad jaod ja lülid laialdaselt kasutama maastiku omadusi ja kõike, mis maastikul leidub; uutele varjudele ja maskeerimiseks soodsatele maastiku esemetele ja piiraladele liigutakse kiirete hüpetega.

359. Sel ajajärgul tuleb kasutada suitsuloore, mis sünnitatakse eel üksikute edasinihkunud laskurite, kui ka luurajate ja naabrite poolt.

360. Läheda ja kõige hävitavama vaenlase kuulipilduja ja püssi tule piirkonnas sünnib valgumine rünnaku lähtekohale väikeste gruppide ja üksikute laskuritena laialt kasutades:

a) kunstlikke maskeerimisabinõusid, nagu oksid, õlekimpe jne.;

b) maskeerivat liikumist (kiired hüpped, ennast võimalikult madalamal ja püssi horisontaalselt hoides, roomamine käpuli, kõhuli jne.);

c) kõiki vähemaidki varjusid ja maastiku maskeerivaid omadusi;

d) maskeerivaid poose;

e) momente, mil meie raskete ja kergete kuulipildujate intensiivne tuli sunnib kaitsekorras asuvat vaenlast oma tuld katkestama ja ennast peitma, sellega meie osadid oma vaatluse alt vabastama.

361. Sel viimasel ajajärgul on iseäranis tarvilik hoolas maskeerimisdistsipliin, sest et iga väiksem ebaõnnestunud või ettevaatamata liigutus võib maskeeritud laskuri vaenlasele välja anda.

362. Laial rindel tekitatud suitsu loor pimestab vaenlase vaatlejaid, aitab kaasa rünnaku ootamatusele kavatsetud suunas ning punktis ja võimaldab väikestele gruppidele tiheda tule abil ründamata suunades demonstratsioone.

363. Suitsu loori tekitades peab igal juhtumisel arvestama tuule suunaga.

364. Kaevumise juures on tarvis hoolsalt maskeerida vasttehtud brüstveri, teda samast kistud rohu ehk okstega kattes; esimesed ülestõstetud mättad saetakse rohuse küljega vaenlase poole.

365. Kerged ja rasked kuulipildujad maskeeritakse pealetungil nendesamade abinõudega, kasutatakse maastiku varjaid omadusi, nagu laskurite maskeerimiselgi.

366. Kuulipilduja esikülg on tarvilik maa või saviga ära määrada, heinte või õlgede sisse mässida.

367. Positsioonil on tarvis kuulipildujat hoolsasti varjata kuni tule avamiseni, milleks kasutada kohalikke esemeid, maskeerimist õlgedega, okstega, maskvaipadega jne. Kuulipilduja numbritel on tarvis maskeeruda ja varjatult aseneda eriti hoolsalt, sest et inimeste kogumine kuulipilduja ümber demaskeerib teda juba enne tule avamise algust.

368. Kuulipildujast tulistades on tulistaja varjamatu, kuna teised numbrid jäävad lamama oma kohtadele varjatult.

369. Kergekuulipildujat ehk automaati edasiitassides või kandes peab kandja tema enese ligi litsuma ja teda millegiga katma.

370. Raskete kuulipildujate edasipaigutamine uuele positsioonile sündigu varjatud ligipääsu teid mööda, kasutades momente, mil vaenlase tähelepanu on mujale pöördud.

371. Uus raskekuulipilduja seisukoht peab aegsasti väljavalitud ja võimalikult õigel ajal, enne kuulipilduja sinna asumist, ettesaadetud numbrite poolt maskeeritud olema.

372. Vaatlejad, sidemehed, padrunite kandjad ja sanitaarid kasutavad rippuvalt lahingu momendist kõiki eeltähendatud võtteid oma tegevusest ja ülesannetest, mis nende peale pandud.

XI. Seljataguse organiseerimine lahingus.

373. Seljataguse töö on:

a) õige töökorraldus lahingutpidavate väeosade varustamise alal lahingumoonaga;

b) kiire ja õigeaegne eellinil viibivate vägede varustamine inseneerilis- ja maskeerimis-abinõudega;

c) korralik võitlejaile arstiabi andmise ja haavatute evakueerimise korraldus ja

d) korralik toidu ja riietega varustamine.

374. Lahingosad varustavad ennast kõige lahingus tarvitamineva materjaliga oma vooridest (rügemendi, kompanii, komando jne.).

375. Rügemendi voor jaguneb kahte järku:

I-ne järk — rügemendi lahingvoor — liigub alaliselt ühes rügemendiga ja tema vahetumas ligikonnas, rünnakul ühes lahingosadega. I-se järgu voori hulka kuuluvad: pataljonide padruni kaarikud, toidumoonana vankrid ja pioneer-maskeerimis-, sõjakeemia jaama ja rügemendi staabi voorid. I järgu voor jaguneb kahte jakku: 1. jagu — laskur pataljonide lahingvoor (väljaköögid, padruni kaarikud jne.), mis juures iga pataljoni voor moodustab erilüli; 2. jagu — rügemendi ja komandode voor, mis jälle omakord jaguneb lülideks vastavalt rügemendi osadele ja komandodele.

376. II-se järgu vooris veetakse relvade, rakmete ja toidu tagavarad terve rügemendi tarvis. Rügemendi II-se

järgu voorist täiendatakse I-se järgu voori tagavarasid peale viimaste äratarvitamist.

377. Rügemendi II-se järgu voor liigub ühes rügemendiga ainult kaugematel maadel vaenlasest (üle kahepäeva tee) kuuludes üldisesse rügemendi kolonni, kuid liginedes vaenlasele eraldatakse ta üldkolonnist ja liigub iseseisvalt poolepäeva tee kauguses rügemendist. Samasugusele kaugusele asenatakse ka seisakutel.

378. Kompaniide (laskur, side, luure, kuulipildujate) voor liigub alati ühes nendega, asetub nende juures ja täidab vahepealse edasianda löli ülesandeid I-se järgu voori ja kompaniide vahel (väljaköögid ja toiduyankrid ei kuulu kompanii voori hulka); lahingus asetatakse kompanii voor vaenlase tuld ja maastikku arvesse võttes kompaniidele nii ligidale kui võimalik.

1. Täiendamine laskemoonaga lahingus.

379. Lahingmoonaga täiendamise allikateks on:

- 1) Sõduri kantav tagavara,
- 2) kompanii padrunikaarikutes veetav tagavara,
- 3) pataljoni ja rügemendi vooride tagavara,
- 4) surnutelt ja haavatutelt võetud padrunid,
- 5) erilistel juhtumistel osa reservide ja toetuste padrunitest, mis üle antud lahingosale.

380. Lahingu ajal on lahingmoonaga toitmise kord järgmine:

a) rügemendi voorist toimetatakse laskemoonaga tagavarad tarvidust mööda pataljonide kahehobuse kaarikutesse ja sõidavad tagasi uute täienduste järele;

b) kompanii padrunikaarik, jagades omad tagavarad kompanii padruni postil välja, täiendab omi tagavarasid pataljoni padruni vankrist ja ilmub uuesti oma kohale;

c) kompaniis pannakse laskemoonaga toitmine ühte juhatusrühma jakku kuuluvate padrunite tassijate peale, niisama ka laskemoonaga kandjate peale, kes nimetatakse laskurjagudest ja kuulipildujate nummerdest;

d) pealetungi ajajärgul jagunevad juhtimise rühma padrunite tassijate jaod rühmade postideks, eelmiseks kompanii postiks ja padruni kaarikute juure umbes järgmiselt:

Nr.Nr.	Posti nimetus	Tassijate arv	Missugusest rühmast	Kes on täiendamise eest vastutav
1.	Kompanii post kaarikute juures . .	3	} Juhtimise rühmast	Juhtimise rühma ülem.
2.	Kompanii eelmine .	3-5		Tassijate jao ülem.
3.	Rühmade postid rühmade arvu järelle	2 kaupa		Nende vanem.

Märkus: Kõik padrunitassijad on relvastatud püssidega ja varustatud eriliste rakmetega padrunite tassimiseks.

381. Kompanii lasketagavaradega varustamise korra arenemine on järgmine:

a) kompanii tegutsemise algul, pealetungi ajal ja padrunikaariku seismajäämisel jaotab juhtimise rühma ülem padrunite tassijate jao sõdurid rühmade postidele lahingosas olevate rühmade arvu järelle, jättes ülejäänuid kompanii eelpostile ja kompanii kaarikute juure;

b) padrunitassijad, kes rühma postidele määratud, võttes ühes tarvilise arvu laskemoona, pööravad oma rühmade ja kuulipildujate juure, liikudes rühmade järel rühmade toetuste kõrgusel või nende läheduses ja pidades nägelist sidet kompanii eelpostiga;

c) Kompanii eelpost, kooskõlastades oma varjatud edasi-
nihkumist lahingosa rühmade edasiliikumise ja padruni kaarikute kaugusega, saadab välja padrunid rühmade padruni tassijate esimese nõudmise peale;

d) padruni kaarikute juure jäetud padrunite tassijad kannavad või veavad käsivankris või saanis padruneid kompanii eelpostile.

382. Laskemoonaga täiendamine kompaniis sünnib ülevalt alla kuni rühmade postideni juurearvatult, milledes jagude ja kuulipildujate padrunikandjad võtavad padrunid, kasetid ja linnid, viies neid kaasa oma lülidesse.

383. Rühma posti padruni tassija haavamise puhul asetatakse neid kompanii eelpostilt uue tassija väljasaatmisega, erilisel juhtumisel aga lahingosast.

384. Side sügavusse padrunite postide vahel peab peetama nägeline.

Laskemoona edasiandmine kutsutakse välja tassijate leppemärkidega.

Kõik padrunitassijad ja kandjad peavad linte ja kasette laadida oskama.

385. Padrunite juurdevedu kuulipildujate kompaniidele sünnib sellesamas korras, ainult selle vahega, et padrunite järelle saadab iga rühm eraldi omad tassijad, kes padrunid saavad kuulipildujate kompaniide padrunite postidelt, jättes tühjad linnid padrunipostile, kus nad viibimata jälle täidetaks.

386. Kompaniide padrunite postidel asuvad kompaniide sõjariistade instruktorid, kes siinsamas teevad parandusi ja murdunud osade vahetusi kergetel ning rasketel kuulipildujatel.

387. Iga haavatu, kes oma ülemuse loaga lahkub sidumise punkti, peab ühes võtma oma püssi, aga kõik padrunid üle andma oma naabritele.

2. Insenerilis-maskeerimis-abinõudega varustamine.

388. Varustamine insenerilis - maskeerimis - varustusega sünnib pioneer-maskeerimis komando ülema korraldusel ja abinõudega. Tema peal lasub ka vastutus:

a) kõigi lahingusolevate kompaniide ja komandode õigeaegse varustamise eest kõikide tarvisminevate abinõudega, ja
b) kõikide rügemendi osade maskeerimisnõuete täitmise eest.

389. Tehniliseks tööde juhatamiseks kompaniides antakse komandost tööliste juhtimiseks instruktorid tarvismineva varaga (veetavad kaevurtööriistad ja maskeerimisabinõud), mis tööde ja nendes vajaduse lõppedes antakse komandosse tagasi.

390. Pioneer-maskeerimiskomando ülesandeks peab olema:
a) alaline hool maskeerimisvõtete ja abinõude parandamise eest, missugused rügemendi osade poolt tarvitatakse (voori, staapide, vaatluspunktide jne. maskeerimine);

b) õigeaegne tarviliste abinõude muretsemine, nii insenerilisvara kui ka maskeerimise suhtes, selleks kõigiti ära kasutades saadavalolevat materjali:

M ä r k u s: Materjalide muretsemiseks võib tarvitada nii reservosi kui ka abikomandosi ja kompaniisid (staabi kompanii, side kompanii jne.).

c) eelolev maastikuluure nii õigeaegse maskeerimise võtete väljatöötamise kui ka teede,, sildade ja ülekäikude parandamise suhtes;

M ä r k u s: Rügemendi pioneerimaskeerimiskomando ülema nõudmise peale peab tarvilistel juhtumistel välja saadetama diviisi pioneerid.

3. Sanitaarabi ja evakuatsioon.

391. Pealetungi ajajärgul peab loodama kiire ja otstarbekohane organisatsioon arstlikeks abiandmiseks haavatutele ja mürgitatutele, samuti ka nende evakuatsioon lähematesse seljatagustesse ravitsus-evakueerimis asutustesse.

392. Eelmainitud kohuste täitjaks on sanitaarorganid, mis moodustuvad rügemendi sidumissalgast ja kompaniide sanitaarlüüdest.

393. Rügemendi sidumise salk avab rügemendi sidumispunkti, mis asub lähemas seljataguses raioonis väljaspool püssi ja kauge kuulipildujate tule piirkonda, maskeeritult teede sõlmes, mis viivad seljataha ja on loomulikult haavatute tagasi liikumise teeks.

394. Arstlike abiandmise lähendamise otstarbel avatakse tarbekorral arvestades maastiku iseloomu, lahingu piirkonna suurust ja tema aktiivsust, seljataguste teede suuna ja rügemendi sidumise punkti kaugust, rügemendi vanema arsti korraldusel ja rügemendi ülema näpunäidete järele — eel- (pataljonide) sidumispunktid tarvilisel arvul ja koosseisus. Eelsidumispunkid, kui nad nendele lahingossa määratud pataljonidele kaasa antakse, liiguvad rügemendi hargnemise ajajärgul nende taga ja on pataljonide ülemate korralduses ja käsutuses.

395. Need, kes on määratud pataljoni sidumise salga teenistusse, järgnevad liikumise ajajärgul oma pataljoni taga. Pealetungi perioodi algul pataljoni ülema poolt määratud kohal, mis peab olema küllaldaselt varjatud võimaluse eest uuesti haavatud saada, avatakse eel- (pataljoni) sidumispunkt. Sidumispunkti asukohta peavad teadma kõik kompaniide sanitaarid ja ka võimalikult kõik pataljoni võitlejad.

396. Eel- (pataljoni) sidumispunktist evakueeritakse haavatud ja mürgitatud, kes kompaniidest tulnud, rügemendi sidumise punkti.

397. Iga pealetungija laskurkompanii peab organiseerima kompanii sidumispunkti, mis asugu kompanii läheduses peidetuna parajasse maastikuvolti ja võimalikult ligidal kompanii padruniposti. Kompanii sidumispunkti asukohta peavad teadma kõik kompanii ohvitserid ja sõdurid. Kompanii sidumispunktis peab asuma kompanii velsker ja üks sanitaaridest, kes annavad esimest abi sissetulevatele haavatutele ja mürgitatutele, seovad haavu ja parandavad tehtud sidemeid, mille järele evakueerivad või juhivad haiged eel- (pataljoni) sidumispunkti, milleks kasutaks peale kandraamide ja sanitaarkaarikute ka

tagasisõitvaid padrunkaarikuid, kuulipilduja vankreid, väljakööke jne.

398. Kompanii võitlejatele esimese abiandmise korraldamine pealetungi ajajärgul, rünnakul ja edu arendamisel peab seisma järgmises:

a) kompanii sanitaarid peale nende, kes kompanii sidumispunkti organiseerimiseks määratud, jaotatakse kahekaupa laskurühmade vahel ja liiguvad ühes nendega rühma ülemate juhatusel;

b) sanitaarid roomavad ühe haavatu juurest teise juure, tassivad nad kohaliste varjude taha ja juhatavad neile kätte kompanii sidumispunkti asukoha;

c) kergesti haavatud ja need, kes iseseisvalt suudavad liikuda, roomavad kompanii sidumise punkti liikudes ühest varjust teise; raskesti haavatud jäetakse maastikul leiduvate varjude taha;

d) haavatute ja mürgitatute koristamine ja nende saatmine eel- (pataljoni) sidumispunkti sünnib pimedat tulekul või lahingkorra edasinihkumise järele, mil haavatute väljakandmine võib sündida ilma kantavate kui ka kandjate haavamise kartuseta;

e) haavatute ja mürgitatute koristamise ja evakueerimise töödele tõmmatakse ka padrunitassijad ja reservide sõdurid, lahingu edasinihkumisel aga vaenlase asukohtadesse — ka staabi kompanii osad (komandandi ja orkestri komando). Selleks otstarbeks määratud komandod alluvad vastavate lahingpiirkondade ülemate korraldustele ja töötavad vastava vanema meditsiin-personaali juhtnõõride järele. Tarvilisel juhul saadetakse abiks ka diviisi sidumise salga reservkandjad.

399. Igal sõduril ja ohvitseril peab olema isiklik pakk ja ta peab oskama enese kui ka naabri haavu kinni siduda.

4. Toiduga varustamine lahingus.

400. Õigel ajal toidu andmine lahingut pidavatele sõjavägedele ei ole sugugi vähema tähtsusega, kui nende lahingumoonaga varustamine ja ärgu olgu sellepärast mitte vähem korraldatud ja tarbekohaselt organiseeritud.

401. Õigeaegse toitmise ja toidu headuse eest hoolitsemine peab olema kõigi väeosade ülemuste kohuseks, alates rügemendi ülemast.

402. Kõik organiseerimise raskus toiduga varustamise

alal lasub rügemendi majandusosakonna peal, mille orgaaniks selle töö täitmisel peab olema majanduskomando.

403. Aparaadiks, kes kompaniide ja komandode sõdurisi lahingus toidab, peab olema 1-se järgu voor, kuhu peab olema koondatud kõik köögid ja toitlustusvankrid, samuti ka nende juures teeniv personaal.

404. Majandusliskomando ülema abi (1-se järgu voori ülema) valve all valmistatakse kompaniide köökides söök, mis juures küsimus selle üle millal, mida ja missugustel köökidel tuleb valmistada, lahendatakse rügemendi ja pataljonide ülemate teadmisel ja nõusolekul.

405. Valmistatud toit ja muud produktid (suhkur, leib jne.) toimetatagu kohale ajal, mis pataljonide või kompaniide poolt määratud. Peale toidu väljajagamise peavad köögid ja toitlustusvankrid 1-se järgu voori asukohta tagasi pöörama.

406. Mõne pataljoni väljakomandeerimise puhul iseseisva ülesande täitmiseks peab ühes pataljoniga ka korandeeritama tema 1-se järgu voori lüli. Viimasel juhtumisel langeb vastutus õigeaegse toidu valmistamise eest selle nimetatud lüli ülema peale.

407. Peale selle peab iga kompanii ja komando sõdur enesega kaasas kandma ühe päeva leiva tagavara (kuivikud, galletid jne.), mida võib tarvitada ainult kompanii ülema sellekohase loaga.

408. 1-se järgu voori asukoht määratakse kindlaks rügemendi ülema sellekohase käsuga ja temaga luuakse alaline, võimalikult tehniline ühendus.

409. Kohale asudes peab 1-se järgu voor ennast hoolsalt maskeerima. Enamasti peab ta asuma väljaspool külasid, millele tule alla võtmine vaenlasele väga kerge, kuid peab asuma vee, jõe, kaevu lähedusse, maastiku vortidesse ehk kohalisse esemesse.

410. Öhu- ja keemilisvaatlus sündigu vahetpidamata, milleks side loodagu rügemendi keemiajaamaga ja omalt poolt välja pandagu iseäralised vaatlejad.

G. Jalgväe kaitsetegevus.

I. Üldlauseid.

411. Kaitset peab tarvitama, kui abinõu enam tugevama vaenlase kinnipidamiseks, kohalhoidmiseks ja tema jõudude segilöömiseks võimalikult otstarbekohase maastiku omaduste ja tule ning tehniliste abinõude ärakasutamisega eesmärgil — või-

maluse korral uuesti alata pealetungi, juhtides reservide abil tema kõige tundelikumasse kohta.

412. Jalgväe kaitsetegevus koosneb:

a) vaenlase pealetungi ja rünnaku tulega tagasitõrjumisest ja

b) vasturünnakute ja vastulöökide läbiviimisest elava jõu (toetuste ning reservidega) ja tulega.

413. Jalgvägi asub kaitsetegevusele vastavalt koonduse ja antud piirkonna suurusele ja maastiku omadustele samuti, kui pealetungi tegevusel — lülitatult sügavusse ja rindes.

414. Kaitsele peab asuma, kui:

a) väeosad ei ole valmis pealetungiks ja on tarvis võita aega ettevalmistamiseks;

b) kujunenud operatiivolukordades on mõnikord kasulik teatavates suunades tugevamale vaenlasele vastu seada ja naelutada tema vaimustust arvuliselt väiksemate osadega, selle vastu aga teistes suunades koguda tugev rusikas, millega saata purustav hoop vaenlase pealetungi plaanidele ootamata kohas;

c) on tarvis kindlalt oma käes hoida teatav piirala, millel on tähtis taktiline väärtus;

d) lahingut peavad valveosad, mis ülesande saanud hoida oma käes ennem oma alla võetud (valvekaitse) või praegu valitud (liikuv valve) soodne piirala, pea jõu valveosade lahingukorda hargnemiseks ja lahingu pidamiseks.

415. Väeosad, mis kaitseks määratud, võtavad oma alla maariba, mis:

a) sisaldab eneses enam soodsamad vaatluspiirala ja punktid;

b) annab võimaluse organiseerida temas võimsat tuld kõikidest kaitsetuliabinõudest;

c) kindlustab maapealse vaatluse eeloleva maastiku järele ja tema küllaldast tulistamist;

d) annab võimaluse organiseerida ja läbi viia kaitsetegevuse oma alla võetud riba juurepääsu teedel, ribas eneses ja vasturünnakute läbiviimist reservide abil;

e) võimaldab lähemas seljataguses soodsaid suurtükiväe positsioone;

f) maastik positsiooni taga on sünnis kaitsevate sõjavägede seljataguse organiseerimiseks.

416. Sõjavägede asetamine maastiku ribal peab järgmistele nõuetele vastama:

Kõikide üksikkaitse gruppide ja tuliabinõude vahel peab loodama ligidane tuliseid nii rindes kui ka sügavuses.

Kaitse peab olema paenduv ja võimaldama kindlasti oma alla võetud maastikuriba enese käes pidada ja vaenlase pealetungi vaimustuse paraliseerida mitte üksi ligipääsu teedel meie positsioonile tema ees, vaid ka hulgas.

Väeosad peavad olema maastikule paigutatud lülistatuna väikeste gruppidena rinnet pidi ja sügavusse, millega saavutatakse võimalus vaenlase tulikallaletungi killustada, võitlejaid ja tulistamisabinõusid paremini maskeerida, tähendab raskendatakse vaenlase maa- ja õhuvaatlust, võimaldatakse õige tule organiseerimine ja atakeerivate jõudude ja abinõude laiali pillamine.

417. Iga kaitseks maastikule asenenud jalgväe osa (koon-dus), moodustab:

- a) oma ette nihutatud valveosadega — valveriba;
- b) osadega, mis määratud vaenlasele peamiseks vastupanuks — pea vastupanu riba ja
- c) reservide ja toetustega — reservide riba.

418. Valve ribas asuvate väeosade ülesanne on järgmine:

a) võimaldada kaitsjale võimalikult sügavam ja pikaajalisem eeloleva maastiku vaatlemine;

b) kindlustada peavastupanu ribas kaitset asuvaid väeosi vaenlase ootamata kallaletungi eest;

c) tegukseda pealetungiva vaenlase luure ja eelvalveosade vastu, neile raskendades meie peavastupanu ribale ligipääsu ja seal asuvate meie vägede asendust kindlaks teha, s. o. kindlustada meie positsiooni võimalikult kauem vaenlase maapealsete vaatlejate eest;

d) mitte lubada vaenlasele ilma vaevata võtta oma alla peavastupanu riba ees asuvaid vaatlemiseks kohaseid piirala-sid ja kohalikke esemeid, s. o. sellega mitte võimaldada vaen-lasele kiiret ja õieti oma tehnilisi abinõude, peasjalikult tema suurükiväe kasutamist kaitset asuvate vägede tabamiseks;

c) sundida vaenlast temale ebasoodsal ajal hargnema ja löögiks suunima, mille tagajärjel on võimalik tema jõudu, ka-vatsusi ja tiibu kindlaks teha.

419. Valveosade kaugus peavastupanu ribast ripub ära eelolevate soodsate tule- ning vaatluspiiralde ja esemete kau-gusest peavastupanu ribast; ligipääsuteed viimaste juure võe-tagu kaitse poolt suurtüki tule alla.

420. Peavastupanu osade ülesanne on pealetungivat vas-tast vastupanu ribale lähenemisel purustada ja teda moraalselt alla suruda või mõne tema osa sellesse ribasse tungimise kor-ral neid hävitada.

421. Maastik peavastupanu ribaks, kui on võimalus valida, peab vastama nõuetele, mis üles seatud p. 415.

422. Põhiosa peavastupanu vägedest moodustavad tulistamise abinõud (rasked ja kerged kuulipildujad ja jalgväe suurtükid), mis asetatakse ribale ligipääsu teede ja riba sisemuse tulistamiseks soodsatele kohtadele.

423. Ligipääsuteed peavastupanu ribade ja tarvilisel korral ka riba ise peab olema kaitse täpse suurtüki sihttule all.

424. Reserve ülesanded on:

a) vasturünnakutega sissemurdnud vaenlase purustamine ja tema peavastupanu ribast välja viskamine või võimaluse korral tema täielik hävitamine;

b) pea vastupanu riba läbimurdmise korral uue vastupanu riba moodustamine eduarendava vaenlase vastu;

425. Reservi kaugus peavastupanu ribast peab olema niisugune, et see kindlustaks:

a) pea vastupanu riba pihta sihitud suurtüki tule eest;

b) õigeaegse ja kiire vasturünnaku läbiviimise peavastupanu ribasse sissemurdnud ja eduarendava vaenlase vastu.

II. Rügement kaitsekorras.

426. Küti rügement asetub kaitseks rindel, mille laius on oleneb olukorrast; keskmiselt aga asub rügement piirkonnal, mille laius võib olla kuni 4 klm.

427. Kaitsele asumise ülesande — käsu saabumisel piirala, millel ennast kindlustada — äratähendamisega peab rügemendi ülem peale harilikkude teadete vaenlase, naabrite ja rügemendi terve koonduse ülesande üle veel:

a) valima ja ära tähendama peavastupanu ja valveribad ning reserve kohad;

b) kaartil (kui aeg ei luba seda teha maastikul) rügemendi piirkonna ära jaotama pataljonide vahel, eraldades selleks tarvilise arvu neid lahingossa ja rügemendi reservi;

c) kindlustama igat pataljoni (nende piirkondade tähtsuse järele) tarviliste tule- ja tehniliste abinõudega;

d) viibimata korraldama maastiku ja vaenlase luure oma kaitse piirkonna eest poolepäevatee kauguseni;

e) ära tähendama ja väljatöötama (võimalikult ühiselt pataljoni ülematega) piirkonna kaitseplaani;

f) ära tähendama vooride ja rügemendi sidumissalga asukohad;

g) ära tähendama oma vaatluspunkti asukoha;

h) ära tähendama side loomise korra ja teadete saatmise aja;

i) kui rügemendi käsutada on antud diviisi suurtükiväge, somusväge, või miskisuguseid teisi eri- ja tehnilisi väeosi, ära tähendama igale nendest nende ülesande ja looma ühenduse vanema suurtükiväe ülemaga üldisele tegevusele kaasabi kindlustamiseks.

428. Rügemendi luure, välja jõudes rügemendi ülemalt tähendatud täkkeni, tegutseb selle määrustiku luure kohta maksvatele nõuetele vastavalt.

429. Iga pataljoni piirkonna ulatus oleneb olukorrast ja rügemendi ülema kavatsustest.

430. Enam tähtsates suunades või piirkondades, mis kaitseks ebasoodsad tule korralduse, ligipääsu teede olemasolu korral vaenlasele tuleb anda kitsamad piirkonnad, aga pataljoni piirkond peab keskmiselt moodustama 2—3 klm. rinnet.

431. Väeosadele määratud kaitse piirkondade rajad ei tohi ühtida kohaliste esemete või vaenlasele soodsate ligemetega (orud, metsad, teed jne.).

432. Rügemendi reservile peab täpselt ära tähendatud olema, missugused esemed ja piiralad peavad kaitse seisukorda seatud olema ja missugune ülesanne on temal selle või teise lahingolukorra juures.

433. Pataljonid asuvad nendele ära tähendatud kohtadele iseseisvalt otsekohe või kindlaks määratud ajal oma endistest asupaikadest välja astudes.

434. Lahingu ossa määratud pataljonidele antakse juure:
a) rügemendi ülema äranägemise järele olukorrale vastavalt üks osa rügemendi suurtükke;

b) rügemendi sidumissalgast — sidumispost;

c) rügemendi side kompanii koosseisust side abinõud pataljoni side loomiseks (kui pataljonil oma side abinõusid ei ole);

d) rügemendi pioneerimaskeerimis-komandost — pioneerimaskeerimis-instruktorid ühes tarviliste kaevurriistadega, insenerilis- ja maskeerimis-abinõudega;

e) keemilisvaatlejad — rügemendi keemiajaamast.

435. Sidumissalk seatakse sisse kohal, mis rügemendi ülema poolt määratud; vanem arst määrab kindlaks evakueerimise korra.

436. Rügemendi ülema korralduste kohaselt määrab pioneerimaskeerimis-komando ülem kindlaks tarvisminevad maskeerimis-abinõud ja võtted, ise aga liigub ühe pataljoni juurde,

et koha peal ajaviitmata kindlaks teha seisukohtade inseneeriliste kindlustustööde või maskeerimise tarvidusi terves piirkonnas.

437. Sõjakeemia jaama ülem säeb ajaviitmata kättenäidatud kohas ülesse vaatlusjaama.

438. Voorid paigutatakse määratud punktidesse vaenlase õhuvaatlejate eest hoolikalt maskeeritult.

439. Rügemendi side komando loob telefoni ühenduse kõikide rügemendi osadega ja korraldab side vasakpoolse naabrirügemendiga.

III. Pataljoni kaitsekorras.

440. Pataljoni lahingpiirkond koosneb kompaniide lahingu piirkondadest ja reservidest.

441. Pataljoni ülem, saades rügemendi ülevalt ülesande ja teated valve ja peavastupanu piirkondade kohta on kohustatud:

a) koguma kompaniide (laskur- ja kuulipildujate) ülemaid, teatades neile ja ära märkides ka kaartil, teated vaenlase, naabrite ja eeltegutsevate osade üle, diviisi, rügemendi ja pataljoni ülesanded ja kuhu on saadetud rügemendi luurajad;

b) ühes kompanii ülematega hoolsalt kaarti järele tutvunema antud kaitsepiirkonnaga, väljatöötades kaitseplaani;

c) terve piirkonna jaotama lahingossa määratud kompaniide vahel;

d) organiseerima kiire luurajate väljasaatmise lahingosas olevate kompaniide poolt suunades, mis vastavad kompaniidele määratud piirkondadele, ära tähendades iga ühele tema ülesande ja piirala või eseme, milleni peavad jõudma;

e) andma laskur- ja kuulipildujate kompaniidele ning pataljoniile juurdeantud osadele ülesanded;

f) ära määrama reservile tema asukoha ja ülesande;

g) kindlaks määrama pataljoni padruni ja sidumispunktide asukohad;

h) ära tähendama oma vaatluspunkti asukoha;

i) välja töötama gaaside ja õhuvaatluse vastu võitluse viisid, ära tähendades keemia vaatluspunktide asukohti;

j) tarbekorral kõvendada mõnda kompaniid raskete kuulipildujate või rügemendi suurtükkide juureandmisega;

k) andma juhatusi side organiseerimiseks;

teated
antud.

1) määrama omale asetäitjad ja ära määrama teadete saatmise ja kohta.

Märkus: Kui aega on, peab juba aegsasti enne igasugu korraldusi, ühes kompanii ülematega, koha peal ennast kaitsepiirkonnaga tutvustama ja sealsamas ka välja töötama kaitseplaani ja piirkonna jaotamise kompaniide vahel.

442. Kui ülemaltähendatud korraldused antud, sõidab pataljoni ülem kompaniide (laskur- ja kuulipildujate) ülemate ja rügemendi suurtükkide rühma (kui see on juure antud) ülemaga välja kaitsepiirkonnaga tutvunema.

Märkus: Sõidetakse järjest läbi esiteks valveriba ja siis peavastupanu riba.

443. Kompaniid liiguvad kompanii ülemate asetäitjate juhatusel igaüks oma piirkonda.

444. Pataljoni ülem kaitsepiirkonda üle vaadates, organiseerib selle tulikaitse, ära tähendades raskete kuulipildujate ja jälgväe suurtükkide asukohad, andes juhatusi kompaniidele tule organiseerimiseks jne.

445. Kompaniide kaitseribade piirid ei tohi mitte ühte langeda. vaenlaste soodsate ligipääsudega peavastupanu ribale; piirkondade laius kompaniile oleneb ülesandest ja olukorrast, kuid keskmiselt võrdub 1 kuni 1½ kilomeetrile.

446. Rasked kuulipildujad asetatakse nii, et niihästi ligipääsute peavastupanu ribale, kui ka kogu riba oleks tiivalt otse, põiki ja võimalikult ka piki raskete kuulipildujate tule all.

447. Rasked kuulipildujad asenegu peavastupanu riba sügavusse, kuid tingimata vastastikusel tuleühenduses üks-teisega ja niisugustel kohtadel, kust oleks soodne tulistada, end sellejuures maskeerides.

448. Muist raskeid kuulipildujaid peab määratama eriti kõige otsemate vaenlase lähenemisteede tulistamiseks (täak-tegevus). Niisugused kuulipildujad saavad ülesande tuld avada ainult siis, kui vaenlane on rünnakule üle läinud, sellepärast ei pea nende asetamisel mitte rõhku panema suure laskevälja saavutamisele, vaid peab püüdma ründavat ja tihedalt kogunud vaenlast tabada ligidalt ja tiivalt algsihingu distantsilt; kiire sissekaevamise ja hea maskeerimise peale nende kuulipildujate asetamisel peab iseäranis rõhku panema.

449. Iga raske kuulipilduja (peale täak-kuulipildujate) peab omama laskevälja võimalikult mitte vähem, kui 180°, s. o. pool ringi, peale selle tagavara positsioonid võimalikkudeks ümberpaigutusteks, sattudes tiheda vaenlase suurtüki tule alla, või mürgitamise puhul ligidal lõhkenud gaasi mürsu läbi.

450. Raske kuulipilduja on jalgväe kaitse alus, nende tule otstarbekohane organisatsioon, õige positsioonile ärajaotamine ja asjatundlik maskeerimine on eduka kaitse tagatiseks.

451. Jalgväe suurtükid paigutatakse kohtadele pataljoni ülema juhtnõure järele; nende paigutamisel tuleb silmas pidada:

a) et asetada neid kardetavamates suunades, kust on oodata vaenlase rünnakut;

b) ehk et kindlustada need suunad, kust maastiku omaduse tõttu on võimalik soomusautode või tankide rünnak;

c) arvesse võttes, et tulistamine sünnib lahtiselt positsioonilt ja märki sihtimisel, peab positsiooni läheduses leiduma varjusid, kuhu oleks võimalik suurtükke paigutada kuni tule avamiseni;

d) et paigutada suurtükid positsioonile üksikult, varustades igaühe tarvis tagavara positsioone, mida hästi maskeerida.

452. Pataljoni reserv peab olema paigutatud varjatult loomulikkude varjandite taga peavastupanu riba sügavuses; loomulikke varje täiendama tarviliste inseneeriliste töödega (variundite ja laskepildude ehitamine ine.).

453. Pataljoni reservi ülem peab täpselt ennast tutvustama kompaniide positsioonidele viivate ligipääsuteedega, et võimalikkudeks vasturünnakuteks valmis olla.

454. Pataljoni vaatluspunkt valitakse kohal, kus oleks võimalikult terve pataljoni kaitsepiirkond näha, või vähemalt suurem, enam kardetavam tema osa.

455. Sidumis- ja padrunite punktid asetatakse niisugustesse varjatud kohtadesse, kust oleks soodsam kompaniide kuulipildujaid padrunitega varustada või evakueerida kompaniide sidumis-punktidest haavatuid.

456. Keemia vaatluspost paigutatakse peaaesjalikult samadel alustel, kui pataljoni ülema vaatluspostki.

457. Täpselt töötatakse välja gaasi- ja tankidevastane kaitse, mis otstarbeks ehitatakse, selleks eriti saadetud osade abinõudega, gaasidevastased varjud, tankidevastased tõkked jne.

458. Rügemendi side kompaniist juurdeantud sideabinõudega luuakse side kõikide pataljoni allüksuste vahel (lahingu osa kompaniidega, reserviga, keemiapostiga jne.). Samuti korraldatakse side ka vasakpoolse naabriga. Töötatakse välja leppemärgid, mis antakse olemasolevate signaalsatsiooni abinõudega või juhuslikkude vahenditega (shrapnellikestadega, metallplaatidega, kirikukelladega jne.).

459. Maskeeritakse hoolsasti kõik pataljoni seljatagused asutused nii maad mööda, kui ka õhust vaatelejate eest.

IV. Laskurkompanii kaitsekorras.

460. Laskurkompanii asetub peavastupanu ribas, eraldades valveks kuni 1-he rühma; harilikult asetatakse 2 rühma peavastupanu ribasse ja 1 valve ribasse.

461. Kompanii lahingpiirkond koosneb rühmade lahingu piirkondadest, mis asuvad peavastupanu ribas ja osade piirkondadest, mis asuvad valveribas.

462. Juhtumisel kui kompanii tegutseb üksikult, või on valve salgast eraldatud, koosneb tema piirkond rühmade lahingpiirkondadest ja kompanii reservist; valveks saadetakse välja osad või võitlejate grupid, mis eraldatakse laskurrühmade koosseisust.

463. Rühmade piirkondade pikkus rindes oleneb maastikust ja ülesandeist, mis nende peale pandud, keskmiselt aga 500—750 meetert.

464. Esimeses järjekorras asetatakse osad (rühm), mis on valvesse määratud, nende osade kaitse all asuvad oma piirkondadele ja kindlustuvad teised rühmad.

465. Kõik kompanii kaitsepiirkonnas asuvad rügemendi ja pataljoni tulistusabinõud alluvad kompanii ülemale.

466. Laskurkompanii ülem, saades ülesande ja kaitsepiirkonna, peale teadete vaenlase ja naabrite, rügemendi ja pataljoni ülesannete üle:

- a) teatab rühmade ülematele saadud ülesande;
- b) õpib tundma ühes viimastega kaitsepiirkonda, eestkätt maastikku, kuhu asub valve;
- c) läkitab välja (kui ennem ei olnud saadetud) luurajad pataljoni ülema näidatud või iseseisvalt valitud suunas, andes nendele konkreetse ülesande;
- d) jaotab vastavalt maastikule ja ülesande iseäraldustele kõik kompanii kaitsepiirkonna rühmade vahel ära;
- e) annab igale rühmale konkreetse ülesande;
- f) valib ja näitab kätte (kui seda ennem ei teinud pataljoni ülem) kohad kompaniile ligiantud rasketele kuulipildujatele ja jalgväe suurtükkidele, andes nendele laskeribad;
- g) ühiselt rühmade ülematega töötab välja piirkonna kaitseplaani, kavatsedes ette abinõusid vaenlase sissemurdmise puhuks mõnda piirkonna ossa või tema tankide rünnaku vastu;

h) organiseerib kompanii vaatluse piirkonna eel ja tema sees oleva maastiku järele, niisama organiseerib ka keemilist- ja õhuvaatlust;

i) annab juhatusi side organiseerimiseks kompanii kaitsepiirkonnas rühmadega, mis asuvad peavastupanu ribas, suur-tükiväega ja vasakpoolse naabriga;

j) tähendab ära kompanii padrunite ja sidumispunktide asukohad;

k) valvab kompanii osade õige maskeerimise ja kaevu-mise järele;

l) määrab omale asetäitjad.

467. Iga laskurrühma piirkond peab ühte langema tea-tava kohalise eseme või punktiga, kuid rühmade piirkondade vahel ei tohi jääda vahe naabrirühma tulest tabamata koha-likke esemeid, alasid või surnud alasid; org, maantee, grupp üksikuid ehitusi jne. ei või mitte olla piirjooneks rühmade piirkondadele. Kahe naaberrühma tiibadel asuvate lülide vahe ei tohi võimalikult mitte üle kõige madalama sihingu distantsi — 200 sammu (170 meetert) olla.

468. Kompanii luuret kompanii piirkonna ribas toimeta-vad kompanii koosseisust väljasaadetud luurelülid.

Tarbekorral võib luurelüli kõvendatud saada juure antud kerge kuulipildujate lüliga.

469. Väljasaadetud luurelüli, jõudes temale määratud piiralani või kohaliku esemeni (küla, talu, metsatukk, ülekäigu koht jne.) peatab tähendatud kohal, võtab oma alla vaatlemi-seks ja tulistamiseks soodsad punktid ja kõiki vaatlemise eest varjatud eelolevaid kohalikke esemeid luurab ja valgustab paaris piilurite läbi, keda oma lüli koosseisust välja saadab.

470. Kõikide kompaniide luurajad peavad oma vahel kas käskjalgedega või silmsidet rindes paremalt vasakule poole. Sel juhtumisel, kui eel tegutsevad rügemendi luurajad, peavad kompanii luurajad ka nendega side looma.

471. Kompanii vaatluspost valitakse niisugusel kohal, kust oleks võimalik tervet kompanii piirkonda vaadelda.

472. Side peavastupanu riba rühmade ja valverühma-dega organiseeritakse peasjalikult telefoni teel.

473. Kompanii padrunite ja sidumise punktid asetatakse kuhugi maastikvolti kaitsepiirkonna sügavusse, kus ajaviit-mata kaevutakse ja parandatakse omad asukohad inseneerili-selt, nendeks töödeks ka padruni tassijad ja kompanii sani-taare kasutades.

V. Laskurrühma paigunemine piirkondadesse.

474. Kaitseks paigutatud rühma ülesanne on, maksku mis maksab, kuni viimase võitlejani kaitsta rühma hooleks antud positsiooni osa vaenlase vallutamiskatsete vastu.

475. Rühm, mis valveks ette nihutatud, paiguneb nii, et oleks võimalik kindla valve all hoida kogu maastikku nii kaitseriba ees kui ka ribas eneses.

476. Eeloleva maastiku järele valvamine teostatakse valve lülide kaudu, mis paigunevad vaatlemise suhtes soodsatele kohtadele. Valve rühma poolt väljapandud valve lülide arv oleneb maastikust, kuid silmas pidades, et rühma südamikku jääks vähemalt üks laskurülili tarvilise luure tegevuseks.

477. Valve lülid nihutatakse rühma südamiku ette ja paigutatakse üksteisest mitte kaugemale, kui otselaske distants (400—500 meetr.).

478. Rühma südamik paigutatakse niisugusele piirale või esemele, kust oleks omakord soodne vaadelda kõike maastiku riba asukoha sees ja peale selle, et oleks võimalik tulega või otsekohe abiga toetada eelolevaid valvelüütsid, tuulistades kergetest kuulipildujatest vahesid ja ka võimalikult juurepääsu teid nende juure.

479. Nii valvelülid, kui ka rühma südamik paigunevad valitud maastiku punktidesse või esemetesse, teostades vaatlust selleks määratud vaatlejate kaudu ja äratähendades positsiooni, kust vaenlast tema ilmumisel vastu võtta. Positsiooni peab võimalikult sisse seata, peab hästi maskeeritud olema ja soodne püssidest ja kuulipildujatest tuleandmiseks.

480. Valvesse väljasaadetud rühmadele võib olla juure antud (suurematel kaugustel kuni 1 klm.) rasked kuulipildujad ja jalgväe suurtükid, mis paigutatakse valveriba sügavusse.

481. Valveribasse saadetakse alati suurtükiväe vaatlejad.

482. Valvesse määratud rühma ülemal peavad teada olema vaenlase, naabrite, kompanii ja oma rühma ülesanded, milleks rühmaülem:

a) õpib ühes oma jaoülematega täpselt tundma kogu oma piirkonna maastikku;

b) tähendab ära kohad ja paneb sinna välja valvelülid;

c) annab igale valvelülile ülesande nii vaatlemise kui ka tulistamise alal;

d) tähendab ära vastavalt valvelülide asukohtadele koha rühma südamiku tarvis (ülejäanud rühma meestele);

e) näitab punktid maastikul iga kerge kuulipilduja lüli tarvis, andes nende ülematele konkreetseid tule ülesanded;

f) organiseerib, kui see ei olnud tehtud ennem kompanii ülema poolt — luure valvelülide ette, saates selleks luurelüli ja andes viimasele konkreetse ülesande ja ära tähendades piirala, milleni ta peab välja jõudma;

g) organiseerib side valvelülide ja rühma südamik, vasakpoolse naabri ja suurtükiväe vaatluspunkti vahel;

h) valvab rühma võitlejate kiire kaevumise ja õige maskeerimise järele;

i) organiseerib keemilist ja õhu vaatlust;

j) määrab omale asetäitjad.

483. Laskurrühm, mis määratud positsioonile pea vastu panu ribas, paiguneb viimasesse lülistatult rindes ja sügavuses laskur- ja kergekuulipilduja lülidena, mis asenevad tulistamise mõttes soodsatele punktidele kaitsepiirkonnas.

484. Lülide astus peab olema niisugune, et saavutada korraga mitme lüli tugev ja massiline tuli ühe maastiku punkti pihta iga lüli ette, nii ka nende vahel.

485. Lülid peab asetama nii, et ligipääsu teed igaühe juure võimalikult paremalt ja vasakult poolt kahe naabrilüli tule all; vahed aga peavad olema vähemalt kolme lüli tule all — kahe rindel oleva naabri ja ühe sügavuses viibiva lüli.

486. Lülid paigunevad sügavusse male või astme korras — see juures laskurlülid esimese liini punktides, kerged kuulipildujad — teises.

487. Teise liini lülid peavad võima tulistada tervet nende ees olevat maastikku ja peale selle on ka omavahelises tule sides.

488. Ühe lüli kaugus teisest rindes ja sügavuses oleneb maastikust ja rühma kaitse piirkonna laiusest, kuid ei või mitte, ka naabrirühmade kompaniide ja pataljonide lülide vahel kõige väiksemast püssi sihingu kaugusest — 200 sammust üle ulatada, ega 30 meetrist vähem olla.

489. Kitsastes rinnetes paigunevad rühma piirkondadel lülid rindes kitsastel intervallidel, jagude suurustes gruppides, kuid ka niisugustel juhtumistel ei ole lubatav lülide paigunemine vahedeta üksteise kõrvu, vaid intervallid nende vahel ei tohi alla 30 meetri olla (30—40 sammu).

490. Kõik soodsatel laskekohtadel asuvad lülid täidavad tuliabinõude ülesandeid, s. t. nende kohus on vaenlast tabada ja hävitada ja kõigel kaitse tegevuse aja jooksul, s. o. momen-

tidel, mil tema peale tungib, rünnakuks valgub või koguni mõnda peavastupanu ribal asuvasse punkti, kus enne naaber asus, sisse murrab.

491. Vasturünnakuks peab igal rühmal olema oma rühma reserv, mis koosneb mitte peavastupanu riba tuleliinil asuvatest laskurülidest.

492. Rühma reserv asub rühma kaitsepiirkonna sügavuses kohal, kust soodsam oleks rühma positsioonile sisse murdnud vastasele vastulööki anda ja kus soodsam oleks varju leida vastase suurtüki tule eest. Rühma reservi läheduses peab leiduma positsioon, kust oleks soodne läbimurdnud vaenlast tabada.

493. Laskurrühma ülem, kelle ülesandeks on oma alla võtta kompanii peavastupanu positsioon, peab edasi andma teated vaenlase ja naabrite kohta ja ära seletama kompanii ja oma rühma ülesanded:

a) täpselt tundma õppima ühes oma jaoülematega oma piirkonda;

b) ära tähendama laskur- ja kuulipildujate ülide asukohad;

c) andma igale lülile ülesande laskeriba;

d) eraldama rühma reservi, sellele kätte näidates asukoha ja ülesande;

e) ühes jao ülematega kokku seadma oma piirkonna kaitseplaani;

f) organiseerima rühma padruni punkti;

g) organiseerima nii eeloleva maastiku järele, kui ka keemia ja õhu valvet;

h) organiseerima sidet oma piirkonnas ja naabriga vasa-

kult;

i) määrama omale asetäitjad;

j) hoolitsema õige ja kiire kaevumise ja maskeerimise eest nii maapealse kui ka vaenlase õhu vaatluse vastu.

VI. Jao ja lüli paigunemine kaitseks.

494. Iga jao lüli paiguneb kaitseks maastiku punktidele, mis rühma ülema poolt määratud ja kätte näidatud.

495. Saades ülesande, kaevuvad lülid ennast kiiresti sisse. Esimeses järjekorras tehakse kaevik automaadi tarvis, selle järele paigunevad paremale ja vasakule viimasest lüli ülejäänud laskurist.

496. Lüli kaevik peab andma võimaluse tulistada kolmes suunas, tähendab, ta peab olema poolringi kujuline. Kaeviku lähtenurka asetatakse automaati.

497. Ühel ajal kaevumisega peab sündima ka maskeerimine, mis juures peab laialdaselt kasutama koha peal saada olevat materjaali (niidetud hein, puu oksad) ja võimaluse korral ka brustveride ja tagaseinade värvimist jne.

498. Asudes kaitsekorda peab jao ülem:

- a) ära seletama iga lüli ülesande tähtsuse;
- b) jaotama lülide vahel tulistus ülesanded ja hoolitsemise laskevälja puhastamise eest;
- c) kindlaks määrama vaatlemise korra;
- d) hoolitsemise õige maskeerimise eest, vaenlase maapealse kui ka õhu vaatluste vastu;
- e) välja töötama võtted ja kontrollleerima gaasi mõjude vastu võitlemise abinõude korrasolekut;
- f) jääma selle lüli juure, mille ülesanne on tähtsam ja vastutusrikkam;
- g) määrama asetäitjaid.

499. Rühma reservi ülem on kohustatud:

- a) otstarbekohaselt ja varjatult asetama oma lülid;
- b) andma juhatusi nende tööde kohta, mis on tarvilikud varjude parandamiseks ja kindlustamiseks;
- c) luurega valgustama hiiliseid kõikide rühma piirkonna osade juure;
- d) organiseerima vaatlust;
- e) valvama maskeerimise järele;
- f) määrama asetäitjaid.

500. Lüli ülem on kohustatud:

- a) ära jaotama tulistusülesanded automaatide ja laskurite vahel, niisama ka selgitada lüli, jao, rühma ja kompanii ülesandeid;
- b) määrama kaugused eelolevate esemete ja piiraladeni;
- c) määrama tuleavamise korra ja aja;
- d) valvama tarbekohase, kiire ja iga laskuri kaevumise ja maskeerimise järele;
- e) hoolitsemise võimalikult suurema laskemoona tagavara eest, järele proovima gaasimaskide ja relvade korralikkust;
- f) sisse seadma vaatlemise järjekorra;
- g) määrama omale asetäitjad;
- h) kätte juhatama kompanii sidumis- ja rühma padruni punktid.

VII. Inseneerilised tööd piirkonna kindlustamisel.

1. Üldalused.

501. Inseneerilised tööd positsiooni piirkonna kindlustamise alal tehakse:

a) vaatluse võimaluste soodustamiseks ja laskevälja paardamiseks;

b) kaitsel asuvate väeosade ja nende tulistamisabinõude (kaevikute, varjude, jooksukraavide jne.) varjatult asetada vaenlase tule eest;

c) maskeerida nii maapealse kui ka vastase õhu vaatlejate vastu (nii loomulikult kui ka kunstlikult);

d) maastikku kõvendada, s. o. takistusi ja tõkkeid ehitada, mis vastase edasitungi raskendavad (traattõkked, fugaasid, mineeritud maa-alad jne.).

502. Rügemendi inseneerilised tööd positsiooni kindlustamise alal tehakse väeosade eneste poolt, kas väeosadega, mis asuvad positsioonil või reservis olevatega; tööde järelvalve ja juhatus, kus ja mis peab tehtud saama, pannakse üksuste ülemate peafe, tehniline juhatus ja instrukteerimine — rügemendi pioneer-maskeerimis-instruktorite komando peale.

503. Keeruliste inseneeriliste tööde teostamiseks, mis suuremat ja erilist ettevalmistust ja väljaõpet nõuavad, nõutakse kohale pioneer-väeosad, mis tähendatud otstarbeks diviisidest ja korpustest rügemendi juure komandeeritakse.

2. Valveriba maastiku organiseerimine.

504. Tööd valveribas koosnevad:

a) üksikute väikeste kaevikute ehitamisest valvelülide ja rühmade tarvis;

b) kuulipildujate pesade valmistamisest, nii kergete, kui ka (nende juurde andmise puhul) raskete kuulipildujate ja jalgväe suurtükkide tarvis;

c) vaatluspunktide ehitamisest;

d) kohaliste esemete kaitsekorda seadmisest;

e) kunstlikkude tõkete ehitamisest, kui selleks on aega ja abinõusid.

505. Laskekaevikud, kuulipildujate ja suurtükkide pesad ja positsioonid valmistatakse samasugused, nagu peavastupanu ribas.

506. Ajä ja abinõude olemasolles ehitatakse kunstlikud tõkked, missugused esimeses järjekorras loodakse valvelülide

vahedel. On otstarbekohane kunstliste tõkete külge riputada tühje konservi karpe või tsink padrunite kaste, mis vaenlase katse puhul (iseäranis öösel) neid tõkkeid kõrvaldada, kära sünnitavad. Kunstlised tõkked peavad postide ja valverühma südamikujuuress asuvate kerge kuulipildujate tule all olema.

3. Peavastupanu riba inseneeriline organiseerimine.

507. Peavastupanu ribas tehakse järgmised inseneerilised tööd:

- a) silmaringi ja laskevälja puhastamine;
- b) vaatluspunktide ehitamine nii komando, kui ka suur-tükiväe, õhu ja keemilise vaatlemise otstarbeks;
- c) kuulipilduja pesade ehitamine (kergete ja raskete kuulipildujate tarvis);
- d) kaevikute ehitamine laskurlülidele, mis asuvad maastiku tulistuspunktidel;
- e) positsioonid jalgväe suurtükkide tarvis;
- f) kunsttõkete ehitamine;
- g) toetustele, reservidele, sidumis- ja padrunite punktidele varju ehitamine;
- h) jooksukraavide ehitamine;
- i) ühes teiste töödega viiakse läbi ka loomulikud kui ka kunstlikud maskeerimistööd, niisama ka pettekaevikute ja kuulipildujate pesade ehitamine jne.

508. Laskurlüli kaevik peab eeloleva maastiku kui ka vahede tulistamise saavutamise otstarbel olema poolringikujuline. Kaeviku lähtenurka tehakse pesa automaadi tarvis ja kahele poole seda laskepesad (1 — ühele või kahele kohale) teistele laskuritele. Kaevik peab ümbruses oleva materjaaliga (hein, mättad, niidetud vili, oksad jne.) maskeeritama. Kohaliku materjaali puudusel peab seda tegema kunstlikkude abinõudega (värvimine jne.); hein, vili, oksad peab muretsema seljatagusele või kaugel kaevikute eel, et tähendatud tööd milgil tingimisel ei demaskeeriks meie sõdurite õigeid asukohti.

509. Kui maastik ja maapind lubab, siis peab kaevik võimalikult süvendatud profiilis tehtama. Mullavall tehtagu ka kaeviku seljatagusele poolele (võimalikkude tabamiste ärahoidmiseks tagapool asuvate kuulipildujate ja lülide poolt). Maskeerima peab mitte üksi kaeviku brüstver, vaid ka tema tagasein, seal asuv mullavall ja ka kaeviku põhi — õhuvaatluse vastu.

510. Kuulipildujate pesad peavad nii ehitatud olema, et võimalduks tulistada nii peavastupanu riba juure toovaid maa-pealseid hiile, kui ka võimalikult tervet maa-ala riba sees. Pesad peavad iseäranis hoolsalt maskeeritud olema. Ligidal peavad tingimata tagavara pesad valmistatud ja viimaste juure jooksukraavid kaevatud olema. Kaevikute profiilid ja jooksukraavide kaevamine ei tohi mitte demaskeerida maastikku ega raskendada tagapool asuvatel väeosadel ja tulistamisabinõudel nende tulistamise ülesande täitmist. Kuulipilduja kaevikus peavad valmistatud olema orvad (nishid) vee- ning padrunite tagavara ja muu materjali tarvis.

511. Tääktule kuulipildujate pesad peavad nii ehitatud olema, et võimalduks flankeeriva tulega tulistada eelolevat maastikku. Nad peavad hoolsasti maskeeritud olema ja võivad ka laskur lülide liinil asuda.

512. Jalgväe suurtükkide seisukohad peavad vastama suurtükkidest tulistamise iseäraldustele. Positsiooni lähedal olgu valmistatud varjud suurtükkide mürskude ja numbrite tarvis — siin asub suurtükk kuni tule avamise momendini. Suurtüki kaevik ja vari peavad hoolsasti maapealse ja ka õhu vaatlejate eest varjatud olema. Otstarbekohane on ka luua tagavara positsioonid.

513. Vaatluspunktid peavad asuma niisugustel kohtadel, kust avaneb soodne vaade nii peavastupanu riba eelsele ja tema seesolevale maastikule kui ka tema juuretoovatele hiilidele. Telefoni juhed ei tohi mingil tingimisel vaatluspunkte demaskeerida. Vaatluspunktide juure kaevatakse jooksukraavid, mis samuti hoolega maskeeritakse.

514. Vaenlase suurtükitle eest peab rühma toetuste tarvis võimalikult sügavama profiililised varjud kaevatama. Varjude juurest määratud tuleliinile — maskeeritud jooksukraavid.

515. Pataljoni reserv asub peavastupanu riba sügavuses, kohaliste esemete taga (kõrgustiku tagumisel küljel, orus jne.). Kohalised varjud saagu täiendatud inseneriliste abinõudega; pataljoni abinõudega ja pioneer - maskeerimis - instruktorite hoolsal järelvaatusel ehitatakse varjud ja pilud. Iga vari ehitatakse mitte rohkem, kui rühma peale. Nendeks töödeks toimetatakse kohale (kui on juurde antud) diviisi ja korpuse pioneerid. Varjude juurest kompaniide lahingpiirkondadeni saagu hästi maskeeritud jooksukraavid kaevatud, millele otstarb on — varjatult ja kaotusteta reserv või tema osa kohale saata vasturünnaku otstarbel.

516. Varjundid sidumise punktidele ja padrunite ladudele tehakse samuti, nagu varjundid toetustele ja pataljonide reservidelegi.

517. Laskevälja ja vaatepiiri puhastamine viiakse alati läbi- arvesse võttes maskeerimise nõudeid: ülearune maastiku paljastamine toob alati ennem kahju, kui kasu. Eeltähendatud tööd toimetatakse alati mitte vanema ülemuse, kui rühma ülema näpunäidete järele ja pioneer - maskeerimis - komandode instruktorite juhatusel.

518. Kõik peavastupanu ribas eraldi asuvad lülid, jaod ja kuulipildujad võivad seljatagusega ja omavahel jooksukraavidega ühendatud olla. Jooksukraavide kaevamine või nende korraldamine võib ainult siis sündida, kui iga üksuse kaevik on täisprofiili sügavuseni viidud. Esimeses järjekorras kaevatakse jooksukraavid, mis ühendavad meid seljatagusega ja peale selle juba ühendused liini mööda. Jooksukraavid ei pea mitte maastiku tulistamise mõttes kinnisemaks muutma peavastupanu ribas, samuti peavad nad hästi maskeeritud olema nii vaenlase maapealse, kui ka õhu vaatluse eest. Kaevatavate jooksukraavide rohkus peab äärmiselt piiratud olema. Nende kaevamine sünnib mitte vähema kui kompanii ülema näpunäidete ja nõusoleku järele, rügemendi pioneer - maskeerimis - komando ülema järelvalve all.

519. Kunstlikud tõkked peavad esimeses järjekorras tehtama peavastupanu riba piirkondade vahede ja frondi ette, demaskeerivad tõkked (traat vaiadel, harkjalad, raidtõkked, siilid) peab asetama mitte lähemale kui 150—200 meetri kaugusele lülide kaevikutest tingimisega, et tõkete vastu sihitud suurtüki tuli ei tabaks oma võitlejaid. Mittedemaskeerivad tõkked asetatakse ette, mitte kaugemale kui käsigranaadi viske (35—40 meetrit). Kunstlikud tõkked peavad tingimata oma püssi ja kuulipildujate tule all olema.

520. Aja ja abinõude olemasolles peab kunstlikke tõkkeid looma ka peavastupanu riba sees, n. n. lõigete näol, mis vaenlast juhivad meie raske ja kerge kuulipildujate tule alla. Demaskeeritavate tõkete asumine piirkonna sees on lubamata.

4. Reservideriba maastiku organiseerimine.

521. Kui aega jätkub, tehakse vastupanu riba seljataga järgmised inseneerilised tööd:

- a) üksikute turbepunktide ehitamine;
- b) tagavara positsoonid;
- c) kohaliste esemete kindlustamine;
- d) peidikute ja varjude ehitamine reservidele;
- e) nendeks töödeks võib kasutada reservis olevaid väeosasid.

522. Niisugusel kaugusel peavastupanu ribast, mis kindlustab meid vaenlase suurtükiväe tule üheaegse tabamise eest, kui viimane sihitud peavastupanu riba pihta, kindlustatakse ja korraldatakse katseks kohalised esemed ja piiralad. Lüüakse turbepunktid, millelele võiks toetuda peavastupanu ribast taanduvad väeosad, või mille vastu end purustaks läbimurdunud vaenlane, kes peavastupanu riba oma alla võtnud ja edu arendada püüab. Sellepärast, turbepunktide vahede tulistamise organiseerimise otstarbel, peab kaevikute, kuulipildujate pesade ja jalgväe suurtükide positsioonide asend sarnane olema, et kahest naabruses olevast turbepunktist võimalik oleks tabada nii turbepunktide vahesid, kui ka peavastupanu riba.

523. Turbepunktide vahedele võib luua tagavara positsoonid, kuhu taanduvad ülejäänud peavastupanu riba kaitsjad.

524. Turbepunktide raioonis peab olema korraldatud jalg- ja suurtükiväe vaatluspunktid ja reserv kompaniide peidikud.

525. Reservide juurest peavastupanu riba juure peavad jooksukraavid ehitatud olema, millede arv oleneb vasturünaku läbiviimise mõttes tähtsatest suunadest.

526. Kõik tugipunktide, tagavara positsioonide, niisama ka jooksukraavide ehitamiseks tarvisminevad inseneerilised tööd peab läbi viidama kindlasti kinni pidades maskeerimisnõuetest maapealse ja eriti õhuvaatluse vastu.

527. Nii peavastupanu ribas, kui ka reservide tarwis tehtagu gaasi peidikud.

528. Võimaluse korral, et vaenlane tankid või soomusautod tarvitusele võtab, ehitatakse peavastupanu riba ees võimalikkudes suunades miini tõkked ja pannakse fugaasid.

VIII. Kaitseosade lahing.

529. Lahingu alustamine sünnib kaitseal asuvate vägede luure osade kokkupõrkamise teel vastase luure- ja valveosadega.

530. Luurajad, küünistades maastikku ja paraliseerides vastase luurajate pääsu meie valveribasse, püüavad pealetungivate jõudude liikumise suuna selgitada.

531. Vaenlase surve all taanduvad luurajad valveribasse, milles rügemendi luurajad koguvad ennast varem tähendatud punkti või suuna, aga kompanii luurajad ühinevad oma kompaniidega.

532. Luurajate taandumise järele valveribasse need väeosad, mis viimases asuvad, algavad lahingut. Valveosade lahing seisab järgmises:

a) valvelülid võtavad pealetungiva vaenlase vastu oma tulega suurtel ja keskmistel kaugustel (800—600 meetrit);

b) valveribasse sissetungida püüdvad vaenlase luurajad ja eelosad võetakse valve lülide tiib- ja põiktulega vastu, tabades ja hävitades üksikuid salku, mis katsuvad lülide vahelt läbi poetuda;

c) diviisi suurtükivägi tulistab vaenlast hiilidel meie valveribade juurde;

d) üksikud valvelülide vahelt läbipugenud vaenlase grupid hävitatakse valve rühma südamiku poolt tule või vasturünnakuga;

e) valveosade tegevust toetavad rasked kuulipildujad oma tulega pea vastupanu ribast;

f) valve ribas tegutsevad väeosad katsuvad võimalikult kauem vaenlase survele vastu panna, sundides teda tegevusse viima oma peajõude ja avalikuks tehes nende koosseisu ja kavatsusi;

g) valveosad taanduvad ainult sellekohasel loal ülema poolt, kes nad välja saatis. Valveosade taandumine sünnib suurtükiväe ja raske kuulipildujate tule kaitse all peavastupanu ribast. Esimeses järjekorras lähevad seisukohtadelt laskurjaod, kuna kerged kuulipildujad kohtadele jäävad ja intensiivselt pealetungivat vaenlast tulistavad. Peale laskurite äramineku taanduvad ka kerged kuulipildujad; viimaste taandumise järjekorra ja taganemise korra määrab kindlaks rühma ülem. Kerge kuulipilduja jao ülem taandub ühes viimase kerge kuulipildujaga;

h) suurtükiväe ja rühma südamiku tule kaitse all taanduvad alguses valvelülid, küünistades igasse kohalikku esemesse ja maastiku tulipunkti, et igal võimalikul juhusel tulistada vaenlast ja tema tegevuse järele valvata.

533. Valve osad taanduvad neile varem näidatud suunas

ja kogunevad seljataga oma kompaniide piirkondades moodustades kompanii reservi.

534. Juba valve osade taandumise ajal astuvad lahingusse peavastupanu ribasse kaitseks paigutatud osad.

535. Suurtükivägi (rügemenidile juurde antud ja diviisi üldtegevuse) tulistab intensiivselt pealetungivat vaenlast, püüdes esimeses järjekorras lämmatada ja hävitada tema tuleabinõusid (vaenlase hargnevad väljapatareid, soomusautod, rasked kuulipildujad jne.).

536. Peavastupanu ribas asuvate osade lahingu mõte seisab järgmises:

a) rasked kuulipildujad (peale nende, mis määratud täak-tegevuseks), võtavad tabava marutulega vastu tulepiirkonnas edasitungivaid vaenlase gruppe ja tema raskeid ja kergeid kuulipildujaid. Kindlaks tehtud vaenlase raske kuulipilduja kallale peavad korruga mitu kaitsjakuulipildujat oma tulega tormama. Vastase järk-järgulise lähenemise järele korraldavad kaitsja rasked kuulipildujad tuleseina niisugustele piiraledele, kust vaenlane tingimata on sunnitud läbi minema, püüdes mitte ühtegi inimest ega tema masinat läbi lasta;

b) kerged kuulipildujad tulistavad suurematel kaugustel (1000—1200 meetrit) ainult niisuguseid aeg-ajalt ilmuvaid märke teatavatel piiraladel, milledeni ennem katselaskega kaugus kindlaks määratud; järk-järgulise vaenlase edasiliikumisega kõveneb ka tuli, mis juhatakse ilmuvate vaenlase gruppide pihta lühikeste valangutega nii nende edasinihkimisel, kui ka ajal, mil tähendatud grupid maha heidavad ja hakkavad sissekaevuma;

c) laskurlülides annavad kaugete märkide pihta tuld ainult paremad laskurid, ülejäänud asetatakse suurtüki tule eest varjatud kaeviku põhja;

d) vaenlase liginedes tabava püssi tule piirkonda (600—800 meetrit), kannavad rasked ja kerged kuulipildujad ning automaadid tuld olukorra järele kiirelt ühe märgi pealt teise peale;

e) varjatud hiile, mis kuulipildujate tulele kättesaamatud, tabatakse suurtükiväe tulega;

f) paremad laskurid lülides tabavad üksikuid vaenlase võitlejaid, kes eeloleval maastikul liiguvad.

537. Vaenlase jõudes otselaske distantsile (300—400 meetrit), peab meie kuulipildujate tuli koonduma peaasjalikult vaenlase kergete ja raskete kuulipildujate ning rügemeni suurtükide pihta, niisama ka tema järele nihkuvate toetuste ja reservide peale. Kaitsja tääkülesandega kuulipildujad ja suurtükid

ei tohi ennast nendel momentidel mitte välja anda. Jalgväe suurtükid avavad nendel momentidel tule ainult vastase tegutsevate jalgväe suurtükkide ja raskete kuulipildujate või soomusautode ning tankide pihta, kuid mingisuguse nendest märkidest hävitades, muudavad kohe oma positsiooni, üle minnes tagavara positsioonile. Üksikud võitlejad — vaenlase lahingosa laskurid, kes kogunevad ja valguvad hüpetega ja roomates, hävitatakse paremate laskurite ja automaatide tulega (üksiku, kui ka valangtulega). Kõik teised laskurid jäävad aga varjude taha.

538. Sellel momendil peab kaitsja ennast valmistama vaenlase rünnaku vastu: peab ootama vaenlase suurtükiväe marutule algust, peab olema valmis kõiksugu ootamatusteks uute abinõude tarvitusele võtmise näol vastase poolt, mis ennem tema poolt tarvitamata, gaasimaskid peavad tarvituseks käepärast olema, reservid ja toetused seisma lahingvalmis. Vaatlust peab kõvendama.

IX. Vastutegevus vaenlase rünnakule, vastulöögi läbiviimine ja edu arendamine.

539. Kaitseja, kes omad abinõud ja jõud vastasele enne tema rünnakut paljastab, on pea alati määratud kaotama.

540. Vaenlase rünnaku momendi lähedust praegusaja lahingtingimustes näitavad tule ja teiste tehniliste võitlusabinõude tegevuse maksimaalne arendamine, niisama ka tema toetuste ja reservide kiire tule kaitse all edasinihkumine ja moodustunud eelliini väeosadeni (tema lahingkorra eelliinile) väljajõudmine.

541. Kaitseja suurtükivägi peab sellel momendil püüdma nõrgendada vastase tehniliste abinõude löögijõudu, koondades oma tuld nende, kui ka vaenlase liginevate reservide pihta.

542. Vastase rünnak peab kaitsja poolt kõiksugu laske-riistade marutulega vastu võetama: kaitsja suurtükivägi peab sünnitama tuleseina vastase ründavate osade ja reservide vahele, tääktule kuulipildujatel otse näkku — 150—200 meetri kauguselt ja veel lähemalt avada ründaja pihta tuli; mitte rünnatavatel kaitsepiirkondadel — aidata oma tulega rünnatuid.

543. Vastane, kes vallanud mõne kaitsja tulipunkti, pandagu naabruses kui ka sügavuses asuvate punktide tulega seisma ja hävitatagu.

544. Peavastupanu riba eel mitte hävitatud või koguni temasse sisse murdnud vaenlane hävitatagu sääl vallutamata tulega kui ka toetuste ja reservide vastulöökidega, mis antud sügavusest sissemurduvad vaenlase tiibade pihta.

545. Hoogne vastulöök, mis ka rügemendi kõige vähema osa — rühma — toetusega läbi viidud, võib ründavat ja edu saavutanud vastast moraalselt põrutada, kõik tema suured jõupingutused, mis selle ettevõtte alustamiseks kulutatud, murda ja anda sellega moraalne ülekaal kaitsjale, hävitades pealetungijas ja ründajas usu edusse.

546. Kui lahingplaaniga see mitte keelatud ei ole, siis ei pea vastulöök mitte piirduma ainult endise seisukorra jaluleseadmisega, s. o. vaenlase poolt vallutatud peavastupanu ribas asuvate punktide tagasivõtmisega, vaid selle eesmärgiks peab olema, kasutades soodsat momenti, hävitada ja tagasi visata kõiki neid vaenlase jõude, kes peale uute ettevalmistuste võiks korduvalt rünnata kaitsja seisukohti.

547. Vastulöögi edu arendamist toimetada mitte vähema, kui pataljoni reservidega; kompaniide reservid (mis moodustatud valveribast taganenud rühmade arvel) arendavad edu oma kompaniide suunades ja piirkondades, tegutsedes ühiselt pataljonide ja rügemendi reservidega.

548. Peavastupanu riba tulipunktidel asuvad väeosad võtavad vastulöögi edu arendamisest osa ainult oma tulega toetades edu arendavaid reserve.

549. Vastulöök olgu hoolsalt organisereeritud ja läbiviidud kõige intensiivsema suurtükiväe tule toetusel, missugune sünnitab tuleseina esiteks vaenlase ründavate väeosade ja nende reservide vahel, pärastpoole aga, vastulöögi edu arendamise ajal, nihutab tuleseina vastase asukohtade sügavusse.

550. Jõudude ja abinõude olemasolu korral, kui ei ole selleks keeldu kõrgemate ülemate poolt, peab edukalt läbi viidud vastulöök signaaliks olema vastupealetungile üleminekuks.

551. Keelu korral peab vastulöök ja tema edu arendamine piirduma vaenlaselt valveriba ära kiskumisega, kus kohe peale tema vallutamist uuesti valve välja pandud peab saama.

552. Vastulöögid rühmade, kompaniide ja pataljonide reservide ja toetuste abil viiakse läbi eeltähendatud osade ülemate otsekohesel juhatusel.

553. Vastulöögi alguse üle peab tingimata teatama kõrgemale ülemusele, suurtükiväele ja naabritele.

554. Vastulöögi läbiviimise juures peab laialt kasutama käsigranaate.

Lahingu katkestamine.

X. Taandumine.

555. Taandumine võib sündida kas kõrgema ülemuse käsul (kasulikkumadele seisukohtadele asumise puhul), või vaenlase surve all, kuid ka viimasel juhtumisel võib taandumine alata ainult kõrgema ülema loaga.

556. Juhtumisesl, kui taandumine sünnib kõrgema ülemuse käsul, vaenlase surveta ja eesmärgiga temast eemalduda, eraldatakse taandumise kaitseks valve osad.

557. Kõik teised rügemendi osad, peale voori, mis juba varem tahapoole nihutatakse, koondatakse kolonni väljaspool vaenlase suurtükiväe tule piirkonna juba varem selleks määratud kohas.

558. Edaspidine taandumine sünnib samuti, kui taandumisrännaku läbivimisel, misjuures julgeolekut kindlustavad osad algavad taandumist ainult peale sellekohase täiendava käsu saamist.

559. Luurajad algavad taandumist viimastena, künistades igasse kohalikku tulistamiseks ja vaatluseks sündsasse piirialasse ja tõrjudes tagasi vaenlase luure osi.

560. Vaenlasele ootamata taandumise läbiviimisel on kohane seda alata pimedal tulekul, et öise rännaku järele oleks võimalik temast eemalduda. Niisugusel juhtumisel peavad luurajad taandumise maskeerimiseks kõik õõ pidama elavat ühendust vaenlasega ja ainult hommiku tulekul algada taandumist tagapool asuvatel piiraladele ja punktidele.

561. Lahingu ajal sünnib taandumine järgmiselt:

a) peavastupanu osad taanduvad reservide tule kaitse all, paevastupanu riba jätavad alguses maha laskurid ja osa tulistamisabinõusid, kuna teine osa nende taandumist kaitsele, mille järele ka ise taganemist algab;

b) reservide osad taanduvad ainult siis, kui paevastupanu ribast tulevad kompaniid ja pataljonid on turbepunktide vahelt läbi läinud, omale nende seljataga uued positsioonid valinud ja seal ennast kindlustanud;

c) suurtükivägi kaitseb taanduvaid jalgväe osasid oma marutulega, vahetades oma positsioone rühmade ja patareidena;

d) rasked kuulipildujad kaitsevad oma tulega taandumisel laskureid vahetpidamata taandudes ise järkjärgult eshelooni- dena ühelt piirala tulipunktilt teisele;

e) kompaniid taanduavad väikeste gruppidenä (mitte suurema kui jagu) ühelt varjult teisele;

f) ülemus peab kõrgemal määral tahet, mehisust ja algatusvõimet üles näitama oma meeste käeshoidmisel;

g) välja jõudes uuele piiralale, peavad osad kiiresti paigunema oma kohtadele varem antud juhtnööride järele.

H. Öine lahing.

562. Praeguse aja sõjas peab öise aja kasutamine väeosade tegevuse varjamiseks ja ootamatuse põhimõtte paremaks elluviimiseks omama laialise tarvituse.

563. Ööd tuleb kasutada:

1) Varjatud ümberpaigutuste tegemiseks ja suurte kolonide, suuremate vägede koonduste liikumiseks.

2) Vaenlasele lähenemise varjamiseks või ootamata temale löögi andmiseks.

3) Kohaliste esemete või tugevasti kindlustatud vaenlase seisukohtade osa ründamiseks, millede valdamine nõuaks päeval palju kaotusi.

I. Öine rännak.

564. Öösi rännatakse selleks, et varjatult toimetada väeosad uues, vaenlasele ootamata suunas, või et varjata liikuvate osade jõude.

565. Sel juhtumisel, kui öine rännak võetakse ette eesmärgiga ümberpaiguneda uutele suunadele, on tarvilik, et kõik osad ja allüksused, kuni voorideni ja väiksemate komandodeni jõuaks uutesse asukohtadesse enne valge tulekut ja ajaviitmata ennast kõige tähelepanelikumalt maskeeriks maapealse ja õhu vaenlase vaatlemise eest.

566. Nendel juhustel, kui eesmärgiks on ainult oma jõude varjata — s. o. edasi liikuvate vägede arvu — on küllalt sellest, kui ainult suurem osa väeosadest uuele kohale ilmub enne valge tulekut, väiksemad osad ja voorid võivad koguneda ka päeval.

567. Öise rännaku kestuse ettekavatsusel peab arvestama öö kestusega, teede ja ilma seisukorraga. Üldiselt liiguvad väeosad öösel aeglasemalt — kuni 3 klm. tunnis.

Väeosadele, millel ees seisab öine rännak, peab sellest ette teatama; iseäranis tähtis on iga väeosa tarvis aja kalkuleerimine, väljaastumise tunni ja liikumise korra kindlaks määramine.

568. Öine rännak peab täpselt organiseeritud olema; juba õigel ajal kaardi järele läbi uuritud teed; võetagu kohalikkudest elanikkudest kindlad teejuhid. Õigel ajal peavad kindlustatud olema rännaku suuna julgeolek, saates veel valgega ette tugevad luure salgad: uutesse asukohtadesse saata ette korteri otsijad, kes veel valgega peavad ilmuma iga väeosale määratud uutesse asukohtadesse.

569. Peaabinõuks öise rännaku heaks kordaminekuks on rännaku distsipliini pidamine. Kõige liikumise ajal peab piinlikult selle järele valvama, et kolonnid mitte pikaks ei veniks, selleks otstarbeks peab iga vähemagi väeosa sabas liikuma keegi ülemustest väeosa ülema määramisel.

Vahed väeosade vahel peavad olema lühendatud; rännak valveosade ja kolonnide vahel peetakse elavat sidet aheliku abil. Pikki puhkeid ei määrata üldse, lühikesteks seisakuteks jäävad väeosad teepeale ilma mahaistumata. Kui liikumine sünnib niisugusel kaugusel vaenlasest, kus kokkupõrke võimalusi olla ei või, siis liigub terve voor, ka kompaniide oma, kolonni sabas. Kõikidel sõduritel peavad rakmed nii selga passitud olema, et miski ei tolgendaks ega kolistaks, täagid võetakse püsside otsast ära.

570. Vaenlase läheduses: peab hoolsalt pidama vaikust liikumise ajal; ei ole lubatud suitsetamine ega kõva häälega komandode või korralduste andmine; mõnikord on otstarbekohane mässida hobuse karpjate, vankrite ja suurtükkide raste ümber öled või nartsud (kotid).

571. Vaenlase helgiheitjate valgusse sattudes (kõrgetelt punktidele või lennukitelt) peab otsekohe liikumise lõpetama ja koha peale liikumatult seisma jääma, mitte milgi tingimisel laiali jooksta või ümbermoodustamisi tegema hakata.

II. Öine lahing.

(Lähene mine ja rännak.)

572. Öise lahingu raskus lasub peaaegu ainuüksi jalgväe peal. Suurtükiväe ja raskete kuulipildujate tuli on vähe mõjuv

ning suurtelt ja keskmistelt kaugustelt antakse ainult sel juhtumisel, kui selleks on ennem ettevalmistatud andmed või kui tulistatakse kaardi järele, enamasti alati kohaliste esemete pihta, millede (kivi- ja maanteed, külad, eraldi seisvad majad, orud jne.) tulistamine võib tuntavat kasu tuua meie ründavale jalgväele. On seaduseks, et kuni rünnaku alguseni tuld ei avata.

573. Edu kindlustatakse vägede liikumise ja tegutsemise hoolsa ettevalmistamisega: tegutsemiseks kavatsatud piirkonnad, nendele juurepääsu võimalused ja teed, mida mööda väeosad liikuma peavad, on tarvis täpselt läbi uurida, hiilgavate kompasside tarvitamine selleks on sunduslik. Peab olema kindlaks määratud leppemärgid ja liikumise suuna näitajad, milleks kõige kohasemad üksteisest võimalikult mitte kaugel seisvad postid.

574. Liikumine peab olema kindlustatud rünnaku lähtepunktidesse luurajate ja vaatlejate väljasaatmise läbi (võimalikult veel valgega).

575. Väeosadele antud ülesanne peab olema lihtne ja konkreetne — tegevuse eesmärk peab olema täpselt ära tähendatud; mingisugused keerulised manöövrid ei ole lubatavad. Ülemad, kellel omi väeosasid tuleb rünnakule viia, peavad võimalikult veel valgega isiklikku vaenlase asukohtade luuret tegema, ära tähendades punktid, kuhu löögid anda ja ära märkides ligipääsuteed nende juure.

576. Pealetungivad osad peavad hargnema kolonnide liini, iga kolonni koosseis mitte vähem, kui kompanii võimalikult väiksemate vahedega nende vahel. Esimeses liinis lähevad väeosa laskurid (kütid); ründe kolonnid peavad enesest kujutama sügavaid, kompaktsed masse, võimalikult väiksemate distantside ja intervallidega kolonni moodustavate üksuste vahel.

577. Side pealetungivate kolonnide vahel peetakse igast kolonnist vasakule poole väljasaadetud sideaheliku abil.

578. Rasked kuulipildujad ja jalgväe suurtükid liiguvad pataljonide reservide juures.

579. Pealetungivate osade ees läheb rännakvalve, mis koosneb piilurite võrgust ja liigub 100—200 meetri kaugusel kolonnist. Side piilkondade ja kolonni vahel peetakse side aheliku abil.

580. Kolonnid, mis pealetungimist algavad kindlaksmääratud kella ajal või leppesignaali järele, liiguvad otse oma ette,

määratud lähtekohtadesse peatumata tuleandmise ja ka naabrite ootamise otstarbel. Helgiheitja kiirtesse sattudes heidavad kiirelt maha ja jäävad liikumata lamama.

581. Pealetung peab sündima kiirelt ja otsustavalt. Manöövri lihtsus (liikumine otse oma ette), kiirus ja vaikus — on kordamineku aluseks. Liikumise korra alalhoidmise otstarbel läheb iga väeosa järel keegi ülemustest.

582. Vaenlase tule avamise korral ei tohi väeosad mitte seisma jääda, vaid just selle vastu — jätkama liikumist kiirendatud sammul.

583. Lähtekohalt peab rünnak sündima, kiirelt ja ilma tule ettevalmistuseta — ootamata. Rünnaku juures peab tarvitama käsigranaate peidikute, blindaashide, kuulipildujate ja suurtüki pesade hävitamiseks. Ründavad väed ei peatu mitte vallatud vastase positsiooni eelpunktidel, vaid liiguvad kiirelt edasi vaenlase asukohtade sügavusse, kuni täielise ülesande täitmiseni.

584. Reservid rühivad järeljätmata oma eelliini järele, et kindlustada vallatud ala ja vaenlase vasturünnakuid tagasi lüüa. Vallatud vaenlase positsioonidele seatakse ajaviitmata üles meie rasked kuulipildujad ja jalgväe suurtükid.

585. Rünnaku ja eduarendamise ajajärkudel peetakse seljataguse ja meie suurtükiväega sidet valguse signaalide ja telefoni abil.

586. Naabri väeosad, mis rünnakust mitte osa ei võta, on kohustatud kõigi abinõudega ründavatele väeosadele kaasa aitama nende ülesande täitmisel, hoides normaalset (harilikku) vaikust kuni rünnaku alguseni. Kõik väeosad, mis asuvad ründamata vaenlase piirkondade vastu, pidades vastast hoolasti silmas, peavad iga minut valmis olema (kui see aga mitte keelatud ei ole) enese ees olevaid vastase seisukohti ründama ja sellega sagedasti õige kergelt saavutatama edu.

587. Ründavate vägede suurtükiväe ülesanne on ründavate vägede poolt antud kokkulepitud signaali järele avada tuli rünnatavate positsioonide lähemate seljataguste, ründamata positsiooni osade ja võimalikkude vastase reservide juurepääsuteede pihta. Peale selle, ründe arenemise kohaselt viia tuli üle vaenlase asukohtade sügavusse.

588. Kaitse sünnib öösel samastel alustel, kui päevalgi. Erilise tähtsuse omab tegevus valve piirkonnas, mispärast seal tegutsevaid vägesid kõvendatakse toetuste ja reservide arvel. Lahingpiirkondade vahedele ja väeosade vaheliste liitekohtade

kindlustuseks nihutatakse ette automaatide ja ka kergete kuulipildujatega varustatud salgad. Eeloleva maastiku järele valvamine teostatakse luurajate ja piilkondade alaliste patrulleerimise abil. Eeloleva maastiku ja juurepääsuteede valgustamine kindlustab vastase ootamata kallaletungi eest.

589. Vaenlase rünnakute tagasilöömiseks peab tarvitama laialdaselt vastulööke, mis öises lahingus, ka sel juhtumisel, kui neid kõige väiksemate osadega antakse, võivad vastase edu saavutused päris nurja ajada, sellega ründavat moraalselt purustada.

III. Kohalikkude esemete või tugevasti kindlustatud vastase positsioon-osade öine ründamine.

590. On võimalikud juhtumised, et pealetungivad väeosad leiavad niivõrd tugeva vastupanu kaitsekorras asuva vastase poolt, et kõik katsed rünnaku ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks päeva ajal võivad tagajärjetuks jääda. Lahingut aga ei katkestata niisugusel juhtumisel mitte; öösel viiakse see läbi, mis päeval tegemata jaanud — viiakse lõpule rünnak tugevasti kindlustatud ja vahvasti kaitstud vaenlase positsioonide valdamiseks.

591. Mitte alati ei ole otstarbekohane öösel rünnata neid-samu positsiooni osi, millele suunas päeval löödi tagajärjetuid lahinguid ja võeti ette pealetungimisi.

592. Edu saavutamise otstarbel tehakse võimaluse korral veel valvega tule ettevalmistust, et rünnatavas piirkonnas purustada vaenlase traattõkked ja tema naabri flankeerivaid ehitusi, kust võimalik oleks tiivtulega meie rünnakut takistada. Purustuste parandamise takistamiseks võetakse rünnatav piirkond kuulipildujate ja jalgväe suurtükkide tule alla.

593. Rünnaku ettevalmistused tehtagu varjatult ja vaikselt; ründeks määratud väeosad koguvad kiirelt lähtekohtadele, mis asuvad otse rünnata kavatsetavate punktide vastu.

594. Kokkulepitud signaali järele algama rünnak ja peab hooga läbi viidama.

595. Rünnaku eesmärk peab olema lühikene ja asjalik; naabriväeosade ja suurtükiväe tegevus peab olema juhitud ründavatele vägedele kaasa aitamiseks kiiremini edu saavutada. Reservid tõmmatakse otsekohe avausele, mis tekkinud vastase seisukohtades; naabri väeosad asuvad ründele. Pea-aegu alati tehakse öösel see ära, mis päeval alati võimalik ei ole.

J. Lahingtegevus udus ja tuisus.

596. Paks udu ja tuisk kujutavad enesest kindla abinõu varjatud liikumiseks ja rünnaku ettevalmistamiseks.

597. Jalgväe lahingtegevus paksus udus ja tuisus on sarnane öise tegevusega, ainult ülesanded peavad veel lihtsamad ja lühemad olema, sest et tähendatud looduse nähtused võivad järsku lõppeda ja meie ründavad väed võivad omakord väljapääsemata seisukorda asetada. Lahingu korrad peavad sarnased olema, et võimaldaks kiiresti päevasele lahingkorrale üleminna.

598. Valgussignalisatsioon (raketid, laternad jne.) võib käesolevatel mõlemal juhustel tarbetuks (nägematuks) osutada, sellepärast olgu side hoitud ja korraldatud kallaletungivate vägede ja seljataguse vahel teiste abinõudega (telefon, käskjalad jne.).

Kaitse udu ja tuisu ajal nõuab samaseid abinõusid, kui öises lahingus.

Suurtükivägi peab alati valmis olema udu või tuisu lõppemise puhul oma lahingut pidavaid väeosasid otsekohe oma tulega toetama.

I. Lahing metsas.

599. Lahingu pidamisel metsas on järgmised erilised omadused:

a) on raskendatud õhu ja maapealne vaatlus (lehepuu metsad talve ajal ei takista õhuvaatlust)

b) tulistamise tegevus nõrgestub eriti neis metsades, kus kõrged ning käharate latvadega puud ja alt metsakasvudega läbi kasvanud,

c) on raskendatud sidepidamine ja juhtimine,

d) lahingu raskus lasub peaaesjalikult jalgväe peal, ratsaväe tegevus on takistatud,

e) erilise tähtsuse omab väikeste väeosade iseseisev tegevus;

f) on raskendatud suuna pidamine ja maastikul orienteerimine;

g) eriti soodustatud aga ainetega mürgitamine.

600. Harvas ja väiksemas metsas toimetab luuret tihe võrk luure piilkondasid, mets tõmmatakse piilurite ahelikuga läbi, mille juures piilurid liiguvad üksteisest nähtavuse kaugu-

sel. Suuniv piilkond liigub kas metsa äärt või sihti mööda, mille suund ühtub luure suunaga, teised piilkonnad reguleerivad oma liikumist suuniva piilkonnaga. Liikumise ühtlustamine sünnib lagendikkudest või põiki sihtidest ülemineku juures. Ennem sihi peale väljajõudnud ootavad mahajäänuid järele ja jätkavad siis juba ühiselt edasilikumist. Luurajate liikumisel hoitagu piinlikku vaikust — valju häälega või muu häälelise signaali abil on käskude andmine keelatud.

601. Tihedas ja suures metsas toimetatakse luuret ainult tähtsamates suunades nagu sihid, lagendikud ja liikumise suunale lähemad metsaääred.

602. Rännakutel suuresti metsadega kaetud maa-alal on tarvis kohalikkudest elanikkudest võtta kindlaid teejuhte. Eelkaitse osade juures peavad igal juhtumisel liikuma nii pioneer-maskerimis-instruktorid kui ka keemilisvaatlejad. Kaitseosadele on kasulik juure anda suurtükiväge ka koguni ühe suurtüki kaupa.

603. Pealetungi tegevus suurte väeosadega on äärmiselt raskendatud. väeosa peab metsa lähistama väikeste kolonnidena, mis rindes ja sügavusse harvendatud ja liiguvad väikestel vahedel üksteisest. Harvas metsas liigub kompanii jagudena, rohkem tihedamas — rühmadena ja isegi kompanii kolonnis.

604. Lähenemise ja pealetungi ajajärgus peatuvad pealetungivad osad perioodiliselt, et suuniva osa järele välja joonuda.

605. Vastase asukohtade selginemise korral ründavad kompaniid teda hoogsalt otse oma ette.

606. Muist raskeid kuulipildujaid antakse eelkompaniide juure, ülejäänud rasked kuulipildujad ja suurtükid liiguvad pataljoni reservis selleks, et vastase tõsisemate kindlustatud piirkondade avalikuks tuleku puhul (blokhausid, kuulipildujate pesad) võiks ajaviitmata oma ründavatele väeosadele abi anda.

607. Teisele poole metsa äärele jõudes võtavad väeosad ja allüksused lagedal maal liikumisele vastavad vormid enne metsast välja jõudmist, ootavad järele naabreid ja peale selle jätkavad juba pealetungi lahingkordades vastavalt maastikule, vastase tulele ja kaugusele. Edaspidine pealetung sünnib nii, nagu näidatud osas „pealetungi tegevus“.

608. Kaitse tegevus seisab kaitse organiseerimises metsas või metsa ääres.

609. Positsiooni võtmise korral metsas peavastupanu riba kindlustamine kuulipildujate pesade, või kui aega jätkub, kuuli-

pildujate blokhauside ehitamisega viimaste asukohtadele vastavalt puhastatakse tulistusribad positsiooni ees, et võimalikult ligipääsu teedele (hiilidele) saavutada tiivtuld; valveosad saatetakse ette väikestele kaugustele tingimusega, et nad jääks oma vahel tule- ja silma sisse. Reservid asetatakse tähtsamatele suunadele, mitte kaugel peapositsioonist. Erilist tähelepanu pööratakse gaaside vaatluse ja side peale.

610. Metsa sees kergendavad kaitset suuremate lagendikkude, põiksihtide, teede, ojade ja orgude olemasolu.

611. Suurtükivägi asetatakse metsa ainult siis, kui on olemas suuremad lagendikud. Väiksema metsa kaitsmise puhul asetatakse suurtükivägi väljaspoole metsa. Tähtsamatele suunadele võib asetada üksikuid suurtükke teede ja sihtide tulistamiseks; iseäranis tähtsad on siin jalgväe suurtükid.

Reservide manöövreerimise hõlbustamiseks valmistatakse positsioonide seljataga soodsad liikumisteed ja pannakse välja teenäitajad staapide ja väeosade asukohtade kättejuhatamiseks.

Metsa serva kaitsmisel viiakse peakaitse liin maskeerimise hõlbustamiseks metsa sisse, aga tingimisel, et oleks nõutav tulistusväli.

K. Lahing mägedes.

612. Jalgväe tegevus lahingus mägedes peab iseäranis manöövreeriv olema.

Kõik lahing koosneb väikeste osade (kompanii, pataljon) tegevustest üksikute kõrgustikkude või nende gruppide valdamisel või kaitsel.

613. Suur tähtsus nii pealetungi, kui ka kaitse tegevuse juures on vahetpidamata luurel. Luuret toimetavad erisalgad nendele juureantud kergete kuulipildujatega (raske kuulipilduja raskendab luurajate liikuvust).

614. Pealetungil peab laialdaselt kasutama varjatud juurepääsuteid (hiiliseid) vastase tiibade ja täieliku ümberhaaramise ja piiramise otstarbel.

615. Rünnak peab olema raskete kuulipildujate, rügemendi ja diviisi suurtükiväe tulega toetatud, sellega paraliseerides vaenlase tuld ründamata piirkondadelt ja kõrgustikelt.

616. Kaitsekorras peavastupanu riba moodustab üksikutel kõrgustikel nii rindes, kui ka sügavuses võimalikult malekorras asuvatest rühmade ja kompaniide kaitse piirkondadest.

617. Üksikute kaitsepiirkondade vahed peavad rindel

asuvatelt piirkondadelt põik- ja risttule all olema, samuti ka tulistatud saama sügavusest tagapool asuvate rühmade ja kompaniide seisukohtadelt.

618. Valveriba nihutatakse eelolevatele kõrgustikele ja esemeile.

619. Iseäralist tähelepanu pööratagu maskeerimise ja valekaevikute, kuulipildujate pesade ja rügemendi suurtükkide positsioonide valmistamisele.

620. Ööseks peab piirkondade vahedele (lõhkudesse, orgudesse jne.) asetatama kõvendatud postid kergete kuulipildujatega.

621. Nii pealetungil kui ka kaitsekorda asumisel peab tähelepanelikult maastikuga tutvunema nii kaardi järele kui ka isiklikul ülevaatusel kõikide ülemate poolt, kes lahingust osa võtavad või kavatsevad sellest osa võtta.

622. Reservid ja toetused asetatakse varjatult ja väikesel kaugusel lahingosadest. Peab laialt praktiseeritama vastulööke toetusvägedega ründava või koguneva vastase külgedelt või seljatangant.

623. Vaatlus eeloleva maastiku (ligemete) järele, kui ka õhuvaatlus peab sündima alaliselt.

L. Tänavvõitlus.

624. Võitlus suurte rahvarikaste asulate pärast võib ette tulla kahel asjaolul:

a) kui linna valdamine ühel või teistel tingimustel saab ülemuse ülesandeks ja väeosad ühes elanikkudega linna vaenlase vastu, või

b) kui võitlust peetakse linnas eneses kodusõja tingimustes.

Mõlematel asjaoludel toob võitlus meid tänavvõitlusele.

625. Tänavvõitlus kujutab enesest rea üksteisele järgnevaid rünnakuid, mille eesmärgiks on järkjärguline linna üksikute osade vallutamine ja vaenlase toetuspunktide (parikaadide, üksikute majade jne.) järjestikune valdamine.

626. Tänavlahingu taktilised iseäraldused iseloomustuvad järgmiselt:

- a) raskendatud ringvaade ja vaenlase vaatlemine;
- b) juhtimise, side ja orienteerimise raskus;
- c) lahingosade organisatsiooni paenduvus;
- d) vastastiku toetuse eriline tähtsus;
- e) vähemate juhtide isetegevus;

f) jalgväe ja tehniliste abinõude kaaluv tähtsus.

627. Võitlustel linnas tuleb pea löök anda vaenlase elava jõu hävitamiseks, mis juures tuleb oma kätte kiskuda valitse-mise keskkohad, vallutades linna taktiliselt tähtsad ja elulised punktid.

628. Edu saavutamise hõlbustamiseks on tarvilik omale hankida linnas teatud arv poolehoidjaid, kes võiks lahingu seljataga linnas mässu tõsta.

629. Maaväeosade, õhu ja agentuur luure andmete põhjal seatakse kokku rünnaku plaan:

a) kõik linn jagatakse piirkondadeks ja igaühe valdamiseks määratakse ise osa;

b) kallaletungi salgad juhitaiks igaüks omas suunas ühes suurtükiväe soomusauto ja tankidega.

630. Ründe piirkonnas määratakse igasse tänavasse ise-seisev salk, mis koosneb jalgväest ja tehnilistest abinõudest (soomusautod, suurtükivägi, pommipildujad), ja mis ühendatud üldise juhatuse alla; tänavlahingut juhtiva ülemuse käsutuses peab olema liikuvad reservid mis võimalikult varustatud kiirete liikumisabinõudega (linna raudteed, tramm, autod, küüdi-mehed jne.).

Nende salkade edasilikumist peavad toetama suurtükiväe grupid, mis asuvad positsioonidel, kust oleks võimalik tulistada võimalikult suuremat osa rünnatavast linna piirkonnast. Suurtükiväe koosseis peab võimaldama eriti iga ehituse purustamist, kus oleks mõeldav vaenlase katse meie salkade edasi-liikumist seisma panna, selleks on tähtis soodsate vaatluspunk-tide (tornide ja kõrgete majade) valdamine, niisama ka suur-tükiväe vaatlajate liikumine ühes ründavate salkadega. Rün-dava väeosa ees peab liikuma valve, mis kindlustab väeosasid ootamata tule alla sattumisest piki tänavat, ühel ajal sellega peab teostama hoolsat luuret majades, hoovides ja kõrvalistel tänavatel.

631. Kesk tänavat liiguvad ainult vankrid. Laskurid aga — kahelpool tänavat ligi majade seina valvates vastasoleva maja akende järele.

632. Üksikuid, majadesse kindlustunud kaitsjaid ei tohi lubada üldist pealetungi takistada. Nende likvideerimiseks määratakse erilised löögigrupid, missugused maja valdamise järele pealetungiva väeosa juure liituvad.

633. Parikaadide või üksikute kindlustatud majade rün-damisel purustatakse niisugused suurtüki või miinipildujate tu-

lega, või rünnatakse seljatagant ja külgedelt naabri tänavate, hoovide ja majade kaudu haaravate väeosade poolt (tarvitades teed üle katuste või läbi seintesse lõhutud avauste).

Rünnaku kordaminekuks mõjub suuresti kaasa ka tulistamine katustelt, palkonitelt ja läbi naabruses olevate meie poolt vallatud majade akende.

634. Rünnatakse peajasjalikulst tähtsamates taktilistes suunades (vaatlus punktide ja üksikute hoonete valdamise mõttes, mis lubavad üle terve linna vaadelda).

635. Linna osa (kvartaali) valdamise järele on tarvis valvet organiseerida: välja panna postid tänavnurkadele ja enam tähtsamates punktides, välja saata tugevad piilurkonnad ja toimetada selleks määratud sõdurite kaudu majade, keldrite ja hoovide läbivaatust.

636. Kaitseseisukorras tuleb arvestada elanikkude meeleoluga ning tarvitusele võtta abinõud nende osaliste väljaastumiste vastu.

637. Linn jaotatakse piirkondadeks. Organiseeritakse *tähtsamate ühiskondlike* ehituste ja majade valvet.

638. Kõik kaitse jõud rajatakse maskeerimisele, tänavate flankeerimisele ja tule ootamatusele. Linna servadele ehitatakse kunstlikud tõkked ja tugipunktid. Tänavad sulutakse parrikadidega. Kasutatakse ära kõik vaatlus- ja taktiliselt tähtsad punktid sees kui ka väljaspool linna piire. Tänavnurkadele asetatakse postid kuulipildujatega. Eriti kindlustatakse nurkadel olevad majad; organiseeritakse üksikute suuremate heade väljavaadete ja tulistusväljadega ehituste kaitset; võetakse nende kõvendamiseks oma alla ka naabri majad ja katused.

639. Korraldatakse kindel side linnaosade ja keskkoha vahel; väeosade ümberpaigutamiseks ja laskemoona juureveoks kasutatakse ära trammid. Öösel kasutatagu laialdaselt helgiheitjaid ja valgustusrakette.

640. Ainult üksikute hoonete kaitsjate äärmine sitkus võib, kui mitte päris seisma panna vaenlase edasitungi, siis ometi suuresti takistada tema liikumise kiirust ja sellega võib maldada aega võita tarvilisteks ümbergrupeerimisteks ja uute võitluspiiralde korraldamiseks, mis otstarbeks niisugusteks maja garnisonideks määratakse enam kindlamad mehed, kes ennem valmis surema, kui alla andma.

